

V I E N Y B Ė

The Oldest Lithuanian Newspaper in the World

89 M. 10 N.

192 Highland Boulevard
Brooklyn, N. Y. 11207

1975 M. GEGUZES [MAY] 30 D.

Telephone:
APplegarė 7-7257

30 CENTŲ

Simas Kudirka su šeima atvykęs į New Yorką 1973 m. Dabar pastoviai ruošiasi apsigyventi Cleveland, Ohio.

SIMUI KUDIRKAI NULEIDŽIANT INKARĄ

Newyorkiečiai, kurių kaimynystėje, New Jersey valstijoje, Simas Kudirka su šeima ir savo motina laikėsi nuo pat atvykimo į Ameriką, iš Laisvės žiburio radijo sužinojo, kad jis jau pakėles bures ir savo inkarą ketina nuleisti Clevelande.

Per daugiau kaip pusmetį savo buvimo Amerikoje Simas visur buvo iškilmingai sutiktas ir priimtas, bet ne visur kviečiamas nuolatos apsigyventi. Tarp jų kvietusių išskirti buvo Los Angeles, Chicago, ir Florida.

New Yorkas, kuriame Simas iškėlė savo kojas į laisvę po atvykimo iš nelaisvės, jam daugeliu atžvilgiu patinka, bet čia, matyt, jam nepalankūs vandenys. Tačiau gal dar Simas savo nuomonę pakeis ir čia pasiliks, nes, kaip girdėti, ir newyorkiečiai turi savo planų jam įkurdinti.

Aiškindamas, kodėl jis išsikelia į Clevelandą, Simas pirmoje eilėje minėjo, kad jis nori, kad jo vaikai turėtų progos augti ir auklėtis bei mokslintis lietuviškoje aplinkoje, kad motina galėtų būti netoli katalikiškos bažnyčios, o dėl savęs tai jis labai nesirūpino - sakė eisias dirbti bet kokio darbo, imsisias kastuvą ar kokį kitą įrankį į rankas.

Žinant, kad jis jūrininkas telegrafistas, smulkaus sudėjimo, o ne koks stambuoelis svorio kilnotojas, sunku būtų išvaizduoti jį dirbant kur nors prie laivų pakrovimo ar statybos. Bet iš kitos pusės Ameri-

koje, kaip ir visur kitur, yra tiek įvairių darbų, kad, norėdamas dirbti, žmogus visada darbą susiras.

Simui buvo pasiūlymų dirbti ir žuvininkystėje. Latvis Birezė, kuris gauda žuvis ir buvo pirmasis, pasauliui paskelbęs Simo išdavimą, kalbama, jau nesykį yra jam siūles darbą. Gali dar būti, kad Simas ir šį sumanymą priims, nes jūrininkas visada traukia jūra.

Kokioje vietovėje Simas beapsigyventų ir kokios rūšies darbą jis begautų, dabar jau pakankamai aišku, jog, atrodo, neįvyks taip, kaip kai kurie veiksniai ir neveiksniai buvo siūle tuo metu, kai Simas buvo tik atvykęs į JAV. Jie vaizdavosi, kad Simas dabar visą savo energiją ir sugebėjimą sutelks į vieną tašką - kovai prieš komunizmą, už Lietuvos išvadavimą, ir kad iš to jis galės pats pragyventi, išlaikyti savo šeimą ir dar papildyti arodus kitų organizacijų, kurios Lietuvos vadavimui dirba.

Dabar, kai vis labiau mažėja progų plačiu mastu pasaulinėje spaudoje priminti Lietuvos vardą, buvo manyta, kad Simas - tai nelyginant kokia Dievo dovana. Pradžioje taip ir atrodė, kai laikraščiuose ir TV buvo žinios ir reportažai apie Simą ir Lietuvą. Bet netrukus viskas pasibaigė. Kai laikraščiams reikėjo žinių, tai jie vežė jį su šeima ir filmavo Jungtinių Tautų fone, o kai tik beveik po savaitės

Tęsinys 11 psl.

Lituanistikos Instituto suvažiavimas

Cleveland, Ohio gegužės 16-18 Lituanistikos instituto V suvažiavimas sėkmingas. Pradėtas Lietuvių namuose penktadienio vakare susipažinimo pobūviu. Suvažiavimą atidarė pirmininkas dr. Jurgis Gimbutas šeštadienį 10 val. ryto.

Lietuvių namuose sekcijomis ir bendrai skaityta 20 mokslinių pranešimų, referatų ir paskaitų. Pranešimus pateikė: dr. J. Puzinas, V. Trumpa, dr. Juozas Jakštas, J. Dainauskas, dr. Julius Slavėnas, sudarė: dr. J. Gimbutas (pirm.), dr. R. Šilbajoris, dr. K. Keblys, dr. D. Krivickas, dr. B. Mačiūka, dr. V. Vardys, Ant. Mažiulis, E. Bradunaitė, R. Saldukienė, dr. W. Schmalstieg, dr. A. Klimas, dr. L. Dambriūnas, dr. Vyt. Černius, arch. J. Mulokas, dail. A. Tamošaitis, kun. A. Kezys.

Buvo pristatytas dr. T. Remeikio rūpesčiu gražiai išleistas LI IV suvažiavimo darbų stambus tomas.

Pirmininkavo dr. J. Gimbutas, pranešimus padarė pirmininkas, kai kurie sekcijų pirmininkai; išdėtininkas dr. T. Remeikis. Revizijos komisijos pranešimą pateikė Br. Kviklys. Buvo patvirtinta vadovų veikla. Nutarta instituto darbą plėsti, skelbti daugiau lituanistinio mokslo darbų. Trūkstant lėšų, lau-

kiama didesnės paramos iš Lietuvių Fondo, kai kurių lietuviškų organizacijų, pavienių asmenų.

Vakare banketas sutraukė apie 100 dalyvių. Daug ir sėkmingai dirbo suvažiavimui ruošti Talkos komitetas, kurį sudarė: pirm. K. Žiedonis, Jurgis Malskis, Milda Lenkauskienė, St. Barzdukas, St. Astrauskas, Pr. Karalius, V. Rocūnas, J. Stempužis ir dr. R. Šilbajoris.

Dėmesį suvažiavimui parodė Čiurlionio ansamblis ir jo vadovas muz. A. Mikulskis. Programą atliko moterų choras, kanklininkės ir solistė Irena Grigaliūnaitė. Banketui gražiai ir sumaniai vadovavo M. Lenkauskienė. Pagrindinę kalbą pasakė PLB garbės pirmininkas St. Barzdukas.

Amerikos lietuvių tautinės sąjungos seimas įvykęs gegužės 24-25 d. Cleveland, Ohio praėjo sėkmingai. Iš įvairių JAV vietų sutraukė apie 100 atstovų.

Paminėta sąjungos 25 m. sukaktis. Išrinkta dvejų metų terminui nauja centro valdyba, kurią sudarė: Emilija Čekienė, pirm., Stella Abraitienė ir Jurgis Sirusas, vice-pirm.; Juozas Bagdonas, sekr.; Petras Mačiulaitis, išd.

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos 25 metų sukaktuvinis seimas įvykęs Cleveland, Ohio gegužės 24 d. Nuotraukoje dalis delegatų ir svečių. Priekyje sėdi veteranai Jukija ir Nadas Rasteniai iš Baltimores, S. Barzdukas, Juškevičienė ir kiti. V. Bacevičiaus nuotr.

VIENYBĖ

THE OLDEST LITHUANIAN NEWSPAPER IN THE WORLD
was established in 1886 by Juozas J. Paukštys in Plymouth, Pa. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office in Brooklyn, N. Y. Vienybe is published bi-weekly by Valerie Tysliava and Joseph N. Tysliava. Editor: Jonas Valaitis; Managing Editor Valerie Tysliava; Assistant Ann Waidava; Business Manager and Photo Editor Joseph N. Tysliava; Senior Editor Vytautas Širvydas. Contributing Editors: Demie Jonaitis, Juozas Kreivenas, Edvardas Sulaitis, Vytautas Zalatorius.

Subscription rates: \$7.00 for one year. Advertising rates on application. All rights reserved. Editorial and Administrative Offices at 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207. Telephone: APplegate 7-7257.

Vytautas Širvydas

mes

Kalbos apie Lietuvos tarybinės respublikos nepripažinimą pakeisti pripažinimu - daro sunkų įspūdį Amerikos lietuviui ir, rodos, skatintų "toliau nedelsti, bet veikti planingai, rimtai ir organizuotai", kaip ragina Draugas, kuris ikšiam nesurado būdo vieningumo idėjai įgyvendinti. Anais laikais velionis Leonardas Šimutis rado būdą prisidėti sukviesti Amerikos lietuvius vieningai veiklai 1940 metais.

Amerikos lietuviai junta, kad reikia priešintis, bet varžo nežinojimas, kaip ir kur? Gyvename demokratinėje miškinės biurokratijos santvarkoje ir ieškome biuro, kuris sugražintų mūsų "pamestą antrašą". Tokį biurą, kai tik surandame, patiriame, kad antrašai ne jo žinioje. Jis jų neturi, bet nurodo kitą biurą esant, sako, gali būti, archyvų departamente... Paklausus, kur tas departamentas, gauni atsaką, kad niekas tikrai nežino kur?

Taip ir gyvename, vis ieškodami pamestojo antrašo, nors turime apščiail veiksmų ir veiksmelių. Teliaka būti kietu lietuviu ir bandyti pakeisti prieštaringo lietuvių pažiūrą. Kitais žodžiais, gyventi senųjų Amerikos lietuvių per šimtą ateivių metų istorijos išgilinta nuovoka.

Lietuva laisvę atgaus ne Amerikos nepripažinimu Tarybinės Lietuvos respublikos, bet pasikeitimu bolševikinės santvarkos Tarybų S-goje. Tai storas uždavinys, kuriam lietuvių rankos gana plonos. Užsienio lietuvių stiprybė ne durų varstyme Washingtone, bet išlaikyme savo tautinio gyvenimo Amerikoje - laikraščių ir organizacijų - ir lindime į Lietuvą pro visus galimus geležinės uždangos plyšius su idėja - būti kietu lietuviu ir pakeisti prieštaraujančias kito lietuvių nuomonės. Kada bet kas vis sueis su bet kuo, gali būti, kaž kaip kaip nors kas tai tautą neš į šviesesnę ateitį?

Spaudoje klausiama: "Kas yra mūsų tautos atstovybė, kuri teisėtai tartų tautos balsą?" Dažnai įvardijamas VLIKas, kurio pilnas vardas yra Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas. Jį pradžioje sudarė atstovais nepriklausomos Lietuvos teisėtų partijų ir patikimų organizacijų liekanų atstovai. Laikui bėgant, partijos mirė, o organizacijos išblėso, pasitraukdamos į užsienį, ir nariai tapo šio krašto piliečiais. Jei kas dar turi teisę kalbėti tautos vardu, tai dar pripažįstami nepriklausomos Lietuvos diplomatai, pirmon galvon Lietuvos Pasiuntinybės reikalų vedėjas Washingtone Juozas Kajackas.

Amerikos lietuviai turėjo progos sudaryti Lietuvos vyriausybę tremtyje, kai į Ameriką atvyko pirmasis ir vėliausiai buvęs nepriklausomos Lietuvos prezidentas. Antanas Smetona, bet tada lietuviai pasielgė pagal senovės graikų filosofų pasisakymą: "Kai dievai nori žmogų nubausti, tai pirmiausia jam atima protą". To meto veiksniai (Šimutis, Grigaitis ir Vaidyla) nepakluso Vienybės ir Dirvos žmonių patarimams.

Laikas mėto ir vėto. Savo laiku "džingischaniškai" puolęs Vienybės Žmones už jų tvirtą atsistojimą nepriklausomos Lietuvos socialdemokratų vado St. Kairio šūkiu "Veidu į Lietuvą!" pusę, Bronys Raila, metams slenkant įsitikino, kad lietuvių Amerikos lietuviuose palaikyti ir tautos kultūrai puoselėti, būtina užsienio lietuvių santykiai su lietuviams Lietuvoje, nežūrint visų geležinių uždangų, varžtų, ar kalbų apie "bendradarbiavimo" pavojus. Raila savo naują įsitikinimą pareiškė Drauge ir susilaukė karčios pylos iš Naujienų, kuris nepastebi Naujienų lietuviškame pasaulyje ir Laisvosios Lietuvos, kur tos laisvės Lietuvos lietuviams kuomažiausiai pripažįstama. Tuo tarpu Lietuvos lietuviai ir be visokių veiksmų užsienyje, darbingai išlaiko ir neša tautą neprielankiausiose sąlygose į ateitį.

Girnakalis

IS KAIRĖS IR IS DEŠINĖS

NEPAKANKAMAS DĖMESYS PARTIZANŲ DAINOMS.

Kaip žinome, pokario antibolševikiniai partizanai Lietuvoje turėjo savo dainų. Buvo net dainų rinkinių, multiplikuojamų. Ir kai kas pasiekė Vakarų. 1962 m. New Yorke išleistas tomas "Laisvės kovų dainos", redaguotas Aisčio. Šios dainos yra įrodymas, kad partizanų judėjimas Lietuvoje buvo masinio pobūdžio. Daina buvo reikalinga kaip kovinės dvasios palaikytoja, Kitokios literatūros, išskyrus laikraščius, partizanai kaip ir nepaliko, todėl jų dainoms reikia ypatingo dėmesio.

Vakarų pasiekė nemažą dainų pluošto tekstai. Atvykėliai iš Lietuvos kai ką padainavo. Tos dainos reikalingos tyrinėjimo. Čia būtų darbo istorikams, literatūros istorikams, kariškiams, muzikams ir t. t.

Deja, su dainų rinkinio išleidimu, su viena kita daina periodikoje, su viena kita užrašyta melodija šių dainų reikalas mūsų lyg ir pasibaigė. Vakaruose šis atnešinis priimtas, sakyčiau, labai sausiai. Dabar ateina iš tėvynės Katalikų Bažnyčios kronika, gal ir ji pamerkta laikinam susižavėjimui ir ilgalaikiui užsimiršimui? Na, su "kronika" dar nežinia, ji per arti mūsų dienoms, bet "dainos" liudija, kad lietuviškasis patriotizmas skęsta savojo primityvizmo baloje.

Šių metų Vasario 16-sios proga su laisvės kovų dainomis susipainiojo nieku čia nedėtas žmogus - prof. A. Klimas, kalbininkas. Matyt, žmogus atsipūtė nuo gramatikų bei vedovėlių ir nutarė pagyventi Vasario 16-osios nuotakomis. Susimąstė žmogus ir nutarė mintimis pasidalinti su Draugo skaitytojais. Kovo 8 d. laidoje skaitėme. Mintys vertingos, skaitėme ir patys susimąstėme.

Ima A. Klimas "Laisvės kovų dainas" ir iš 80-ojo puslapio cituoja:

- Aplankyki, partizane,
Laisvės karžygių kapus.
Ir sodink ten baltą rožę,
Kai nuo girių vėjai pūs.
Jei apleisi kapinyną,
Kaip šešėlis, kaip bails,
Nepražys jau mums užgesęs
Laisvės džiaugsmo žiburys. —
- O dabar pasiimam rinkinį "Dainuojam", 1935 metų kariuomenės štabo Kaune leidinį, atsiverčiame 53 puslapį ir randame:
— Aplankyk, šaunus lietuvi,
Žemės karžygių kapus
Ir sodink ten baltą rožę,
Kai vasariai vėjai pūs. . .

Daina ilgoka, kai kurie posmai 1935 ir 1962 metų leidiniuose žodis žodinė atitinka. 1935 metų leidinyje telpa ir labai graži J. Tallat-Kelpšos muzika, vyrų chorui. 1962 m. leidinyje žodžių autorius neminimas, o 1935 metų - "M. Maž.". Tai aiškus slapyvardis. Šiaip tekstas ryškiai originalus, aiškiai ne Balmonto, bet

labai primena Balmontą, kurį mėgavo lietuviškai mums patiekti Liudas Gira.

Aišku, partizanai neturėjo laiko užsiimti poezijomis, jų sudaryti dainynai jiems buvo geri, o mums jie yra literatūros ir istorijos paminklai. Visgi tai neatleidžia patogiai įsitačiusius Vakarų emigrantus tuos tekstus priimti su visišku nesidomėjimu, o juos naudoti su nežinojimu. Išvada būtų tokia: reikia pakelti patriotizmo intelektualinį lygį.

Pakelti reikia. Anąkart girdžiu žymų lietuvių chorvedį iš estrados: dabar padainuosime dainą iš X-jo amžiaus. Jau rengiasi dainuoti, o aš tariau sau, kad čia bus linksma.

Linksma ir buvo. Padainavo: Rygos, rygelės, kalne uogelės, Lietuvos mergelės gražiai gied'. Tuo būdu muzikas suvarė į ožio ragą Lietuvos istorijos mokslą, kuris tvirtina, kad Lietuvos vardas šaltiniuose pirmąkart minimas Quedlinburgo metraštyje 1009 metais, XI amžiuje. Istorikai gali guostis nebent tuo, kad muzikas apie X-ji amžių plepa be įrodymų. . . Rygos rygelės - nežinia, kokios čia rygos. Jei eina kalba apie Latvijos sostinę, tai muzikas apie X-ji amžių gali giedoti, bet negali įrodyti. Blogi mergelių ir uogelių kirčiai, sutrumpintas "gied" rodo seną dainos melodiją, tekstą jau pakeitusią, galimas daiktas, XIX amžiuje. Senovės lietuvių tikėjimo scenoje ieškant, tinka ir Moniuškos kantata, bet istorikai scenomis nepasitenkina.

Grįžtant prie partizanų, turime vertingus Daumanto atsiminimus. Apie partizanų veiklą daug medžiagos paskelbė tarybiniai šaltiniai, bet tai daugiausia tendencingai atrinkta tardymų medžiaga. Bet kokiam krašte sugautų partizanų tardymo daviniai nebūna visiškai patikimi, tuo labiau tarybiniai. Iš skurdžios žaliavos Vl. Ramojus bando atkurti tautiškai patriotinę tikrovę. Vl. Ramojus neblogai orientuojasi, jo darbai labai vertingi. Rašo tarybinė pusė - audiatūr et altera pars - terašo ir nacionalistai.

Partizanai yra lietuvių tautos naujųjų laikų Pilėnai. Kaip senieji, taip ir šių laikų Pilėnai neturi atsakymų: aukų daug ir kilnių, bet ar jos Lietuvai naudingos? Kuo apsimoka nebūtinai siaubingas lietuviško kraujo laistymas? Ką lietuvių tauta būtų laimėjusi ir ką pralaimėjusi, jei partizanų nebūtų buvę? O gal Vakarų pabėgėliams reikėjo traukti ne į Vakarų, o į partizanų eiles? O gal partizanai būtų geriau padarę bėgdami ne į miškus, bet į Vakarų?

Klausimų nemaža, gaila, atsakymus duos tik būsimoji karta ir tai tik iš tėvynėje pasilikusiųjų.

Vienybe, 1975 m. gegužės 30 d.

STEBĖTOJO PASTABOS

Kanados Tėviškės Žiburiai pastebi: "Kanados Lietuvių Bendruomenė Tautos fondui (reiškia, VLIKui) įteikė 1974 m. \$18,000, arba po 72 centų nuo kiekvieno skaičiuojamų 25,000 lietuvių. Amerikoje yra milijonas lietuvių, o Tautos fondui, rodos, suaukavo \$10,000, arba po centą nuo kiekvieno".

Viena, 1970 metų gyventojų surašymas Amerikoje terado 330,977 lietuvius, kurių 76,000 buvo Lietuvoje gimę, 254,976 Amerikoje. Antra, Amerikos lietuviai turi savo 1940 metais įkurtą Amerikos Lietuvių Tarybą (ALTA), kuriai kasmet sumeta daugiau negu po centą nuo galvos, ir kuri išlaiko VLIKą; BALFą, išlaiko dvi bendruomenes, kelis Susivienijimus ir apie 30 spaudos leidinių, tūkstančius draugijų ir draugijėlių.

Spalio 8-11, Atlanta, Georgia, vyks Slavic and East European studijų konferencija, kuri pasižymės lietuvių akademikų paskaitininkų nebuvimu. Vienintelė mums įdomi paskaita bus Edgar Andersono (San Jose State universiteto), tema Baltic Historical Terminology and Periodization, skyriuje Problems of Periodization and Terminology in the Histories of the Balts, Belorussians and Ukrainians.

Mūsų reikalus gerai pažįstas istorijos profesorius Wisconsin universitete Alfred E. Senn skaitys paskaitą tema The Myth of German Money During the First World War, skyriuje Conflicts and Crises in the Prerevolutionary Russian Emigration.

Savo tėvynės sugyvenimą su Tar. S-ga pasverdamas, Suomijos konservatų partijos galva Holker spaudai pareiškė: "Mūsų istorija moko, kad visados turėjome stovėti sau vieni, ant savo kojų. Šiuo metu, mums nėra reikalo puldinėti didžiojo kaimyno, kuris, tarp kitko, yra ir viena didžiųjų pasaulio galybių".

Iš Australijos rašoma: "Kai pradėjome rėkti, Australijos valstybei pripažinus sovietinę Lietuvos respubliką, vienas parlamento atstovas atvožė: 'Kur buvote pirmiau? Kodėl tik dabar imate staiga protestuoti?'

Pasirodo, kad Australijos knygų rinkoje nėra nė vienos anglų kalba knygos apie Baltijos kraštus. Australijos užsienio reikalų ministerijos archyvinis knygynas teturi tik vieną knygą ir ta buvo išleista Rygoje 1970 metais tik knygą ir ta buvo išleista pavadinimu Bourgeois Diplomacy. . ."

Čičagos Lietuvių Opera džiūgauja pavykusi trejais atvejais pastatymu Donizetti operos Meilės Elektras. Susitelkė net 98 aukotojai lėšoms padengti, o publikos per tris vaidinimus būdavo sausakimšai.

Vienybė, 1975 m. gegužės 30 d.

Įdomu, kad pastatymuose bendradarbiavo lietuviai ir kitataučiai muzikos žmonės.

Didžioji Lietuvos Kunigaikštystė, atrodo, tebėra paslaptis ne tik lietuviams, kurie vis bergėdžiai tebetrokšta "geros" Lietuvos istorijos, bet didrusiams ir gudams. Amerikiečių gudų paveiktas, Illinois kongresmanas Abner J. Mikva į oficialų Congressional Record kovo 26 d. išspraudė tokį iš piršto išlaužtą pareiškimą:

"Byelorussia - then known as the Grand Duchy of Litva - once encompassed vast territories from the Baltic to the Black Sea, and compiled a remarkable record of cultural and political achievements that were not matched by other states in Eastern Europe."

Dramoje Romeo ir Juliet Šekspyras sako: "What's in a name? that which we call a rose/By any other name would smell as sweet". Amerikiečiai gudai, pripažindami stebėtinus kultūrinius ir politinius laimėjimus, tikrovėje smilko Didžiąjai Lietuvos Kunigaikštystei, o ne, niekam tada nežinomi "Byelorussia".

Čičagos apylinkėse pešasi dvi bendruomeninkų grupės: senoji ir reorganizacinė. Priekaištaujama, būk senąją užvaldę "frontininkai", girdi, Vienybės vaikelių, akiratininkų, remiami. Reorganizacininkai sutraukė 126 neskelbtu būdu išrinktų atstovų, seimelį, nusprendusį kad Bendruomenės tikslas, po senovei, yra "visus Amerikos lietuvius jungti į tautinės sąmonės išlaikymo bei auklėjimo darbą". Senieji bendruomenininkai paskelbtį "tiltų statytojais į Rusiją (?), bendradarbiautojais su okupantu ir jam pataikautojais". Pagrindinis Bendruomenės sveikumas yra prisilaikymas demokratinį principų. Visgi, šaukiami susirinkimai, atliekami balsavimai ir kieno balsų daugiau, tas išrenkamas.

Margučių baliuje Brooklyne, iš Worcesterio atvykusi viešnia Ona Brazlauskaitė, padeklamavo išeivijai taiklų eilėrašį:

Kai tu prisikelsi, mieliausia

Tėvyne,
Manęs anei dulkės jau čia nebebus!

Keliama mintis Montrealo lietuvių laikraštį Nepriklausoma Lietuva antrusyk perkelti į Torontą.

Laikraštį ikūrė rašytoja Marija Aukštaitė, talkinant Vytauti Širvydai ir kitiems, bet pirm karo buvo nuspręsta nukelti į gaivesnį Torontą, kur jį paėmė globoti socialdemokratai, vadovaujant Dagiliui ir kitiems. Vėliau, jis sugražintas į Montrealį ir išgyveno gražaus bujimo tarpsnį, kada redagavo Jonas Kardelis. Nejau, Montrealo lietuviai, iš tikrųjų, nebeteri talento ir ryžto "prancūzų" didmiestyje išlaikyti lietuvišką laikraštį?

Lietuvių Moterų Klubas Wyoming Valley, Pa., dalyvavo įvairių tautybių meno parodoj King's College Kūburn kambaryje, Sheehy studentų centre. Iš k. į d. - dr. Bronius Kaslas, istorijos profesorius, keleto knygų autorius, J. Antanaitienė, Liet. Moterų Klubo pirm., Nellie T. Bayoras, parodos pirm., prof. V. Ramonas, dr. C. Valletta, Ethnic programos direktorius ir D. Serfes. Lietuvių skyrius, kaip rašo Wilkes-Barre spauda, buvo pats turtingiausias.
Frank Kashuda nuotr.

Naujienos mano: "Niekio Kremliaus vadovai tiek nenorėtų, kiek padaryti galą Amerikos Lietuvių Tarybai." Šis spėliojimas gal tiesa, bet ALTas ir be Kremliaus menamų norų, gyvena sunkią valandą, nes Amerikos lietuvių gyvenime išbleso jo stipriausi stulpai: Šimučio katalikai, Olio ir Tysliavos tautininkai, Vaidylos sandariečiai ir Grigaičio socialistai. Naujos gyvybės iškvėptų, jei persiorganizuotų kitų Amerikos kitataučių pavyzdžiais: American Polish Congress, American Jewish Congress, American Ukrainian Congress, ir taip toliau. Susidarytų tada organizacija, kuri apimtų visus Amerikos lietuvius ir kalbėtų jų vieningu stipriu balsu.

Spaudoje rašoma: "1934 m. bal. 1 d. pirmusyk prabilo Bostono apylinkių lietuviams Stepono ir Valentinos Minkų radijo programa. Nors gimė 'Apriliaus Pirmą' bet už ją senesnės tėra Margučio ir Sophie Barcus programos Čičagoje ir Povilo ir Gertrudos Dargių Pittsburgė". Savo laiku, Valentina Minkus (Paltanavičiūtė) yra dirbusi Vienybės administracijoje. New Yorke jau tada buvo kelios radijo programos.

Savo antrame Paguodų tome Brolius Raila apie rašytoją Nelę Mazalaitę sprendžia: "Toks neišpasakytas plepumas tos moterėlės". Tolygų plepumo išpūdį išsineša skaitytojas ir iš Railos Paguodų.

Draugas redakcinio rašo: "Nepaprastą sumanumą Leonardas Šimutis parodė 1940 m., kai bolševikai okupavo Lietuvą. Jis suprato, kad, paskirai veikdami, neturėsime didesnės įtakos Amerikos politikai. Emėsi iniciatyvos ir parodė didelės drašos, sukviesdamas pagrindines senųjų Amerikos lietuvių politines sroves į vieną politiniam tikslui vienetą Amerikos Lietuvių Tarybą". Redakcinio autorius, Pr. Gr. nuosekliai sprendžia: "Tokios asmenybės, kaip Šimutis, istorijoje nepasikartoja". Šimutis neturėjo "dr."

prie savo pavardės, bet geriau suprato kokių vaistų dabartiniu tautos momentu reikia, negu daug diplomuotų naujų lietuvių, kurie vis dar neranda "vienos kepurės" ant vienos galvos, kalbėti visų Amerikos lietuvių vardu Washingtonė.

Amerikos katalikų vyskupai, galiausiai, įvertino "kitatautiškų" papirijų svarbą Bažnyčios gyvenime ir prie Catholic Action suorganizavo padalinį, kurį pavadino Catholic Conference on Ethnic and Neighborhood Affairs. Lietuvių atstovu parinko baltimoretį kun. K. Pugevičių.

Dienraštis Draugas tūkstantine (iš kitų surinkta) premijavo 24ąją lietuviškai parašytą romaną. Sustačius visus vienoje lentynoje ir į juos pasižiūrėjus, gaila, tenka sakyti, kad nė vienas neuždegė mūsų literatūros jūrų. Tūkstantys dolerių nuplaukė pavandeniui. . .

Iš Vilniaus laikraščių patiriame, kad nepriklausomoje Lietuvoje būta net 103 vienuolynų su apie tūkstančiu vienuolių. Vilniaus kraštas įsijungdamas į Lietuvą, atnešė 83 vienuolynus su 800 vienuolių. Dabartinėje Lietuvoje, kurioje, girdi, "tikėjimo laisvė", vienuolynų nėra, o jei kas ir gyvena vienuoliška gyvenimą, tai nesiskelbia.

Pėrnai Lenkijoje, sakoma, išventinta 638 pasauliečiai kunigai ir 152 vienuoliai. Seminarijose mokosi 4,216 klerikų, o vienuolynuose 1,125.

Al Gimantas rašo: "Lietuvos pasiuntinybės namas Washingtonė atsidūrė rajone, kuris ne tik nėra saugus, bet ir netinka Lietuvos garbei atstovauti. Patalpas būtina kelti į saugesnį rajoną. Liūdna ir skaudu skaityti, kad negausaus pasiuntinybės štabo nariai neišvengia teroro ir baisios rajoninės atmosferos." Sako, čia svarbus Amerikos lietuvių garbės klausimas, kuriuo, deja, joks veiksnys nesirūpina ir net nemano svarstyti.

LIETUVIAI AMERIKOJE IR PASAULYJE

JAUNIMO KONGRESAS PIETŲ AMERIKOJE

Pasaulio Lietuvių jaunimo III-sis kongresas įvyks Pietų Amerikoje. Prasidės 1975 m. gruodžio 20 d. Argentinoje, bus tęsiamas Uragvajuje ir 1976 m. sausio 6 d. baigsis Brazilijoje. Kongresą organizuoja PLJ sąjunga, o globoja Pasaulio Lietuvių bendruomenė. Kongreso organizavimo darbą ir atstovam sąlygas paruošė JAV LJ s-gos valdyba, t. y. pats jaunimas. Darbą pradėdant į jaunimą jie kreipėsi tokiais žodžiais: "Ieškome tokių, kurie nebijo darbo, kurie veikia noriai, o ne pareigos ar kitų verčiami. Ieškome jaunimo su vizija, su patyrimu. Ieškome jaunų visuomenininkų, profesionalų, atseit tų, kurie yra mūsų gyvenimo priekyje".

Iš atstovų į kongresą buvo reikalaujama, kad jie ar jos laisvai kalbėtų ir rašytų lietuviškai, pateiktų savo darbų duomenis, 4-riais sakiniiais pasakytų, kodėl jis ar ji nori būti kongreso atstovu, parašytų 3-5 puslapių referatą, sumokėtų ¼ savo kelionės išlaidų ir dirbtų prieš ir po kongreso.

Iš JAV į kongresą išrinkti 43 atstovai kartu sudaro JAV LJ s-gos tarybą. Kietos sąlygos ir kieti reikalavimai daug jaunimo sulaukė nuo kandidatavimo į kongresą.

Kadangi kongresas vyks Pietų Amerikoje ir tų kraštų lietuviai nėra turtingi, todėl didžiausia finansinė našta teks JAV lietuviams. Numatyta, kad kongreso išlaidos sieks \$75,000.

LIETUVIŲ MADŲ PARODOS

Madų parodos lietuviuose prasidėjo Chicagoje, New Yorke ir kitose lietuvių kolonijose. Dabar jos jau pasiekė ir visą Ameriką iki Pacifico krantų. Jomis sudominamas jaunimas.

LB Santa Monica - Vakarų L. A. apylinkės Stasės Koronkevičienės suorganizuota individuali madų paroda, sujungta su pavasario baliumi įvyko gegužės 3 d. I Liet. Bendr. apylinkės valdybą išjungė studentas Arvydas Gričius, antrą kadenciją einas pirmininko pareigas, o prie apylinkės susiformavo pajėgi Talikos Lietuvai komisija, jungianti jaunesnės ir vyresnės kartos žmones.

Madų paroda - balius sėkmingas. Tai lėmė valdybos, ypač narių - G. Mažulienės ir M. Lembertienės - bei jų talkininkų visuomeninis parengimas.

Parengimas prasidėjo individualia moterų rūbų kūrėjos St. Koronkevičienės madų paroda. Jaunos ir dailios modeliotojos - I. Bužėnaitė, K. Grinkevičiūtė, R. Juodikytė, D. Jusionienė, L. Mažulytė, D. Tamu-

laitienė, D. Vidugirytė, G. Vakauzaitė ir R. Zelenytė - palydint A. Aro piano muzikai, plojančiai publikai pristatė per 30 suknelių, kostiumėlių ir kitų 2-3 gabalų moterų aprangos pavyzdžių. Keitėsi rūbų formos, joms pritaikytos spalvos, raštai bei priderinti papuošimai, bet visur išliko du pastovūs elementai: skonis ir elegancija.

S. Koronkevičienė yra amerikietiškos madų mokyklos mokinė, daug metų susirišusi su ekstravagancijos nevengiančio Rudi Gernreich madų salonu, tačiau savo privačiame darbe ji pilnai išlaiko lietuvišką santūrumą.

Demonstruojamus rūbus komentavo stud. I. Leonavičiūtė, parengimui vadovavo G. Mažulienė ir A. Gričius.

OMAHA, NEBRASKA MADŲ PARODOS

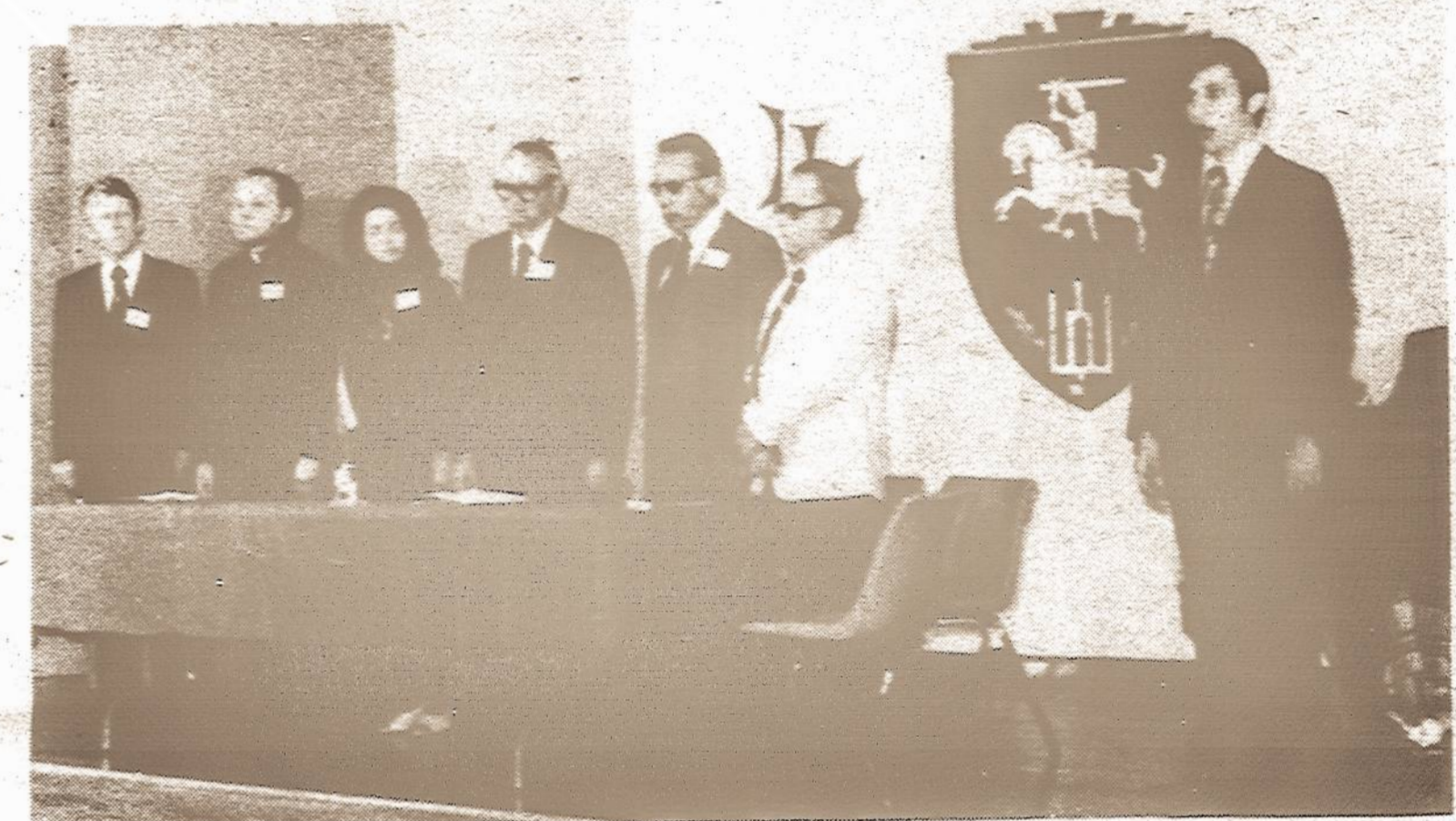
Balandžio 27 d., nors ir smarkiai lyjant, į Omahos lietuvių parapijos salę gausiai susirinko svečių, pasižūrėti LM Klubu madų parodos. Atsilankiusieji rodė pasitenkinimą salės papuošimu. Klubu moterys,

Clevelando šaulių Žalgirio Kuopos, moterų sekcija surengė Motinos minėjimą. Dalį programos atliko: Solistė N. Brazulienė, šaulys muz. A. Mikulskis ir pianistė G. Korsakienė. Vlado Bacevičiaus nuotr.

I Pasaulio Liet. jaunimo Kongresą, Clevelando atrankos Komisija išrinko ir patvirtino keturis atstovus. Iš Clevelando Vyksta V. Lenkauskaitė, V. Gaižutytė, U. Stašaitė ir P. Joga. Jie čia su Komisija.

Penktasis Lituanistikos Instituto suvažiavimas įvykęs Clevelande. Prezidiumas per atidarymą. Himnų gieda B. Kazėnas. Vlado Bacevičiaus nuotr.

būdamos tik mėgėjos siuvimo srityje, pasiuvo gana gražių ir skoningų įvairių rūbų. Buvo pasiūta ir vaikiškų rūbėlių. Rūbus modeliavo klubo narės, jų dukrytės, sūnūs ir broliai.

Dėmesio susilaukė p. Adamonienės išaustos ir Valerijos Jaudegienės pasiūtos dvi šviesios spalvos tautiniai raštai išdabintos vakarinės suknelės. Viena jų modeliavo Zita Grigaitienė, kita vilkėjo klubo pirmininkė Dana Sulskienė, parodos pravedėja, modelių pristatytoja. Pradedant parodą, svečius pasveikino ir padėkojo už parodytą dėmesį. Buvo ir kitašaučių, tai anglų kalboje nusakė apie mūsų žaliuojančių laukų kraštą, kurio krantus skalauja Baltijos jūra. Paminėjo Lietuvos laisvės dienas ir liūdną tėvynės padėtį. Gražiai apibūdino mūsų tautinius rūbus, ir čia pat išleido pirmąjį modelį, jaunutę mergytę pasipuošusią trumpučiais jos močiutės išaustais tautiniais rūbėliais.

Po to, tautiniuose rūbuose ėjo jaunuoliai R. Jaudegytė ir R. Sulskis. Ir žaliu taku išėjo senovės lietuvių, nuometuota moteris, tautiniuose rūbuose. Tai buvo graži įžanga į tolimesnę parodos eigą.

Po to, į prožektorių šviesą pradė-

jo eiti šių dienų moderni moteris. Buvo modeliuojama dienos metui, sportui, vakarui ir kitoms progoms rūbai.

Vaikiškus rūbėlius, savų mamų pasiūtus, pademonstravo Praitytės, Pocevičiūtė, Grigaitytė, Sičiūnaitė ir Lisa Estes su broliuku. Vyrišką, modernų vasarinį kostiumą, pasiūtą sesers, modeliavo Šarūnas Kartanas.

Daug suknelių, grakščios klubo narės, modeliavo iš Elenos Blandytės rūbų rinkinio. Blandytės rūbai stebino ir žavėjo originalumu, geru skoniu ir spalvų deriniu. Jie galėjo sužavėti ir išlepinto skonio madų žinovą. Pasirodžius Blandytei scenoj ir prityrusios modeliotojos, lengvais žingsniukais žengiant taku, publikoj girdėjosi susižavėjimo ir nustebimo garsų. Blandytės gražūs rūbai ir gracingas modeliavimas susilaukė daug katučių.

Publikai pristatytos rūbų kūrėjos siuvėjos ir audėja. Pr. Adamonienė parodai išaudė du tautinius kostimus ir dvi vakarines sukneles. Rūbus siuvo Lilija Estes, Zita Grigaitienė, Valerija Jaudegienė, Julija Navakienė, Albina Pocevičienė, Dana Praitienė, Katrina Rukienė ir Virginija Sičiūnienė.

Vienybė, 1975 m. gegužės 30 d.

LIETUVIŠKOJE CHICAGOJE

Illinois senate priimtas senatoriaus Frank Savicko įstatymo projektas. Juo numatoma padidinti bedarbių kompensaciją pavieniams iki \$92, vedusiems \$111, turintiems vaikų - iki \$135. Tikisi, kad ir atstovų rūmai tą įstatymo projektą priims.

Dr. Milda Budrienė išlaikė alergijos ir imunologijos specialybės egzaminus ir nuo sausio mėnesio pradėjo dėstyti naujai suorganizuotame Alergijos ir imunologijos institute, kuris yra susietas su Illinois universitetu. Dr. Budrienė yra Illinois universitete profesorė (associate professor).

Dail. Antano Petrikonio paroda, kuri visą mėnesį - iki birž. 10 d. vyksta Talman Federal Savings rūmuose, 55 g. ir Kedzie, aprašė keli apylinkės amerikiečių laikraščiai, įdėdami mūsų dailininko ir jo kūrinių nuotraukas.

West News-Herald laikraštis gegužės 23 d. išdėjo dail. A. Petrikonio nuotrauką, bekuriančio paveikslą, pažymėdami, kad lietuvis dailininkas yra suruošęs įvairiuose miestuose savo kūrinių parodas.

Rašytoja Danutė Brazytė Bindokienė suredaguos V-sios Tautinių šokių šventės leidinį. Jai talkininkauti pakviestas mok. Jonas Bagdonas. Šventė įvyks Chicagoje 1976 m. rugsėjo 5 d.

Dr. Alicija Ruibienė, naujoji Illinois Liet. gyd. dr.-jos pirmininkė, penktadienį, geg. 23 d. 7:30 val. v. Čiurlionio galerijoje atidarė parodą, kuria buvo pradėtas Pasaulio ir Amerikos Lietuvių gydytojų suvažiavimas.

Dr. Zenonui Danilevičiui 60-ties metų sukakties proga pagerbti ruošama vakariene Tautiniuose namuose š. m. geg. 31 d., šeštadienį.

Vida Naujelytė gražiu raštu parašė Lietuvos Kankinių koplyčios Vatikane aukotojų knygą. Knygos originalas bus perkeltas į Vatikano archyvą, o kopijos į Washingtono ir lietuvių archyvus. Knygos originalas visuomenei buvo pristatytas gegužės 25 d. Jaunimo centre.

Jonė Kliejūnaitė, Marquette universiteto filosofijos studentė, domisi botanika ir prie savo namo turi gėlių darželį, kuriame išaugino naują augalą, kuris bujoja ir žydi žiemos metu kambariuose. To naujojo augalo ir jo augintojos nuotrauka su aprašymu tilpo Milwaukee Journal dienraštyje.

Filatelistų d.-jos "Lietuvos" susirinkimas birželio 1 d. Jaunimo centre 104 kambaryje 1:30 val. p. p. Susirinkime architektas Jonas Mulokas skaitys paskaitą apie Lietuvos istorijos žymes Lietuvos, Europos ir Amerikos architektūroje.

Ažuolas Stelmokas groja akordeonu per lietuvių jaunimo vakaronę Jaunimo Centro kavinėje Chicagoje.

Ed. Šulaičio nuotr.

Sporto darbuotojai K. Sapočkinas (iš Toronto) ir Pr. Mickevičius (dešinėje) kalbasi per Š. Amerikos lietuvių sporto žaidynės Chicagoje.

E. Šulaičio nuotr.

LIETUVIŲ PREKYBOS RŪMŲ BANKETAS

Beverly Country klube geg. 18 įvyko Lietuvių Prekybos rūmų metinis banketas. Su šia iškilme buvo sujungta ir prekybos rūmų skiriamų stipendijų įteikimas.

Vadovaujant sol. Chr. Mileriutei Lindquist ir sol. Al. Brazuii sugiedoti Lietuvos himnai. Invokaciją sukalbėjo kun. A. Stašys. Dalyvių buvo 300.

Simo Kudirkos atvykimas į JAV visame krašte sukėlė lietuviams susidomėjimą. Prekybos rūmai nuo rudens gavo apie 200 paklausimų - atsiųsti informaciją, kas yra tie lietuviai.

Daugiausia klausia mokytojai, mokiniai, dvasininkai, studentai iš Texas, Alabama, Georgia, Oregon, N. Carolina ir kitur. Sekretorius Gramont ir paklausimus rūpestingai atsako. Sako: "Kudirka ir Kilmonytė įvedė lietuvius į žemėlapi".

Dr. J. Jerome, banketo programos vedėjas, dalyvius pasveikino, supažindino su rengėjais: pirm. V. Samaška, stipendijų kom. pirm. V. Shukis, programos - A. Brazis, sekr. Br. Gramont, išd. A. Baliūnas, informacijos - T. Kuzienė, E.

Mankus ir J. Stanaitis, direktoriai St. Balzekas, Ch. Macke, Br. Klemka, V. Kačinskas, F. Raudonis, K. Oksas. Buvo iš New Meksikos atvykęs ir V. Kareiva.

Banketo komitetui ir jo talkininkams, pirm. J. Bacevičius padėkojo., pažymėjo, kad Prekybos rūmų tikslas plėsti lietuvių dalyvavimą versle ir ugdyti savitarpį bendravimą.

Ugdant naujus verslininkus ir profesionalus, duodami mokslapiniai ir per 12 m. jau duota 54 stipendijos. Prekybos rūmai įsteigti 1933 m. Susikaupimu pagerbti mirusieji nariai.

Sveikino gen. konsulė J. Daužvardienė.

Programos vedėjas dr. J. Jerome iškviesdamas finansinių institucijų vadovus, dalyvavusius bankete pagerbė: F. Pakel, S. Petkevičių, A. Baliūną, P. Kazanauską ir kt.

Solistai Christine Mileriutė ir Algirdas Brazis padainavo duetais ir solo iš operečių: Cigonų baronas, Linksmoji našlė, Meilės daina, Mano karžygis. Pianinu palydėjo Beverly Brazytė Opelka.

Stipendijas paskirstė stipendijų pirm. V. Shukis. Jas gavo: M. Engle (St. Balzeko), L. Baranauskas (Mrs. Baumgart), M. Auškalnytė (J. Pakel), M. Jurgaitis (B. Pietkiewicz), Ch. Yanz (J. Bacevičius).

ČIURLIONIO GALERIJA NAUJOSE PATALPOSE

Naujų Čiurlionio galerijos patalpų atidarymas ir paroda įvyks birželio 7 d. 7 val. vakaro, šeštadienį, Midland Savings and Loan Ass'n banko naujoje salėje, 8629 So. Harlem Ave., Bridgeview, Ill. (prie 90-tos ir Harlem). Atidarymo metu bus programėlė. Visuomenė ir meno bičiuliai kviečiami atidaryme dalyvauti.

Poezijos pavasario Chicagoj programoje gegužės 30 d., 8 v. v. Jaunimo centre eilėraščių į juostą yra iskaite L. Alenskas, J. Bradūnas, M. Eivaitė, E. Juodvalkytė, L. Lapinskienė, R. Stakauskas ir R. Vėžys.

Bendroje Chicagos skautų-skaučių sueigoje, kurioje dalyvavo apie 600 jaunimo, žygiuoja Aušros Vartų tunto skautės su tuntininke I. Žukauskiene priekyje ir Lituanicos tunto skautai. Sueiga, surengta Jurgio šventės proga, įvyko balandžio 27 d. Curie mokyklos salėje.

Vienybė, 1975 m. gegužės 30 d.

NAUJOS KNYGOS IŠ LIETUVOS

V. REIMERIO "LAIŠKAI"

Poeto Vacio Reimerio viešnagė Amerikoje pasiliko įamžinta gana storokoje knygoje, pavadintoje "Užatlantės laiškai". Taigi, "laiškai", kadangi knyga parašyta laiškų formoje, kuriuos autorius viešnagės metu siuntinėjo (arba bent taip atrodė) savo draugams Amerikoje ir Lietuvoje.

Prie guliveriškai margos Chicagos ganyklų lyguma linguoja
Michiganas.

Lyg niūrūs kerdžiai,
sušaukti bendrai,
dangoraiziai aptūpę

Lake Shore Drive —

taip eiliuoja V. Reimeris savo "laiškuose" (šios eilės, taip pat gausybė nuotraukų) gerokai pajvairina ir šiaip nenuobodžią knygą.

Reimeris ne tik geras poetas, bet taip pat ir sumanus žurnalistas. Jis ilgoką laiką yra laikraščių redaktoriumi.

Šioje stambioje (304 puslapių) knygoje Reimeris sustoja ties daugeliu Amerikos vaizdų bei jos gyventojų vardų. Čia, aišku, kaip ir galima laukti, jis daugiausiai linksnioja savuosius, t. y. tuos, kurie jį pasikvietė, taigi žmones, save besivadinančius pažangiaisiais. Su ta grupe žmonių autoriui daugiausia teko bendrauti. Tačiau, kaip iš knygos puslapių galima sužinoti, jis nevengė kontaktų su kitų ideologijų tautiečiais: jų kviečiamas pas juos ejo, bendravo, diskutavo na ir "wiskey" ragavo. . . Tai, žinoma, geras dalykas, parodantis autoriaus drąsą, lankstumą, diplomatiją.

Kiek jis į tuos du (Amerikos "Lietuvos") pasaulius pajėgė išgiltinti čia jau kitas klausimas. Atrodo, kad kai kur jis neturėjo laiko ir galimybių į viską išsijausti, o gal kai kur trūko ir noro suprasti bei užčiuopti "dypukišką" puslį ir jų psichologiją. Nors dažnokai jis stengėsi būti objektyvus ir savo ideologinių priešų tarpe stengėsi ieškoti draugų.

Laiške poetui Eugenijui (Matuzevičiui) autorius aprašo susitikimą su Chicagos poetu Kaziu Bradūnu. "Esu patenkintas, kad galėjau susipažinti su šiuo talentingu, sodraus žodžio poetu (jis, kaip ir nuotraukoje, - apkūnus, atviraveidis, tik daugiau, negu Tavo, nubalusiais plaukais). Kazys - guvus pašnekovas, ir mums atsirado ne tik apie ką kalbėti, bet greitai atrodė, kad jau iš anksčiau esam pažįstami. Mūsų pokalbio rišamąja medžiaga buvo profesinis bendrumas ir Tu, kuri prisiminėme, apie kurio gyvenimą ir kūrybą nemažai kalbėjome".

Įdomi yra pokalbio su K. Bradūnu aprašymo pabaiga:

"Su naujaisiais išeiviais dipukais besikalbant, dažnai susidaro išpūdis, kad jie save laiko geresniais lietuviais už mus, dirbančius, rašančius, kuriančius Tarybų Lietuvoje jos žmonių, visos mūsų liaudies

labui. Ir Kazys atsisveikinant neiškentė:

— Tai žiūrėkite jūs ten. . . Nebūkite blogi mūsų Lietuvėliai. . .

Plačiau yra atžymimi išeivių kultūrininkai: muz. J. Žilevičius, dail. V. K. Jonynas, vistomenininkai: J. Kreivėnas, V. Zalatorius (jų vardų pirmos raidės knygoje pažymėtos klaidingai), na skiriama vietos ir "graboriams" - Philips-Pilipavičiui, Ridikui, Rudminui, Vasaičiui, Butkui, Eudeikiui, Petkui.

Nuotraukų skyriuose (jų yra spalvotų ir juoda-balta) matomi prof. J. Žilevičius, dailininkai J. Rimša (yra kelios jo paveikslų reprodukcijos), "Paramos" krautuvė Chicagoje, "Kauno" taverna (knygoje pavadinta parduotuve), lietuvių tautinės kapinės, Dariaus ir Girėno paminklas, Ridiko "šermeninė", grupė jaunų lietuvių (atrodo "dypukų vaikai"), na ir nacių būstinė lietuviškame rajone Marquette Parke. Žinoma, dauguma nuotraukų ir medžiagos liečia nelietuviškas temas, kurių šioje vietoje nebeliesime.

Po G. Zimano, J. Baltušio ir kt., kurie rašė apie Ameriką ir jos lietuvius, R. Reimerio knyga yra šviežias žvilgsnis į Dėdės Samo kraštą. Ji Lietuvoje, kiek teko girdėti, buvo sutikta dideliu susidomėjimu, ir 15 tūkst. tiražas išparduotas per savaitę.

O pačiam knygos autoriui viešėjimas Amerikoje irgi paliko neišdildomus išpūdžius ir davė daug naudos:

"Viešnagė suteikė labai labai daug neišdildomų išpūdžių. Greta viso, ką iki šiol buvo tekę plačiajame pasaulyje matyti, ši kelionė - didelis patirties praturtinimas, didelis gyvenimo mokslas. Jis, reikia manyti, ne kartą pravers darbuose", - sako V. Reimeris jos pabaigoje.

DIRIGAVIMAS IR LIETUVOS DIRIGENTAI

"Dirigavimas ir Lietuvos dirigentai" - pirmoji knyga lietuvių kalba apie dirigavimą, be to, pirmą kartą į vieną vietą surinktos žinios apie lietuvių dirigentus. R. Geniusas supažindina skaitytojus su simfoninio dirigavimo pagrindais, kartu pasidalindamas mintimis, sukauptomis per jo ilgametę dirigento veiklą. Autorius gana išsamiai ir taikliai apibūdina mūsų senosios kartos dirigentus, o apie šiuolaikinius pateikia gausios informacinės medžiagos.

Knygoje plačiai kalbama apie J. Tallat-Kelpšą, Juozą Gruodį, Stasį Šimkų, Mykolą Bukšą, Vytautą Marijošų, Balį Dvarioną, Juozą Pakalni.

Išeiviams, aišku, yra įdomiausia skaityti aprašymus apie dabar išeivijoje gyvenančius dirigentus. Iš tokių knygoje randame 2: jau minėtą Marijošų (jo čia yra ir visa puslapi užimanči nuotrauka) ir

Dar viena lietuviška opera išvydo scenos šviesą Vilniuje. Vytauto Barkausko "Legendoje apie meilę" valdovės rolėje solistė Gražina Apamavičiūtė.

trumpiau atžymimą Jeronimą Kačinską.

Apie Marijošų autorius rašo, kaip apie mokėjusį gerai organizuoti darbą, buvusį valingą ir griežtą žmogų (kuomet jis buvo Operos teatro vyriausioju dirigentu ir meno vadovu). "Kaip dirigentas pasižymėjo dideliu temperamentu, teatrališkumu, dirbo labai kruopščiai ir detalčiai reikalaujavo iš kolektyvo atlikti jo nurodymus", - teigiama apie Marijošų, o toliau rašoma:

"V. Marijošius buvo įtaigios išvaizdos, turėjo gražų balsą, dažnai balsu rodydavo, kaip reikia groti ar dainuoti. Tikras operos dirigentas, gilinosi į dramaturgiją, aktyviai dalyvavo režisieriaus darbe. Prireikus nesivaržė kandžių replikų, mokėjo taikliai įgelti. Mokėjo dirbti su solistais, gerai suprato jų psichologiją ir darbo specifiką. Vertė juos gilintis į vidinį vaidmens charakterį, į dramaturgiją. Daug repetuodavo, mažai diriguodavo, tačiau kiekvienam savo spektakliui ieškojo kitokios metodikos".

J. Kačinskas knygoje taip atžymimas:

"J. Kačinskas - labai išsilavinęs muzikas. Domėjosi naujaisiais muzikos raidos keliais, ypač ketvirtatonių muzika. Turėdamas nemažus pedagoginius gabumus, buvo sukūręs įdomią ir racionalią orkestro regimo sistemą. Repeticijas organizuodavo labai nuosekliai, reikliai, išradinčiai ir su dideliu taktu. Nors ir nebūdamas plataus polėkio interpretatorius turėjo didelės įtakos mūsų orkestrinei kultūrai augti. Jo parengtos bei diriguojamos operos ir simfoniniai koncertai pasižymėjo preciziškumu, geru skoniu, ansamblišku".

Knygoje pažymima, jog šie abu dirigentai 1944 m. išvažiavo į užsienį ir šiuo metu gyvena JAV.

Pati knyga, kurią išleido Lietuvos TSR Teatro draugija, yra 124 puslapių; išleista 3 tūkst. egzempliorių tiražu.

LIETUVOJ SPAUDOS DIENOS

Lietuvoje, ne tik Vilniuje, bet ir provincijoje, gegužės pradžioje vyko minėjimai ryšium su 30-mečiu nuo karo pabaigos. Ta sukaktis sovietinėje spaudoje vadinama Didžiosios Pergalės diena. Ta proga Vilniaus Respublikinėje bibliotekoje vyko net dvi parodos - "Spauda ir gyvenimas", kurioje vaizduojami laikraščiai ir žurnalai, skirti tai sukakčiai, ir kita paroda "Knygokovotoja", atskleidžianti karo laikotarpio grožinės lietuvių, rusų ir kitų tautų poveikį kariui.

Toje pat Respublikinėje bibliotekoje prieš tai buvo paminėta ir Spaudos diena, dalyvaujant laikraščių, TV ir radijo žurnalistams. Po paskaitų Justas Paleckis įteikė 1975 metų V. Mickevičiaus-Kapsuko premijas laimėjusiems žurnalistams: O. Aleksai, K. Greblikiui, A. Stankevičiui, V. Dovydaičiui, J. Kundrotui ir Z. Lapinskiui.

Kinoteatruose vyksta filmų festivaliai, o parodų rūmuose - Pergalės proga eksponuojami sukurtieji kūriniai. Balandžio pabaigoje ta pačia proga buvo sušauktas ir Lietuvos kūrinių sąjunga ir organizacijų valdybų pilnatos posėdžiai.

Šių metų Poezijos pavasario temos taipgi skiriamos Pergalės minėjimui. Su skaitytojais susitiks daugiausia karo metu ir po jo brenę poetai.

Vienybe, 1975 m. gegužės 30 d.

POEZIJĄ DEKLAMUOJANTI KAUNO BURMISTRĖ

[Janina Narkevičiūtę prisimenant]

SALOMĖJA NARKELIŪNAITĖ

Tuo metu, kai Kaunas, išsikales iš po žiemos ledų, puošėsi pirmaisiais pavasario žiedais, jame užgeso viena gyvybė, su šiuo miestu neatrišamai suaugusi.

Tą energingą moterį, kuri yra tiesiog tapusi Kauno sinonimu, miesto viceburmistrę visuomeniniams reikalams - visuomenininkę Janiną Narkevičiūtę kauniečiai mylėjo ir gerbė. Ji savo darbais išgarsino Kauno vardą ne tik Lietuvoje, bet ir užsieniuose. Kas gi neatsimena Kaune rengiamų tarptautinių "Gintarinės poros" šokių konkursų, kuriuose susitikdavo atstovai iš įvairių pasaulio miestų! Kauno Sporto halėje gegužės pradžioje tris dienas Lietuvos jaunimas varžydavosi dėl bilietų pamatyti, kaip tarptautinis jaunimas demonstruoja savo grakštumą ir muzikalumą.

1971 m. ir šių eilučių autorei, Janinos Narkevičiūtės ir Vytauto Kazakevičiaus iš Kultūrinių ryšių su užsienio lietuviams komiteto dėka, teko tokioje šventėje pabuvoti ir pamatyti, kaip ji sugeba tokiam dideliame renginiui vadovauti.

"Gintarinės poros" konkurso organizacinio komiteto vardu atidarydama jau septintą tokią šventę, Janina Narkevičiūtė kalbėjo:

— Organizacinio komiteto vardu sveikinu konkurso dalyvius ir linkiu, kad šį gražų šokių vainiką prie Nemuno ir Neries mūsų jaunimas pintų kiekvieną pavasarį, kad jis visada būtų neblankstančio grožio, negestančios tautų draugystės simboliu.

Tas pramoginių šokių vainikas, kurį Lietuvoje pradėjo pinti Jūratė ir Česlovas Norvaišos ir Tomas Petreikis, be abejo, bus tęsiamas ir toliau, bet visi ilgai prisimins ir Janiną Narkevičiūtę. Ją prisimins ir Poezijos pavasario rengėjai ir dalyviai, ne tik kaip vadovę, bet ir lietuvių literatūros šedevrus, ypač

Salomėjos Neries poeziją, deklamuojančią viceburmistrę.

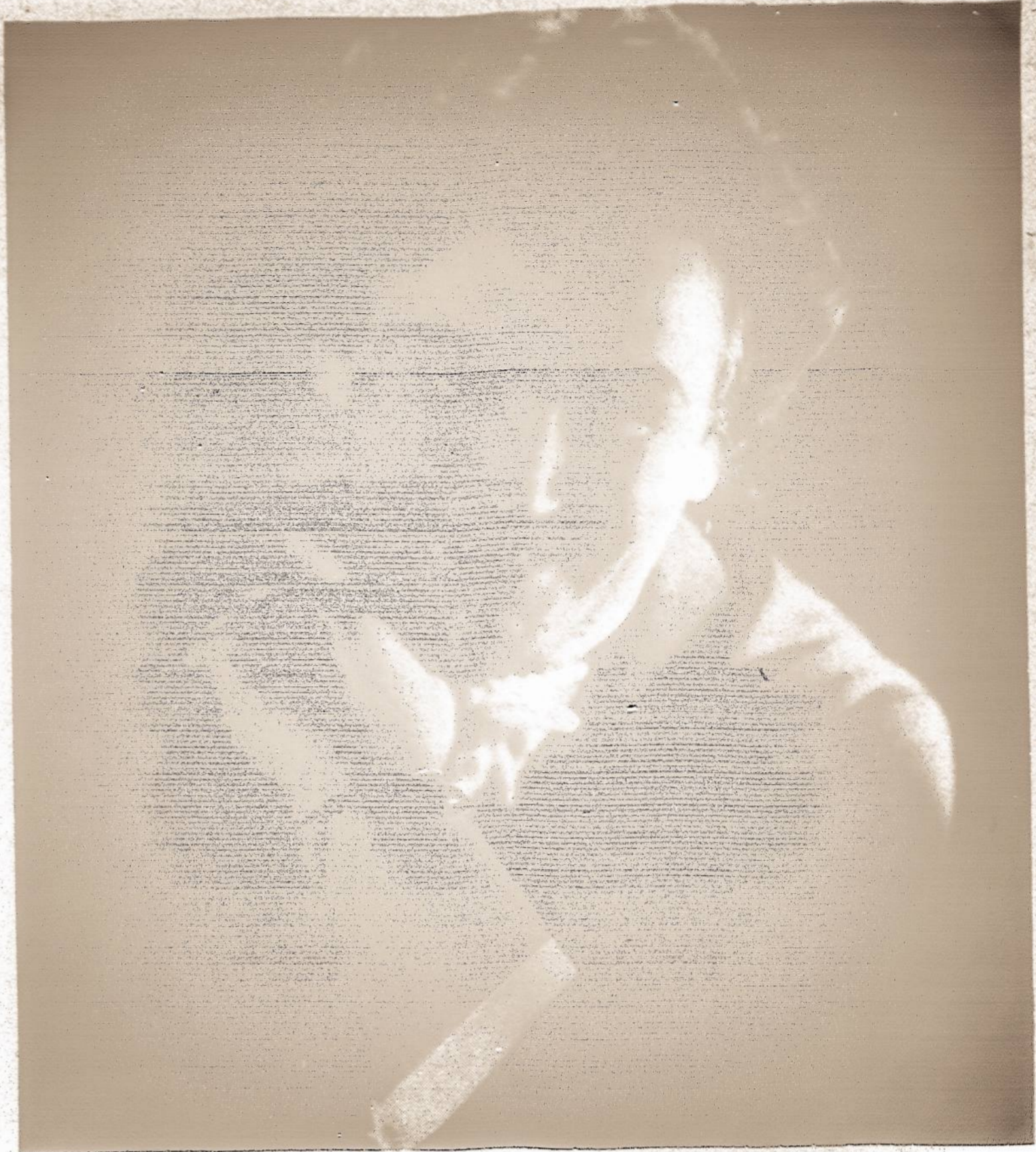
Užsienio lietuviai Janiną Narkevičiūtę taip pat ilgai prisimins, nes, tur būt, mažai kam nėra tekę pabuvoti tos mielos asmenybės globoje. Ji turėdavo įprotį savo svečius vesti į aukščiausią vietą, ant didžiausios Lietuvos upės Nemuno kranto, iš kur, kaip ant delno, matydavos visas miestas. Dešinėje terasomis išsidėstę Žaliakalnio namai besistiebiantys naujojo miesto rūmai, puiki Nemuno krantinė. Už Nemuno ir Neries besitiesianti Viliampolės pramonė, o apačioje - Kauno senamiesčio bokštai ir architektūriniai paminklai.

Ir šių eilučių autorei teko tokį žavingą Kauno miesto vaizdą pamatyti iš to aukščiausio Nemuno kranto, o paskui būti viešnia gražioje užėjoje, kur buvo malonaus teatro jaunimo ir skanaus lietuviško potojančio alučio. Tada teko susipažinti ir su vyresnio amžiaus moterim, kuriai Janina Narkevičiūtė buvo dėkinga už savo gyvenimą. Ta moteris - tai daktarė T. Tyzenhausen, kuri, kaip teko vėliau patirti, 1943 m. sulopė Narkevičiūtės kūną, kai ta tapo mirtinai sužeista vienoje lėktuvo avarijoje, pakeliui į partizaninę misiją.

Savo svečius Narkevičiūtė gambiai supažindindavo su Kauno miesto idomiausiomis vietomis, o nuvedusi į muziejaus sodelį, prie Salomėjos Neries paminklo, tos poetės eilėraščius berdavo kaip kokia gerai išlavinta skaitovė.

Tie, kuriems ateityje teks apsilankyti Kaune, vaikščiiodami po bendrai lankytas vietas, negalės neprisiminti tos energingos Kauno dukros, kurią likimas taip anksti išplėšė.

Narkevičiūtė yra lankiusis ir Amerikoje. Su ekskursija ji čia buvo atvykusi 1970 m. Ji labai domėjosi šio krašto gyvenimu, ypač lietuviams, su kuriais ji tada gana

Janina Narkevičiūtė [1917-1975]

plačiai susitiko ir susipažino. Ji tada parsivežė į Kauną išpūdžių ne tik iš pažangiųjų lietuvių gyvenimo, bet ji turėjo ir platesnį vaizdą, nes ji rūpinosi pamatyti, kaip ir kitų pažiūrų lietuviai, ypač kultūrininkai

laikosi ir jaučiasi.

Todėl žinia, kad gegužės 16 d. nustojo plakusi Janinos Narkevičiūtės širdis, vienodai skaudi ir Lietuvos lietuviams ir emigracijoje esantiems. Jai buvo 58 m. amžiaus.

LIUKSUSINĖ DAILININKO AD. GALDIKO MONOGRAFIJA

Knygų rinkoje pasirodė prabangus leidinys apie mūsų žymaus dailininko kūrybą ir gyvenimą lietuvių kalba. Tai tarytum papildymas 1973 m. October House New Yorke išleistos "Adomas Galdikas: A. Color Odyssey" monografijos.

Naujasis leidinys tokio pat formato, tik vienu spaudos lanku storesnis. Spalvotos nuotraukos, kurių klišių gamyba labai brangi, pakartotos tos pačios. Nespalvotų nuotraukų skaičius papildytas, ypač iš ankstyvojo kūrybos laikotarpio.

Leidinį išleido Magdalena Galdikienė, sutelkdama lėšas iš parodos A. Galdiko parduotų kūrinių.

Leidinį redagavo dr. J. Girnius, pratarmėje išryškindamas dailininko reikšmę tarptautinėje plotmėje.

M. Galdikienė, talkinama leidinio redaktoriaus, pateikė būdingiausių Galdiko gyvenimo biografinius duomenis.

Poetas ir artimas A. Galdiko bičiulis Leonardas Andriekus nušviečia dailininko kūrybos ir gyvenimo kelius svetimose žemėse.

Dail. V. Vizgirda aptaria Galdiko kūrybą ir jos laikotarpius.

Leidinyje duodamas ir 1931 m. Paryžiuje išleistoje A. Galdiko monografijoje Waldemar George straipsnio vertimas iš prancūzų kalbos, kurį atliko A. Nyka-Niliūnas.

Knygos apipavidalinimą tvarkė dail. V. Vizgirda. Spaudos darbus

atliko Lietuvių Enciklopedijos leidykla geroj J. Kapočiaus priežiūroje. Leidinio tiražas tik 500 egz. Kaina \$20.00 su persiuntimu.

Užsakymus siųsti:

Immaculate Conception Convent, Putnam, Conn. 06260

Birželio 22 d. Putnamo seselių sodyboje bus su ta knyga viešas supažindinimas.

☆

LIETUVIŲ RAŠYTOJŲ DR. JOS PREMIJA NYKAI-NILIŪNUI

— Lietuvių rašytojų draugijos premija už 1974 metus Chicagoje paskirta Alfonsui Nykai-Niliūnui už eilėraščių rinkinį "Vyno stebuklas". Komisiją sudarė N. Jankutė-Užubalienė, T. Antanaitis, kun. V. Bagdavičius MIC, P. Gaučys ir dr. R. Šilbajoris.

Nyka-Niliūnas, gimęs 1919 m. Nemeikščių k., Utenos aps., studijas baigė 1942 Vilniaus universitete, gilino Tiubingeno ir Freiburgo univ., Vokietijoje, mokytojavo, dėstė prancūzų kalbą, dabar dirba Kongreso bibliotekoje, Washingtone. Buvo Literatūros Lankų ir Aidų redakcijos narys, išleido eilėraščių rinkinius: Praradimo simfonijas 1946 (Balfo prem.), Orfėjaus medis 1953 (Aidų prem.), Balandžio vigilijos 1957. Dalyvavo Tremties metų, Žemės, Lietuvių poezijos antologijoj, Lietuvių poezijoj ir kt.

J. Narkevičiūtė su menininkais ir draugais. Iš kairės: J. Narkevičiūtė, solistė A. Staškevičiūtė, akt. Laimonas Noreika, gyd. T. Tyzenhausen, G. Paleckienė.

Vienybė, 1975 m. gegužės 30 d.

THE ENGLISH VIENYBĖ

MIKALOJUS KONSTANTINAS ČIURLIONIS

ANTANAS VENCLOVA

Among the varied and interesting graphic works of Čiurlionis there are not only sketches for future pictures but also completed works. Some of them contain architectural motifs, for example his "Turrets". There are also samples of book illustrations, bookcover designs, and vignettes suggestive of folk-ornament. These sketches and drawings enrich our understanding of Čiurlionis as an artist and show us the difficult and tortuous paths along which his thought and restless imagination struggled for expression.

Now we are able to understand better the Lithuanian national character of the work of Čiurlionis. To those who are used to 'clear' and 'understandable' realistic or naturalistic paintings, it sometimes may appear that in the entire work of the artist there are no elements of national form, or else that they are reduced to a minimum.

This, of course, is wrong.

The Lithuanian character of the art of Čiurlionis does not lie merely in developing, transforming and imitating the elements of folk-art but is expressed in a more complex way - mainly by an inspired presentation of the elements and colours of nature and of the motifs of folk-lore. That is why his work, although undoubtedly firmly rooted in the native soil of Lithuania, was difficult to understand for the general public. The greatness of the artist can be better appreciated now when the intellectual and aesthetic level of our people has grown considerably.

Not only in the most realistic landscapes of Čiurlionis ("Raigrodas", "The Crosses of Žemaitija" and "The Graveyard in Žemaitija"), but in all his major works we are deeply moved by his subtle presentation of the character of Lithuanian nature and the Lithuanian conception of the world. The flora of Lithuania ("Let There be Light"); clouds strangely resembling fabulous heroes ("The Day") or huge ships floating in the sky ("The Ship"), or the fairy-tale King of nature who sits on his throne ("The Hymn"); the primitive wooden belfries, the budding trees, and muddy, torrential waters ("Spring"); the patterns full of fantasy and beauty made by frost ("Winter"); the motifs of the sea, the ships, the swimming fish, which are often repeated in many of his works, trees and bridges, the moving vanes of windmills, the blossoming spring branches which resemble candles irradiating soft lights and a fragrant incense; the fabulous kings against a background of intertwining branches holding in their hands the radiant beauty - a Lithuanian village ("Fairy-Tale of Kings"); and finally, the fantastic palaces and castles, resembling the panorama of Vilnius of an early spring morning before the mist has cleared ("The Demon", "Prelude of the Knight"). In all this there is so much that is pure Lithuanian, so much that is characteristic of our people and their conception of the world around them, and expressed by the artist with such great sensitivity and originality that the national character of his work is in no doubt whatsoever.

But it would be an exaggeration to insist that elements of national form prevail in all the work of Čiurlionis.

His subject matter, taken sometimes outside the sphere of images of Lithuanian nature and folk-lore which were characteristic of him, dictated the abstract form, which was also characteristic of his contemporaries - the modernist painters of other nations. Philosophic, abstract themes in his paintings that were inspired by his love for astronomy ("Sonata of the Stars" and "Rex"), or his interest in Egypt (the cycle "Sonata of the Pyramids"), to say nothing of the "Sonata of the Serpent", already commented on, were leading the artist away from national form and had a harmful effect on the originality of these paintings, the spontaneous warmth of expression and the power of their impact.

Čiurlionis is a unique phenomenon in the history of Lithuanian art. He had no predecessors, neither did he leave any followers of stature. However, Čiurlionis is not an artist without roots. The roots of his best works lie deep in the field of Lithuanian understanding of the world, which found particular expression in folk-lore. His work is closely linked with its epoch and such a trend in art like romanticism, in the broad sense of that word.

In Čiurlionis's art beats a human heart, it is filled with imagination and intellects, with the sound and colour of real life. Herein lies the secret of his undying vitality, of his great human value.

These were just a few thoughts on the art of Čiurlionis, thoughts dictated not only by love and respect for great art but also by a desire to understand it better and deeper. The author of the article will be happy if the thoughts expressed by him here will serve as a point of departure for further study of the problems pertaining to the work of a great Lithuanian artist.

Mrs. Oliver [Simaitis] Kangas of Kenosha, Wisc. planted a coffee bean eight years ago. The tree towers above her kitchen, and has about one dozen beans scattered along its branches. Photo by Marshall Simonsen

MRS. OLIVER KANGAS AND HER COFFEE PLANT

by Amelia B. Glemboski

Do Not let the Finnish last name fool you. Mrs. Ann (Simaitis) Kangas is a first generation Lithuanian, who has an intense desire to raise unusual flowers and plants.

From seeds purchased in Memphis, Tennessee, she raised three cotton plants that served in a Show and Tell class. A Good Luck plant was started from a tiny twig received from Hawaii. The present conversation piece is an eight year old coffee plant.

One vacation when traveling through the state of Missouri (St. Louis area), a stop was made at an ordinary seed store.

Ten cents purchased three coffee seeds (a brown bean). Each was potted separately and placed out-

doors. Two were lost. The tender shoots were chewed down to the roots by an animal or insect.

The surviving one had to be kept indoors as the bugs found it attractive. After eight years of devoted care, it now reaches the kitchen ceiling.

The white blossoms give off a pleasant fragrance. Time transfers flower into a red berry, finally into a brown bean. In January 1975 there were twelve of them. In April the blossoms resumed blooming again. The large green leaves are odd. They have one sense of direction - downward.

May fame and fun continue for Mrs. Kangas, who cannot resist seed stores, regardless of location, east, west, south and north of U. S. A. or elsewhere.

Vienybe, May 30, 1975

Šalčininkai, V. 4. (ELTA).
"Lenino priesakų" kolūkiečių
pirmaujančią karvių melžėją
Janina Bolondz darbo drau-
gai pasiūlė kandidatė į res-
publikos Aukščiausios tary-
bos deputatus...

RADIJAS

Gegužės 7 d. Lietuvoje buvo paminėta Radijo diena. Dabar ten žmonės turi 900 tūkstančių radijo imtuvų. Vietos gyventojams programos transliuojamos lietuvių, rusų ir lenkų kalbomis, o į užsienį - lietuviškai ir angliškai. Vilniuje ultratrumpomis bangomis transliuojamos trys programos. Yra ir stereofoninės laidos. Du trečdaliai visų transliacijų muzika. Be vietinių programų perduodamos ir maskvinės. Radijo telefonas naudojamas palaikyti ryšiams su judančiais objektais - automobiliais, lėktuvais ir t. t.

Nepriklausomoje Lietuvoje buvo 88 tūkstančiai radijo abonentių. Ši ryšių priemonė ten veikė nuo pat I Pasaulinio karo pabaigos, o reguliarios radijo laidos pradėtos transliuoti iš Kauno 1926 m. birželio 12 d.

Amerikoje radijo aparatus praktiškai turi visi. Veikia maždaug 7,000 radijo stočių.

NORMANDIJA

Karo metu rusų aviacijos eilėse kovėsi prancūzų lakūnų pulkas, kurį vėliau pavadino "Normandija-Nemunas", nes jis pasižymėjo Lietuvos teritorijoje. Dabar, 30 m. po karo, to pulko atstovai, vadovaujami atsargos pulkininko Ž. André, lankėsi Vilniuje ir Kaune. Juos pasitiko ir lydėjo Karo veteranų tarybos pirmininkas dismisijos generolas majoras J. Macijauskas. Na, o balandžio pabaigoje Lietuvoje lankėsi Austrijos ambasadorius Maskvoje H. Standenat su žmona.

Tuo tarpu Amerikoje balandžio ir gegužės mėnesiais su Didžiuoju Maskvos teatru, kaip dirigentas, gastroliavo A. Žiūraitis. Jis ypatinai pasižymėjo diriguodamas naują armėno A. Chačiaturiano baletą "Spartakas".

Gastrolėms į Airiją buvo išvykęs ansamblis "Lietuva". Jis Cork mieste dalyvavo tarptautiniame folklorinių ansamblių festivalyje, o taip pat koncertavo Airijos sostinėje Dubline.

PRODUKCIJA

Lietuvos statistikos valdyba paskelbė šių metų pirmojo ketvirčio gamybos rezultatus. Nežiūrint bendro pramonės ir žemės ūkio augimo, gamyba kai kuriose šakose nukrito, lyginant su praėjusiu metų tuo pačiu laikotarpiu. Nuosmukis akivaizdus žemės ūkio produktų kaupime, durpių ir elektros pramonėje, dirbtinio pluošto ir žemės ūkio

Vienybė, 1975 m. gegužės 30 d.

BAŽNYČIOS LIKIMAS. - Prisikėlimo bažnyčia pastatyta lietuvių aukomis Kauno Žaliakalnyje ir rusų paversta į radijo gamyklą. Nuotr. V. Zalatoriaus

mašinių gamyboje. Taip pat buvo mažiau pagaminta vonių, plytų, stiklo, medžio plokščių, lininių audinių ir pluošto, viršutinio trikotažo bei odinės avalynės, dviračių paaugliams ir sviesto.

Gamyba sumažėjo dėl įvairių priežasčių. Štai "Baltijos" siuvyklose padėtis pablogėjo, kai fabrikas iš Kauno senamiesčio išsikėlė į gražias naujas patalpas Žaliakalnyje.

— Statėme naują fabriką, tikėdamiesi gamybos pažangos, - pasakoja direktorius A. Auškalis. - Išėjo atvirkščiai.

Įmonę paliko apie 150 kvalifikuotų siuvėjų, daugiausia moterų. Pasirodo, senoje vietoje jos buvo netoli namų ir krautuvų. Per pietų pertrauką jos suspėdavo pavalgydinti vaikus, užbėgti į čia pat esantį turgų. O dabar susisiektis iš senamiesčio į Žaliakalnį nekoks - tevaikšto tik vienas autobusas.

DARŽOVĖS

Nuo seno Lietuvoje nesezono metu trūksta vaisių ir daržovių. Šiems trūkumams šalinti prie miestų pradėti statyti milžiniški šiltadaržiai. Vienas jų kuriasi prie Pagirių, netoli Vilniaus. Ten 1978 m. bus išauginta beveik ketvirtadalis vilniečių sunaudojamų daržovių, t. y. maždaug 5,000 tonų 26 ha plote. Jau šįmet atiduota naudoti 7,5 ha šiltnamių, kuriuose auginami agurkai, pomidorai ir gėlės. Pastarosioms paskirta 90 arų. Auginamos azalijos, kalijos, frezijos, ciklamenai, chrizantemos, gvaizdikai. Vienam kvadratiniam metrui žiemą apšviesti ir sušildyti reikia maždaug 3,5 kilovatvalandžių elektros per mėnesį. Per parą toks plotelis "išgeria" apie 10 litrų vandens. Susiduriama ir su daržovių apvaisinimo problemomis. Šiltnamiuose bičių ir kitų vabzdžių žiedadulkėms nešioti nėra.

Reikia išvesti partenokarpines atmainas, kurios pačios apvaisina.

PERSONALIJOS

Keramikė A. Ličkutė-Jusionienė pristatyta šių metų respublikinei premijai. Dailininkė pažįstama Amerikos lietuviams, nes Chicagoje gyveno jos tėvai, ir ji čia porą kartų lankėsi, paskutinį kartą pernai rudenį. Palaidojus tėvą šv. Kazimiero lietuvių kapinėse, ji pasiėmė motiną ir grįžo namo. Pernai jos kandidatūra tai pačiai premijai buvo svarstoma kaip tik, kai ji viešėjo Amerikoje. Kūriniai minimi šiai premijai gauti yra šešių bareljefų dekoratyvinis pano "Svajonė", keramikiniai darbai "Pumpurai" ir "Gėlininkė" dekoratyvinis bareljefas "Daina" ir "Jaunystė", dekoratyvinės lėkštės "Pilių motyvai" ir "Gotika" ir keramikinė skulptūra "Sparnai".

Kitas Amerikos lietuviams pažįstamas menininkas, solistas E. Kaniava, balandžio pabaigoje ir gegužės pradžioje buvo pakviestas į Maskvos Didįjį teatrą atlikti Rigoleto vaidmenį to paties vardo G. Verdžio operoje. Kaniava prieš kelėtą metų koncertavo Amerikos lietuvių kolonijose.

Pagaliau trečias ir gal geriausiai žinomas Amerikos, ypač New Yorko, lietuviams veikėjas A. Laurinčiukas išrinktas Lietuvos Žurnalistų sąjungos valdybos pirmininku. Laurinčiukas ketverius metus išgyveno New Yorke kaip "Tiesos" ir Moscow News laikraščių korespondentas. Grįžęs į Lietuvą, jis kilo kaip ant mielių. Iš pradžių tapo "Tiesos" redaktoriumi, kuriuo veteranas Genrikas Zimanas. Vėliau Laurinčiukas buvo išrinktas į respublikos kompartijos centro komitetą ir Aukščiausiąją tarybą.

LIETUVOJ BUVO ŠILTA ŽIEMA

Lietuvoje oras kaip niekad saulėtas, šiltas. Toks jis buvo pirmąją gegužės pusę. Vilniuje nuo gegužės 8 d. beveik kasdien temperatūra pašokdavo iki 25 laipsnių Celsijaus (77 Fahrenheito), o vėliau - paros temperatūra viršija vidutinę daugiametę 4-6 laipsniais.

Panašiai temperatūra Vilniuje gegužės pradžioje nuo 1881 m. buvo pakilusi 35 kartus, kada buvo šilta po vieną - dvi dienas. Išsiskiria tik 1925, 1934 ir 1963 metai, kada buvo labai šilta beveik visą pirmąją mėnesio pusę. Kai kuriuose Lietuvos pietiniuose rajonuose temperatūra buvo pasiekusi iki 30 laipsnių (86 Fahrenheito). Giedra padėjo pasėti vasarą.

* * *

Pastarųjų dešimties metų laikotarpyje Lietuvos pajūryje naftos ieškotojai padarė daugiau kaip 150 gręžinių. Ypač sėkmingai dirba Gargždų naftos žvalgybos ekspedija.

SPORTAS

Edvardas Šulaitis

Tinklinis Š. Amerikos lietuvių žaidynėse.

Chicagoje įvykusiose Š. Amerikos lietuvių sporto žaidynėse tinklinis buvo gausiai atstovaujamas. Dalyvavo net 21 komanda! Žinoma, dalis jų gana žemo lygio. Kai kurie geresnieji žaidėjai sako, jie gaisina varžybų rengėjams laiką...

Siemet, šalia vyrų, moterų ir mergaičių žaidė ir moterų B klasėje, o taip pat buvo ir jaunių rungtynės. Taigi bent komandų skaičiumi ir platoka skale šiose žaidynėse buvo galima tinkliniu pasiguosti.

Pažvelgus iš arčiau - visgi didesnių perspektyvų nesimato. Čia išimti sudaro tik Bostono vyrai ir Cicero moterys bei merginos. Kalbant apie vyrus, galima pasakyti, jog viena kregždė - dar ne pavasaris. Jeigu Bostono tinklininkai sudarė gerą vaizdą ir juos jau galima pavadinti komanda, pilna to žodžio prasme, tai kiti vienetai vargu iš viso vadinti komandomis. Juk šešių vyrų rinkimas į vieną vietą dar nesudaro komandos! Nežinia kaip ilgai ir Bostono vyrų tinklinis laikysis.

Gerai-atsimename laikus, kuomet Clevelando vyrai buvo neįveikiami, o kur jie šiandien? Bielskui išėjus į atsargą, atrodo, baigiasi ne tik Clevelando vyrų tinklininkų, bet ir moterų veikla...

Su šiomis žaidynėmis į atsargą pasitraukia ir chicagietis Z. Žiupsnys, kuris nuo pat jo atvykimo į Ameriką buvo vienintelis Chicagoje, kuris judino tinklinio žaidinį, na ir pats gerai žaidė. Tačiau žmogus juk visą amžių negali nė po Chicago lakstyti rinkdamas žaidėjus ir aikštėje prakaitą varvinti... Tai ko gero, Žiupsniui pasitraukus, gali pasibaigti ir vyrų tinklinio era Chicagoje. Nebent greitai spės užaugti Z. Degučio suorganizuoti jaunieji, jeigu juos iš viso po metų kitų nesuviliuos merginos ir kiti gyvenimo malonumai.

Vyrų grupėje Bostono atstovai baigmėje gana lengvai (15:8,15:12) sutvarkė Chicago. Chicagiečiai tepajėgė kiek pasipriešinti JAV rinktinės buvusio kandidato Andriukaičio pavienių sugebėjimų dėka. Jaunių grupėje pirmaisiais buvo Toron-

to Aušra, kuri nugalėjo Chicagos Nerį.

Moterų ir abiejose mergaičių klasėse "pirmuoju smuiku" grojo Cicero atstovės. Moterų grupėje, nepasirodžius Clevelando Žaibui, Cicero Vėtra įveikė Nerį. Tokia pati situacija pasikartojo ir mergaičių A klasėje, gi mergaičių B kl. Vėtra nusiaubė naujai susidariusią Chicagos Žarą. Beje, moterų B klasėje pergale pelnė Detroito Kovo atstovės.

Pasirodo, jog Cicero lietuvių kolonijoje yra ne tik kelios Lietuvių Bendruomenės, bet čia įstengia susidaryti ir moterų bei mergaičių tinklinio komandų, kurios be pasigailėjimo lupa didžiųjų kolonijų atstoves. Kaip išauginti gerų tinklininkų, kurios sugeba laimėti pirmąsias vietas ne tik lietuvių bet ir amerikiečių tarpe, kitų klubų vadovai turėtų pasiklausti Cicero tinklinio entuziasčių: Vandos Kaunienės ir Bernardzyk (lietuvaite ištekėjusi už lenko). Aišku receptas beveik aiškus: reikia kieto darbo ir daug sugaištų valandų. Tikėkimės, kad po metų kitų ir kitose lietuvių kolonijose susilauksime panašių tinklinio komandų, kokių šiuo metu turime Ciceroje. O Clevelandui ir Chicagos moterims bei mergaitėms linkime atsinaujinti ir atgimti.

Bendrosios pastabos

Kaip jau minėjome, šios žaidynės buvo jubiliejinės - 25-sios iš eilės. Kaip tokioms priderėjo būti išskirtinoms. Tačiau jos tokiomis nebuvo; gal dar sudarė menkesnį vaizdą negu matytosios New Yorke, Toronte, Clevelande ir kitur.

Šių eilučių autoriui per tuos 25 metus yra tekę bent dešetką kartų pakeliauti į panašias žaidynes kitose lietuvių kolonijose. Ir reikia pasakyti, jog kitos vietovės sugebėdavo geriau žaidynes suorganizuoti na ir sukelti didesnę publikos dėmesį.

Chicago visada lietuviškam sportui buvo šalta bei abejinga, nežiūrind, jog čia knibždėta knibžda visokių politikierių bei pseudo veikėjų, kuriems lietuviškas darbas suprantamas tik kaip betikslis burnos aušinimas. Jiems lietuvių jauni-

Tąsa 11 psl.

ĮVAIRIOMS PROGOMS GELIŲ GAUSITE

ALICE'S FLOWER SHOP

107-04 JAMAICA AVENUE, RICHMOND HILL, N. Y.

Maloniai kviečiame kaimynystėje gyvenančius tautiečius atsilankyti arba paskambinti telefonu 846-5454. Vakare 835-4149.

CIA RASITE NUOŠIRDŲ LIETUVIŠKĄ PATARNAVIMĄ.

SILVER BELL BAKING CO.

A. Radzionas, savininkas

Mūsų specialybė lietuviška duona, pyragai vedybiniam ir kitokiems pokyliams.

Tel. 779-5156

43-04 JUNCTION BLVD., CORONA, QUEENS, N. Y. 11368

HAVEN REALTY

TRAVEL AGENCY • MUTUAL FUNDS • INSURANCE

Perkant ar parduodant namus, išnuomojant butus, įgyjant apdraudus, federalinių ir valstybių [Income Tax] užpildymu, pirkimui piniginių perlaidų [Money Orders] ir įvairiausiais kitais reikalais, - kreipkitės į

JOSEPH ANDRUŠIS

87-09 Jamaica Ave.,

Woodhaven, NY 11421

Bilietai parduodami visomis susisiekimo priemonėmis į visas pasaulio vietas

Telef. VI 7-4477

Atdara kasdien nuo 9 v. r. iki 9 v. v.

Namų pirkimo, pardavimo, apdraudos ir visais reikalais kreipkitės į

John Orman Agency

REAL ESTATE & INSURANCE

PILDOMI MIESTO, VALSTYBĖS IR FEDERALINĖS VALDŽIOS MOKESČIŲ PAREIŠKIMAI.

Geriausias patarnavimas

110-04 JAMAICA AVE., RICHMOND HILL, N. Y.

Telefonas: Virginia 6-1800

WINTER GARDEN TAVERN, INC.

VYT. BELECKAS
Savininkas

SALE VESTUVĖMS IR KITOKIOMS PRAMOGOMS. BE TO, DUODAMI POLAIDOTUVINIAI PIETŪS.

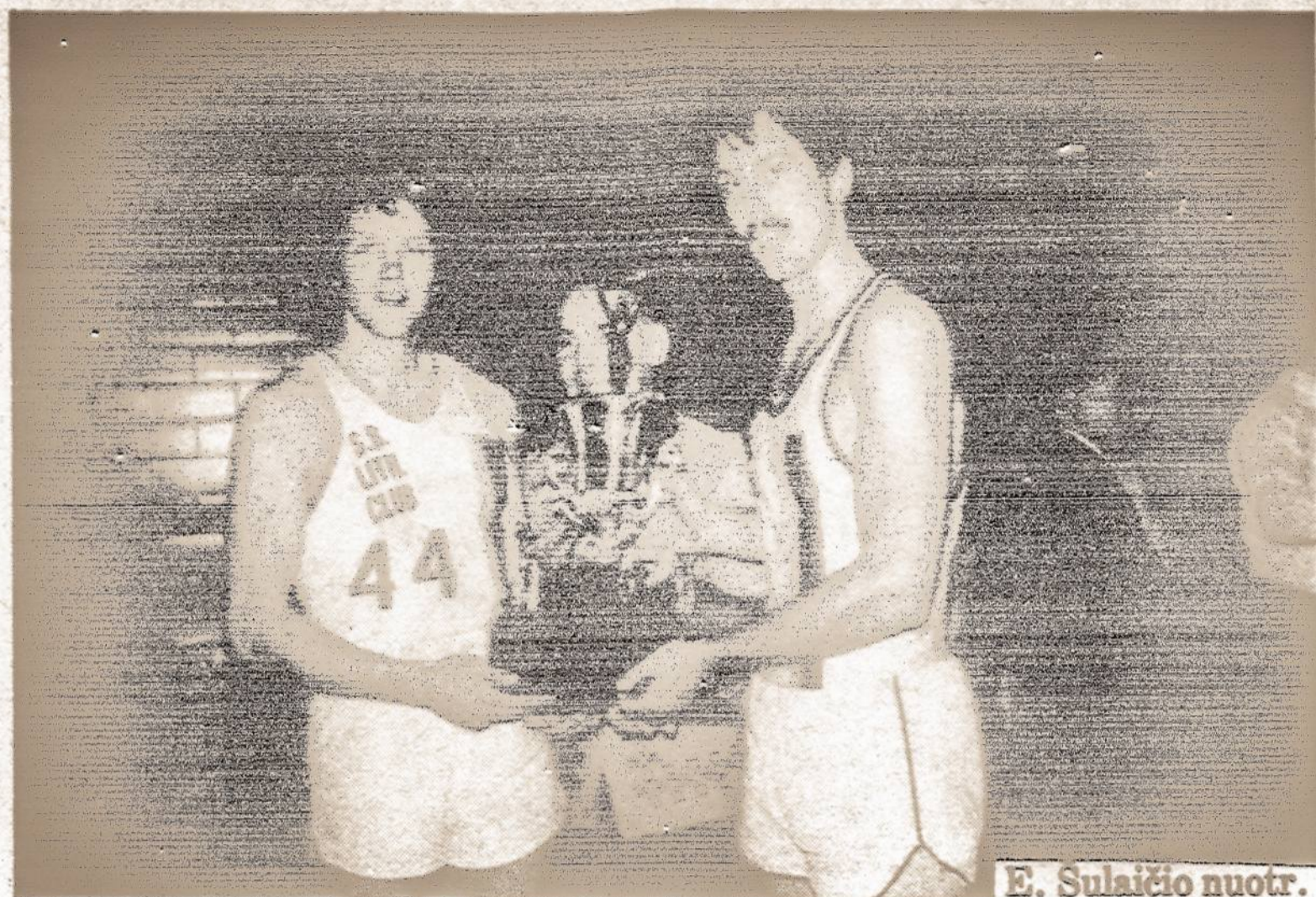
Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

Tel. EVergreen 2-6440

1883 MADISON STREET • BROOKLYN, N. Y. 11227

E. Sulaičio nuotr.

Bostono vyrų krepšinio komandos kapitonas priima iš čičagietio Z. Žiupsnio taure, laimėjus I vietą Š. Amerikos lietuvių sporto žaidynėse.

SPORTAS

Tąsa iš 10 psl.

mo fizinis bei dvasinis lavinimas yra sunkiai suprantamos sąvokos.

Šiose žaidynėse apie tai teko išsikalbėti ir su čia stebėtojų tarpe buvusiais sporto darbuotojais K. Sapockinu iš Toronto ir Pr. Micevičium (pastarasis ilgoką laiką rašė sporto klausimais spaudoje). Jiems irgi nesuprantami dabartiniai mūsų išeivių vadai, kuriems lietuviško jaunimo auklėjimas visai nerūpi.

K. Sapockinas nusiskundė, jog žaidynių proga neįstengta išleisti platesnio leidinio, kuriame būtų bent kiek padoriau apžvelgta lietuvių 25 metų sportinė veikla išeivijoje.

je. Jis taip pat pasigedo kokio nors lietuvių sporto darbuotojų, veteranų susitikimo, pokalbio apie nueitą ketvirtį šimtmečio. Rengėjai, atrodo, turėjo kitokių problemų. Surengti žaidynes - ne kelių žmonių darbas. (Jų pagrindinių rengėjų šiose žaidynėse, atrodo, tik tiek ir tebuvo).

Beje, šiose rungtynėse geriausiai pavyko pasilinksminimas-šokiai, kurie ne tik daugiausiai sutraukė publikos, bet atnešė ir pelno. Visi kiti renginiai, išskyrus vyrų krepšinio finalą, kurį stebėjo apie 300 žmonių, praėjo beveik nepastebėti ir finansiniai buvo nuostolingi.

Dabar lauksime kitų metų žaidynių, kurios įvyks 1976 m. pavasarį Toronto, Ontarijo, Kanadoje.

SIMAS Iš 1 psl.

Simas su Sevruku ir kitais demonstravo prie tų pačių Jungtinių Tautų, niekas, išskyrus mažą lietuvių ir jų draugų grupelę, neatkreipė dėmesio.

Simo globėjai, rėmėjai ir kovotojai už jo išgavimą iš nelaisvės planavo, kad gal bus galima parašyti knygą, padaryti filmą ar kaip nors kitaip pastoviau, naudingiau ir pelningiau užfiksuoti Simo pergyvenimus ir juos panaudoti kovoje už Lietuvą. Simas per Laisvės žiburio radiją minėjo, kad būsimanti knyga ir gal filmas, bet dabar dar nieko konkretaus nepasakė.

Iš kitų gi šaltinių tenka patirti, kad su tais dalykais ne taip jau gerai sekasi, nes Simas labai daug kalba ir labai mažai pasako. Kad knyga ar filmas susilauktų susidomėjimo, reikia faktinės medžiagos: tam tikros statistikos, vaizdingų įvykių atpasakojimų ir panašiai.

Visa tai, apie ką Simas pasakoja ir dar papasakos, pasaulis jau seniai žino, ir čia jokių reveliacijų negalima laukti. Dabar, sakoma, Simas diktuoja savo pergyvenimus ir mintis į juostą. Po to koks nors lietuvis iš visos tos medžiagos turės padaryti tam tikrus apmatius, turės juos išversti į anglų kalbą ir įteikti profesionalui rašytojui, kad jis tą visą žaliavą perdirbtų pagal savo kurpalį ir padarytų "bestsellerį".

Vienybe, 1975 m. gegužės 30 d.

MIRĖ PRANAS BUKNYS

Bal. 21 d. po ilgos ligos ligoninėje mirė Vienybės kaimynas Pranas Buknys, 87 m. amžiaus, per 43 metus buvęs Laisvės administratorius. Sudegintas bal. 24. Palaikai bus išvežti laidoti į Lietuvą.

Liko žmona Nastė, sesuo ir daug draugų.

JONAS LAZAUSKAS

Gegužės 22 piodamas žolę savo darže širdies priepuolio ištiktas mirė Vienybės skaitytojas Jonas Lazauskas, ilgus metus buvęs Brooklyne biznierių-restorano savininkas, linotipininkas, reikalų vaidintojas, choristas, visuomenės veikėjas, spaudos remėjas.

Palaidotas geg. 27 Cypress Hills kapinėse.

WATERBURY, CONN.

Mirė A. Vaišnys

Balandžio 28 d. mirė teisininkas Antanas Vaišnys, nepriklausomoje Lietuvoje dirbęs Šiauliu, Marijampolės ir kt. teismuose. Paskutiniu metu prieš palikdamas Lietuvą buvo Marijampolės apygardos teismos pirmininkas.

Kun. dr. V. Skilandžiūnas, Ottawa Kanados sostinėje kalėjimų kapelionas ir koordinatorius, gegužės 8-9 dalyvavo Ottawos kalėjimų pareigūnų ir kapelionų konferencijoje Ontario parlamento rūmuose Toronte.

LIETUVIŠKŲ MOKYKLŲ SPORTO ŠVENTĖ

Šeštadienių mokyklų vaikams sporto šventė įvyks šeštadienį, birželio 7, Duke Island Park, Somerset County, Bridgewater Township, New Jersey. Vietovę pasiekti važiuojant New Jersey Tpke. iki 287 kelio, iš kurio pasukti į Rt. 22 į vakarų pusę. Pasiėkus Rt. 206, sukti į pietus ir po "traffic circle" tęsti toliau ant Rt. 206 iki pirmųjų šviesų. Somerset St. sukti į dešinę, kuri vėliau vadinasi Old York Rd. Ta gatve važiuoti iki Duke Island Park ir pastatyti mašinas aikštėje "A".

Važiuojant iš New Yorko, kelionė užtrunka apie pusantros valandos.

Sporto šventės pradžia 9:30 val. ryto gražioj, didelėj pievoj, kuri labai tinka sportui ir žaidimam. Ten pat uždengtas paviljonas. Netoliese yra žaidimų aikštelė mažiukam vaikam ir daug lauko krosnelių kepimui. Reikia tik pasiimti anglių ir uždegimo priemonių. Prašoma taip pat atsivežti savo maistą ir gėrimus, nes vietoj bus galima nusipirkti vaisvandenių.

Sporto šventė bus pravesta daugiau gegužinės. atmosferoj. Todėl ne tik vaikai ir tėvai, bet ir kiti kviečiami šventėj dalyvauti. Mokyklų sporto programoj numatyta skyrių konkurencija bėgimuose. šuoliuose ir metimuose, o komiški

bėgimai ir žaidimai žemesniems skyriam. Kviečiami dalyvauti visų skyrių ir taip pat darželio mokiniai.

Mokyklos, pageidaujančios programą papildyti dainomis, šokiais bei kitokiais pasirodymais, prašomos apie tai iš anksto pranešti.

Mokyklų vedėjai-jos arba pavieniai tėvai apie dalyvavimą šioj sporto šventėj prašomi pranešti Rytų Sporto apygardos vadovui Pranui Gvildžiui, 93 Wheeling ave., Staten Island, N. Y. 10309, tel. 212-356-7871, nes reikalinga iš anksto žinoti bent apytikris dalyvių skaičius.

☆ ☆

J. LUKOŠEVIČIUS CHICAGOJE

Vilnietis žurnalistas Jonas Lukoševičius, kuris nuo šių metų pradžios dirba kaip Moscow News savaitraščio korespondentas Jungtinėse Tautose New Yorke, buvo atvykęs pavišėti ir į Čičagą. Jis čia praleido ketvertą dienų, susipažindamas su vietos lietuviiais, jų kultūrinio gyvenimo bei šiaip Čičagos įdomybėmis.

J. Lukoševičius, kuris pirmą kartą į Čičagą buvo užsukęs 1970 m. kartu su tarybinių žurnalistų grupe, ilgesniam laikui į Čičagą žadėjo atvykti kartu su visa savo šeima birželio mėn. pradžioje.

L Aidotuvijų Direktorai

Funeral Directors

Juozas Kavaliauskas

LICENSED PENNSYLVANIA AND NEW JERSEY

1601 S. SECOND STREET

PHILADELPHIA, PA.

Telefonas: DEwey 4-5136

Charles J. Roman Funeral Home

WILLIAM H. BEARD, SUPERVISER

1113 MT. VERNON ST., PHILADELPHIA, PA.

Telefonas: POplar 5-4110

M. P. Ballas Funeral Home

ALB. BALTRŪNAS-BALTON

660 GRAND ST., BROOKLYN, N. Y. 11211

NOTARY PUBLIC

Tel. STagg 2-5043

Joseph Garszva

UNDERTAKER AND EMBALMER

JOSEPH J. GARSZVA, Jr.

231 BEDFORD AVE., BROOKLYN, N. Y. 11211

Telefonas: EVergreen 8-9770

ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA
AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

VIENYBĖ

THE OLDEST LITHUANIAN NEWSPAPER IN THE WORLD

was established in 1886 by Juozas J. Paukstys in Plymouth, Pa. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office in Brooklyn, N. Y. Vienybė is published bi-weekly by Valerie Tysliava and Joseph N. Tysliava. Editor: Jonas Valaitis; Managing Editor Valerie Tysliava; Assistant Ann Wai-vada; Business Manager and Photo Editor Joseph N. Tysliava; Senior Editor Vytautas Širvydas. Contributing Editors: Demie Jonaitis, Juozas Kreivenas, Edvardas Sulaitis, Vytautas Zalatorius.

Subscription rates: \$7.00 for one year. Advertising rates on application. All rights reserved. Editorial and Administrative Offices at 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207. Telephone: APplegate 7-7257.

Vytautas Širvydas

mes

Pareiškimai "Kas lietuviškai nemoka, tas ne lietuvis" skamba gražiu patriotizmu, bet, kažin, ar tautai naudą neša. Turint mūsų jaunimo gyvenimo kelius mintyje, toks pareiškimas išstumia iš mūsų visuomenės tūkstančius lietuviškai nebekalbančių, bet save lietuviškai belaikančių. Nestebėtina, jei ir vėl kilo balsai (ši kartą "dypukų" sluogsniuose) apie reikalą įkurti populiarią anglų kalba laikraštį lietuviškai nebeapokaušiantiesiems.

Senieji Amerikos lietuviai ir čia buvo pirmieji, kaip daugelyje kitų kultūrinės lietuviybės atvejų, pavyzdžiui, steigti organizacijas ir laikraščius, išleisti pirmąją lietuvių imigracijos istoriją, ir pirmąją praktinę lietuvių kalbos gramatiką, pastatyti pirmąją lietuvišką operą ir suvaidinti pirmąjį lietuvišką teatrą, nekalbant apie sudarymą pirmojo "veiksniū" už nepriklausomą Lietuvą, suorganizavimą pirmųjų bendrovių padėti Lietuvai ant ekonominių kojų atsistoti, ir taupymo bei paskolos ratelių, padėti Amerikos lietuviams išgyti nuosavybių. "Dypukai" čia tik mina senųjų Amerikos lietuvių pramištus takus, aišku, labiau išsivysčiusius, nes ir pati Amerika labiau išsivysčiusi, negu buvo, sakysime, 1914-aisiais metais.

Būrelis senųjų Amerikos lietuvių, vadovaujamas Juozo Poškos, Chicagoje 1936 m. rugsėjo mėn. įsteigė populiarią anglų kalba dvisavaitinį laikraštį Jaunimas, kur tik redakcinis buvo lietuvių kalba. Pritraukė eilę gabių bendradarbių, kurių tarpe buvo E. Kubaitis, Vitalis Bukšnaitis ir Vytautas Širvydas. Šie pastarieji buvo Vienybės redaktorių sūnūs. Jaunimas ėjo iki 1942 metų vasario mėn. ir sustojo, nes Dedė Samas redaktorių pašaukė į kariuomenę.

Vienybės redaktorius poetas Juozas Tysliava 1939 metų rugsėjo mėn. įsteigė iliustruotą mėnesinį žurnalą Lietuva, kurio pusė turinio ėjo anglų kalba. Ėjo iki 1941 m. spalio mėn. bendradarbiais įtraukė, tarp kitų, T. Mažeiką, Vitalį Bukšnaitį ir Vytautą Širvydą, kurie jau ir pirm to Vienybės, vienas rašė anglų kalba skiltį "Take It or Leave It" o kitas "We quote". Anglų kalba turėjo skiltis ir Amerikos Lietuvoje, Worcester, Mass. ir Dirva, Cleveland, Ohio.

Kiek šios anglų kalba pastangos davė vaisių palaikyti bei pakurstyti lietuviybės palikimų ugnelę, sunku pasakyti, bet senųjų Amerikos lietuvių pastangos buvo plačios ir nuoširdžios. Jos pritraukė būrį gabaus čia augusio jaunimo.

Vienybė tęsia Juozo Tysliavos gerbtą tradiciją turėti English Section ir geriausiai tiktų patarnauti naujoms pastangoms. Viena, ji neatsiriboja visu griežtumu nuo geros lietuvių kalbos ir gero lietuviško turinio, kuris pabrėžia vertę visur būti kietu lietuviu ir pagerbti kitaip manantį lietuvi. Antra, Vienybės žmonės jau turi ir tradicijų ir patyrimų tiksliai vesti anglų kalba laikraščio dalį. Šalia to, Vienybė, savo skaitytojų ir draugų paremtomis aukomis, (kurios palaipsniui tebeplaukia) įsirusė modernią "printing plant", kuriai vadovauja Juozo Tysliavos sūnūs, Juozas Natangas Tysliava.

Ar sumanymo autoriai bei pritarėjai ras savyje ganėtinai šilto jausmo ir tikslaus ekonominio protavimo dalyką rimtai pastūmėti, sunku pasakyti. Vilčių maža, nes per daug prisidirbta "kabliukų" kuriais žuvų nepagaunama. Vienu šūkiu privalėtų būti: "In this age of ethnic renaissance, it is an intellectual deficit to know only one language". Todėl "Jaunimas" vis turėdavo redakcinį o Vienybė - didesnę dalį turinio.

Lietuvių spaudos leidinio sumanymai

Vilniuje per 30 metų leidžiamame žurnale Pergalė 1975 m. 6 Nr., 186 puslapy: "Iš užsienio lietuvių kultūrinio gyvenimo" skyriuje A. Aukštaitis rašo:

JAV ir Rytprūsiose (iki 1904 m.) ėjusios lietuvių spaudos tarpusavio ryšiai, užsimezge "Aušroje", tolydžio stiprėjo, igydami vis įvairesnį pobūdį. Intensyvejojant šiems kontaktams, kilo naujų sumanymų dėl lietuviškos spaudos leidimo apskritai. Šiuo kartu paliesime vieną kitą tos rūšies projektą ir pasiūlymą.

Į Amerikos lietuvių laikraščius iš Lietuvos rašė autoriai daug sykių pabrėžė tą reikšmingą vaidmenį, kurį, leidžiant lietuviškus laikraščius ir knygas, turėjo arba galėjo turėti JAV lietuviai. Ne kartą buvo nusiskundžiama, jog Rytprūsiose dėl įvairių priežasčių susidaro didelių sunkumų ir kliūčių lietuviškai spaudai.

Ameriką pasiekdavo žinios apie vokiečių valdžios vykdomus lietuvių laikraščius, jų redaktorių persekiojimus. Antai 1891 m. pradžioje buvo sužinota apie represijas prieš "Varpo" redaktorių J. Adomaitį-Sėrną. "Vienybė Lietuvininku" (1891, Nr. 5), tuo metu redaguojama J. Andziulaičio-Kalnėno, atsiliepė į šį vokiečių valdžios aktą. To pat numerio straipsnyje "Isz Lietuvos", pasirašytame Aglės, minimos ir kitos Rytprūsio valdžios akcijos prieš lietuviškus laikraščius. Tuo remiantis, prieinama išvada, kad reikia galvoti apie lietuvių spaudos leidimo pertvarkymą, dėl naujų jos vietų.

"Broliams užmarieciams" autorius rekomenduoja perkelti laikraščius ir knygų leidimą į Švediją. Jis siūlo įsteigti "drukorią szvedų žemėje", iš kur per Suomiją nesunku būtų pasiekti ir Lietuvą.

Dėl šio sumanymo "Vienybė Lietuvininku" (1891, Nr. 40-42) per keletą numerių spausdino Daktaro (. Vilkutaičio) "Gromatas isz Maskolijos". Čia diskutuojama su minėtu pasiūlymu, nurodant, kad su Švedija "mus nerisza nei mažiausias ryszelis", bet užtat visai kas kita ryšiai su Amerika. Anot autoriaus, tos šalies lietuviai galį daug padaryti lietuviškos spaudos labui, todėl, esą, "iszdavinėti laikraczius Prūsiose, o ne kur kitur, dėl mūsų nėra įpatingo reikalo" (ten pat, Nr. 40). Tat, jo manymu, geriau būtų lietuviškų laikraščius redakcijų "darbaviete" išrinkti Ameriką - perkelti "mūsų dvasiškąjį centrą į Ameriką" (ten pat, Nr. 42).

Straipsnio autorius, laikydamasis tokios nuomonės, iškelia keletą konkrečių rekomendacijų. Jis siūlo į vieną laikraštį sulieti "Varpą" ir "Vienybė Lietuvininku" ir leisti jį Amerikoje, J. Paukščio spaustuviėje Plymote. Toks leidinys turėtų būti "iszreiszkėju norų visų lietu-

vių" (ten pat, Nr. 41). Pagal autorių, jis būtų "grynai tautiszku ir inteligentiszku laikrascziu", atsižvelgiančiu į Lietuvos gyvenimo specifiką. Straipsnio autorių, kaip galima spręsti, baugino JAV lietuvių laikraščius, jų tarpe tuometinės "Vienybės Lietuvininku", skelbiamos visuomenės, jos ekonominio gyvenimo pertvarkymo socialistinės idėjos. Tat jis persergsti jo siūlomą laikraštį, kad tasai lietuviškiems reikalams neturėtų taikyti Markso ir kitų mokslo (ten pat, Nr. 41).

Greta inteligentijos laikraščio siūloma pagalvoti ir apie leidinį "dėl prastesniųjų skaitytojų". Autorius nurodo, kad jiems, gal būt, tiktų pertvarkytas JAV leidžiamas laikraštis "Saulė". Tai buvo vienas populiariausių to meto leidinių, ypač mažaraščių, menkų dvasinių poreikių ir interesų imigrantų tarpe. "Vienybė Lietuvininku" savo komentare kaip tik ir pažymi, jog "Saulė" leidžiama ne dėl lietuvių naudos, dėl "business" (biznis).

Platesniems skaitytojų sluoksniams Lietuvoje ir Amerikoje skiriamas laikraštis turėjo daugiausia rūpintis, kaip rašoma straipsnyje, "reikalais mūsų tėvynės" (t. y. Lietuvos - A. A.), tik "paskui jau turėtų eiti vietiniai amerikiszki klausymai".

Minėtieji projektai ir sumanymai nebuvo įgyvendinti. Jie, pirmiausia, įdomūs ir svarbūs kaip lietuvių spaudos istorijos faktai, kaip JAV lietuvių spaudos vaidmens ir įtakingumo įrodymas. Gali būti, kad šie sumanymai davė impulsą netrukus (1892 m.) atsirasti ištis savotiškai jungtiniam leidiniui - J. Šliūpo; redaguotai "Apšvietai" (1892-1893). Jis buvo leidžiamas Amerikoje (Plymote ir Šenande), spausdinamas Tilžeje ir platinamas abiejose vietose. Jo tematikoje žymi vieta skiriama Lietuvos problemoms.

Dar užtikrinimas iš Washingtono

Birželio 11 d. ALT savo būstinėje Chicagoje buvo sušaukusi posėdį. Pirmininkas dr. K. Bobelis painformavo apie lankymąsi Washingtono ir pasimatymus su valdžios žmonėmis. Pasidžiaugė gautais iš Baltųjų Rūmų, Valstybės departamento ir kongreso atstovų, senatorių gausiais raštais; užtikrinančiais, kad Lietuvos įjungimas į Sovietų Sąjungą nebus pripažįstamas. Pravestoji telegramų ir raštų siuntimo akcija turėjo žymios reikšmės.

Taip pat pranešė, kad Baltiečių Santalka savo posėdyje aptarė bendras lietuvių, latvių ir estų pastangas globaliniu mastu. Painformavo apie sėkmingą Bendro Amerikiečių baltiečių Komiteto darbą, apie ALTos delegacijos pasitarimus su Clevelando Lietuvių Tarybos vadovybe ir žymesniais veikėjais

Vienybė, 1975 m. liepos 11 d.

STEBĖTOJO PASTABOS

C. Senkevičius rašo: "Lietuviškumas plačia prasme nėra vien lietuvių kalbos mokėjimas ir jos praktiškas vartojimas. Lietuviškumas yra tam tikra dvasios nuotaika, ar būseną, kuri nėra išsigijama pripuolamai, ar be pastangų".

Lietuvių Fondo suvažiavime Chicagoje dalyvavo apie 150 atstovų nuo 3,000 aukotojų, kurių dauguma jau mirė. Raportuota, kad 1974 metais įsirašė 498 nauji nariai su \$147.546. Nutarta pataisyti Fondo statutą, kad sudraustų "sklokų" ir frakcijų atsiradimą, bet, rodos, nieko nepadaryta apsaugoti Fondą nuo teisėtų narių suvažiavimo, kuris, kaip daugelis mūsų šv. Jurgio draugijų, vieną gražią dieną teisėtai nuspręstų Fondą likviduoti ir pinigais pasidalyti.

V. Karosas rašo: "Po krizės apie spėliotiną atšaukimą Amerikos nepripažinimo Lietuvos įjungimo Sovietijon, lietuvių tautos laisvės kova negrįš į senas vėžes. Teks atlikti didelį reorganizacinį darbą. Krizę turime išgyventi kaip Amerikos piliečiai ir vengti jausmo išsišokimų, nes Amerika buvo ir liks lietuvių tautai viltimi".

ALTas, sakoma, jau yra iš viso davęs \$360,000 paramos VLIKui iš Vasario 16 parengimų metu surenkamųjų aukų. Nestebėtina, jei VLIKas pasiskubino inkorporuoti 1973 birž. 4 savo Tautos Fondą, kuris pradėjo pilnai veikti šių metų pradžioje ir nuo vasario 1 jau surinko \$46,484.

Yra lietuvių, kurie parašė istorinėmis temomis raštų, bet kurie nebuvo išspausdinti ir net rankraščiai žuve. Prie jų tenka priskaityti Mėlėtuose, Vilniaus krašte, gimusio kun. Kazimiero Gečo, 420 puslapių rankraštį "Vyskupo Valančiaus santykiai su rusų valdžia", parašytą 1938 m. Šiais, Valančiaus Metais tai būtų brangintinas leidinys.

Naujienos, kurios pasiskelbė "visų lietuvių" laikraščiu, subarė Bendruomenės "Pasaulio Lietuvi", kuris save, taip pat, pasiskelbė "visų lietuvių" laikraščiu. Į mintį ateina liaudies patarlė, kad puodas katilą vanoja, o abu toki, arba - juokiasi puodas kad katilas juodas. . .

Užsienio lietuviams Lietuvoje leidžiamo Gimtojo Krašto redaktorius Vacys Reimeris lankėsi Amerikoje tris mėnesius, o grįžęs, surinko siųstus laiškus bei straipsnius 384 puslapių knygoje "Už Atlantės". Kadangi tikrųjų Amerikos lietuvių begalėjo neperdaug sutikti, tai knygoje pasidžiaugia aukšta Amerikos technika, gerais keliais automobiliams ir dangų raižančiais pastatais. Prisimename, kad didrusiai atėję okupuoti nepriklausomą Lietuvą, sušuko: "Čia maža Amerika!"

Vienybė, 1975 m. liepos 11 d.

Jei ir dabar lietuviai gyventu politiniai laisvi, gali būti, nereikėtų Reimeriams važiuoti Amerikon ir stebėtis šios aukštąja technika: jie ją matytų ten pat ir Lietuvoje.

Nors Bendruomenei Vokietijoje, sakoma, priklauso tik apie tūkstantis lietuvių (tebalsavo valdybą rinkdami 405), bet tikrovėje jų esama daugiau, tik gyvena labai pasiskirstę. Vokietijos vyriausybė jiems pernai davė \$40,324 Vasario 16 gimnazijai, o jai (ir kitiems lietuviybės reikalams) patys lietuviai sudėjo \$20,225. Rimtai svarstoma daugiau nebešaukti tradicijon įėjusių Lietuviškų studijų savaičių. Tačiau, susirinkę 40 jaunimo atstovų, nusprendė dalyvauti Pasaulio Lietuvių Jaunimo kongrese Pietų Amerikoje, 1975 m. gruodžio 20 iki 1976 sausio 6 d.

Amerikos Lietuvių Tautinė sąjunga minėjo 25 metų sukaktį suvažiavimu Clevelande. Sako, turinti 17 Kuopų su apie 400 narių. Sąjungą organizuojant, tikėtasi suburti visus veiklius tautinės srovės veikėjus, bet mirus advokatui Antanui Oliui, Vienybės redaktoriui Juozui Tysliavai, Juozui Bačiūnui ir kitiems, sąjungos patraukloji dvasia išdžiūvo ir ji "oficialiųjų" tautininkų, su organu Dirva sąjūdžiu, tikslu šaipytis iš Vienybės ir jos žmonių tautininkų.

Simas Vaiskys Lietuvoje pastebi: "Lietuva 16-tame amžiuje (1500-1600) pergyveno veržlų kultūros pakilimą. Visuomenės gyvenimą paskurstė gaivinas renesansas, humanizmas ir reformacija, atėję iš Vakarų. Gyvenimas kito. Kūrėsi mokslas, literatūra, filosofija, pasikeitė architektūra ir susidėstė nauji politikos ir visuomenės santykiai. Atsirado tam tikras mokyklų tinklas, pasirodė knygos, buvo rašomi

Šv. Kazimiero lietuvių kapuose Chicagoje Brighton parko lituanistinės mokyklos mokiniai pagerbia mirusius.

SLA istorijos autoriai su prezidentu Povilu Dargiu. Iš kairės dr. Algirdas Budreckis, Vytautas Širvydas, Povilas Dargis, Antanas Diržys ir Jonas Valaitis. Istorija bus išleista 1976 m. Susivienijimui minint 90 metų sukaktį:

A. Sperauskos nuotr.

istorijos metraščiai, polemikos raštai, ir atsirado universiteto užuomazga. "Deja, tas viskas vyko ne lietuvių kalba ir daugiausia Vilniuje, todėl nepalietė tautos kamieno valstiečių. Net trečioji Lietuvos Statuto laida buvo "gudų" kalba. Bajorija buvo jau sulenkėjusi. Tokiu būdu, visas aukštas 16-to amžiaus kultūrinis pakilimas paliko maža išpūdžio tautai.

Chicagoje įvykęs Bendruomenės Vakarų Apygardos "reorganizacinis" suvažiavimas priėmė rezoliuciją, Bendruomenę "Sugražinti į švietimo ir kultūros veiklos sritį", politinį Amerikos lietuvių atstovavimą paliekant ALTui. Labai sveikas nutarimas! Bendruomenę lietuviybės palaikymo tikslui ALTas, kaip tik ir pakvietė atvykti į Ameriką ir susiorganizuoti.

Kanados lietuviai sušaukė pirmą jų gyvenime "kultūros darbuotojų" suvažiavimą Toronte,ėjusį gaire "kultūra yra tautos gyvybė". Kalbėtojai gyrė tautinius drabužius, tautinius šokius, Lietuvoje spausdinamas lituanistikos knygas, mūsų teatrus ir menininkus, tačiau nusi-

skundė jaunimo atšalimu. Nurodyta, kad tautiniams drabužiams ir šokiams nėra net išleistų vadovėlių. Būdai pritraukti jaunimą nerado išsprendimo.

Chicago universitete veikia lietuvių kalbos kursas, kuriam vadovauja kitatautis prof. Vilhelm Darden. Teturi vieną studentą: vokiečių-čekų kilmės newyorkietį Steven Young.

Dešimtojo Lietuvių Gydytojų sąjungos suvažiavimo rezoliucija Chicagoje pareiškė: "Suvažiavimas apžvelgė išeivijos lietuvių visuomeninio bei politinio darbo nuotaikas ir susidariusią padėtį, ir su apgailėstumu konstatuoja, kad mūsų veiknių veikla nėra tokia, kokios reikalauja tarptautinė Lietuvos padėtis ir kurios tauta tikisi. Ne tik nerandama bendros kalbos, bet paneigiama tarpusavio pagarba bei pakanta". Tačiau ir dešimtas mielųjų gydytojų suvažiavimas nepasizymėjo pagarba seniausiam pasaulio lietuvių laikraščiui - Vienybei - kuriai savo laiku noriai bendradarbiavo daktarai Jonas Basanavičius ir Vincas Kudirka.

Šulaičio nuotr.

LIETUVIŠKOJE CHICAGOJE

POEZIJOS PAVASARIS

Jau antri metai iš eilės Chicagoje rengiami "poezijos pavasariai", tėvynėje tapę ilgamete tradicija. Chicagoje šio renginio iniciatoriai yra dr. Jonas Boguta su žmona Terese (Pautieniūte), kuri irgi reiškiasi poezijos srityje.

Šių metų "poezijos pavasaris" sužydėjo trimis programomis (kaip ir pernai). Šį kartą į tas programas nieko naujo neįnešta, jeigu neskaityti "Video" juostų rodymo. Gal būt įdomiausia buvo pirmoji programa, kuri "multi-media" pagalba mums pateikė poeziją, vaizdus bei muziką. Čia išradingumui nėra ribų ir rengėjai, žinoma, neturėdami daug lėšų nei laiko, negalėjo leisti savo vaizduotėms toli pakeliauti. Bet tai ką jie parodė, buvo jau šis tas ir gera pradžia.

Gaila, kad poezijos skaitytojai, su mažomis išimtimis, buvo gana silpni (o gerų net ir Chicagoje esama), kai kurių poetų kūriniių buvo gal ir per daug (pav. H. Radausko), o kai kurių po kelis ar nė vieno. Pagaliau ne visus poezijos gabalus reikėjo tik skaityti, o buvo galima dainuoti. O kad tas būtų buvę labai įdomu, parodė Underio atlikta daina pagal J. Tysliavos eilėraščių (ši daina savo atlikimu prilygsta iš Lietuvos gautiems estradinės muzikos kūriniams). Dažnokai gana keistokai nuskambėdavo prieš kiekvieną eilėraščių įžanginę muziką. Čia norėta parodyti originalumo, tačiau garsų tvarkytojas L. Alenskas čia turėtų atsiminti, jog šūkis "nors nežmoniškai bet tik kitoniškai" nevisada patarnauja teigiama prasme.

Gana apvylę poetų "gyvi" pasirodymai. Kitą kartą reikėtų atsigabenti bent pora poetų iš tolimesnių vietų, nepasitenkinti vien tik tais pačiais jau daugelį kartų matytais veidais. Tai atlikti nėra taip jau sunku. Žinoma, tam reikia ekstra kelių šimtinių dolerių, bet ir šią kliūtį netaip jau sunku nugalėti.

[eš].

Vyskupas V. Brizgys šventina prelado M. Krupavičiaus paminklą šv. Kazimiero kapinėse Chicagoje.

Albertas Yurkus, Blue Island policijos tarnautojas, už ypatingą drąsą ir sumanumą suiaikant ginkluotus plėšikus, taip pat jų persekiojimą pavojingose aplinkybėse, Illinois valstijos Gub. Walker apdovanotas garbės raštu ir adresu. A. Yurkus baigė Loyola universitetą ir prieš metus pradėjo tarnauti Illinois valstijos policijoje.

Vanda Žolynas, Illinois universiteto Medicinos mokyklos technologė, pagerbta specialioje sueigoje už ypatingai sąžiningą darbą per 20 metų dermatologijos skyriuje.

— Olga Mažilytė iš Johannesburg, Pietų Afrikoj atvyko į Chicago pas savo tetą Jozefiną ir jos vyrą John Butkin, gyv. Marquette Parko apylinkėje. Jos garbei suruoštose vairsėse dalyvavo rašyt. Nijolė Užubalienė, Emilija Tutlienė ir kiti artimieji. Viešnia pasakojo įdomių dalykų taip pat rodė afrikietiško meno kūrinių.

Howard C. Pocius iš Marquette Parko apylinkės baigė mechanikos inžineriją bakalauro laipsniu Tri-State kolegijoje, Angola, Ind. Luther South aukšt. mokykloj jis buvo garbės mokinių, o kolegijoje - garbės studentų sąrašuose.

Nora I. Baltrušaitis ir Roseanna M. Juris iš Gage Park baigė pagalbinės medicinos studijas bakalauro laipsniais Illinois universiteto Medicinos kolegijoje, įgydamos medicinos slaugių ir administracijos, fizinės ir profesinės terapijos, medicinos tyrinėjimo ir mitybos specialybes.

Michael Smulkis iš Chicagos pietvakarių yra tarpe Southern Illinois studentų, pagerbtų mėtinėje šventėje už pažangumą mokslė. Jam teko Prezidento dovana.

Pamela Norkutė iš Chicagos pietvakarių yra tarpe Illinois State universitet studentų su visais "A" pažymiais.

Jaunimo Centro choro jaunieji dainininkai traukia lietuviškas dainas per penktadieninę kultūrinę vakaronę Jaunimo Centre. E. Šulaičio nuotr.

Jūratė Tautvilaitė ne tik skambino gitara, bet taip pat padainavo 3 daineles lietuvių liaudies motyvais per kultūrinę vakaronę Jaunimo Centre.

JAUNIMO CENTRAS CHICAGOJ

Chicagos Jaunimo Centras, viena iš judriausių vietų Chicagos lietuvių tarpe, birželio mėn. pradžioje, pradėjo vasaros atostogas. Baigiantis pavasariniam sezonui, čia buvo gana daug renginių.

Šiuo metu Jaunimo Centro direktoriumi yra kun. A. Kezys, kuris šią vietą padarė pilnai išnaudojama ir joje judėjimas vyksta ne tik savaitgaliais, bet ir šikiadieniais. Geras sugalvojimas buvo įsteigti įvairius meno kursus, kurie praėjusį sezoną sutraukė nemažą lankytojų. Iš tų kursų kursantų surengtos parodos buvo galima pamatyti, jog tas darbas nenuėjo veltui.

Taip pat pažymėtinos yra ir penktadienių vakaronės, kurios jau baigė antrąjį sezoną. Pirmąjį sezoną jų rengimu rūpinosi dr. Jonas ir Teresė Bogutai, o dabartiniam-programą sudarydavo pats kun. Kezys. Bogutai, kaip ir pernai taip ir šiemet, pasirūpino tik Poezijos pavasario programos sudarymu. Ši programa nepasitenkino tik penktadieniu, bet nusitęsė ir į šeštadienio popietę bei vakarą. Plačiau apie šiuos poezijos renginius parašysime sekantį kartą.

Šį kartą duodame vaizdų iš vienos tokios vakaronės, kurios buvo skirtos jaunimo sugebėjimams parodyti.

[eš].

DŽŪKAI GYVUOJA CHICAGOJE

Džukų dr-jos metinė šventė įvyko Jaunimo Centre gegužės 17-18 d. d. Šio sambūrio įkūrėjas ir dabartinis pirm. - aktyvus džukas Pranas Nedas-Nedzinskas. Dainavos šalies susiorganizavusio lietuvių vieneto Chicagoje pagrindinis tikslas: atgaivinti, tobulinti ir tęsti Lietuvos kultūrinio pradmenio plėtojimą mūsų išėivijos kelyje.

Pavasariška nuotaika subūrė daug svečių į Jaunimo Centro salę pasilinksinti ir prisiminti gražius Džukijoje praleistus laikus.

Atidaromąjį žodį tarė pirm. P. Nedas. Pasveikinęs gausiai susirinkusius svečius, pakvietė R. Drūtytę praveisti vakaro programą. Solistės — G. Mažeikienė ir M. Momkienė, akomp. muz. A. Vasaičiui, padainavo lietuvių kompozitorių dainas.

□

Gegužės 23 d. Jaunimo Centro patalpose buvo vakaronė apie vysk. Motiejų Valančių paminėti jo mirties šimtmečiui. Paskaitą apie vysk. Valančių skaitė Kazys Bradūnas; aktorė Nijolė Martinaitytė ją iliustravo ištraukomis iš vysk. Valančiaus raštų. Kazys Bradūnas lengvu žodžiu papasakojo būdingesnius vysk. Valančiaus gyvenimo bruožus, pabrėždamas jo įnašą į lietuvių švietimą, blaivybę ir pastoraciją.

Vienybė, 1975 m. liepos 11 d.

Immigrants' Service League of the Travelers Aid Society of the Metropolitan Chicago metinėse iškilmėse - vakarieniėje gegužės 7 dieną, kurioje buvo pagerbta Marija Krauchunienė, dalyvavo gražus būrys lietuvių ir draugų amerikiečių. Sėdi iš kairės į dešinę: Vincas Mankus, Ann Aukers, Blanche Kezes, Genevieve Drigot, Molly Skoropad, gen. Lietuvos konsulė Juzė Daužvardienė, Elena Buchinskienė, ir Marija Krauchunienė. Stovi: Vytautas Andriulis, Tony Juška, Felicija Juškienė, Loretta Raman, Joanna Andru-lienė, Ben Norbut, Aldona Olienė, dr. Algerd Prūsis, dr. Paulina Vaitaitienė, Matilda Marcinkienė, Walter Skoropad, Stasė Semėnienė, Stanley Balzekas, Honore Buchinskaitė, Dalia Bobelienė ir Victor Krauchunas.

Pasaulinės Baltų Santalkos suvažiavimas

Birželio 6-8 d. d. Upsala, N. J. Kolegijoje įvyko Pasaulinės Baltų Santalkos suvažiavimas. Dalyvavo apie 50 baltų organizacijų vadovaujančių atstovų, tarp jų 12 lietuvių. Jie atstovavo: VLIKą: dr. K. Valiūnas, dr. B. Radzivanas, A. Vakselis, J. Valaitis, V. Nakas; Lietuvos Laisvės Komitetą atstovavo V. Vaitiekūnas; Kanados Lietuvių Bendruomenę - J. Simanavičius; Pasaulio Lietuvių Bendruomenę - A. Gureckas, Amerikos Lietuvių Tarybą - dr. J. Genys; Lietuvių Moterų Katalikių Organizacijų Pasaulinę Uniją dr. A. Šlepetytė-Jahnacė; Amerikos Jungtinių Baltų Komitetą - E. Šumanas, Baltų Apeliacijos Jungtinėms Tautoms atstovybę - BATŪN - K. Miklas, ir JAV Lietuvių Jaunimo Sąjungą V. Nakas.

Pasaulinės Baltų Santalkos valdyba dar uždarai posėdžiavo ir su Lietuvos, Latvijos bei Estijos diplomatais.

Suvažiavimo pagrindinė programa buvo padalinta į tris dalis.

Pirmosios sesijos tema buvo Laisvojo pasaulio baltų bendradarbiavimas. Jai vadovavo Pasaulinės Baltų Santalkos pirmininkas latvis Uldis Grava. Posėdyje baltų organizacijų atstovai apibūdino savo organizacijų istorijas, struktūras ir veiklos metodus.

Pirmos pristatytos Baltų trys pagrindinės organizacijos - Pasaulio Estų Taryba, Laisvųjų Latvių Pasaulinė Federacija ir Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas.

Vienybė, 1975 m. liepos 11 d.

Po jų visų trijų buvo baltų organizacijų tautybių atstovų pranešimai. Atstovauta: Jungtinis Amerikos Baltų Komitetas, Kanados Baltų Federacija, Didžiosios Britanijos Baltų Taryba ir kitų organizacijų. Atstovai apibūdino - savo veiklą.

Pasibaigus pranešimams, sekė rezoliucijos. Svarbiausia sesijos rezoliucija įpareigojo Pasaulinės Baltų Santalkos valdybą šaukti suvažiavimus bent kas antri metai.

Tarp pirmosios ir antrosios sesijų pakviestas New York Times dienraščio diplomatinis korespondentas David Binder skaitė paskaitą apie

Europos mažąsias ir didžiąsias tautas.

D. Binder klausytojus iš anksto perspėjo, kad ne visi baltiečiai sutiks su jo išreikštomis mintimis. . . Vykusios karštos diskusijos, liūdi jo perspėjimo teisingumą.

Anot. p. Binder, baltiečiai turi nugalėti rusų imperiją ne neapykanta, bet meile. Rusų komunizmas būsias nugalėtas ne karu, bet "kapitalizmo nuodais" - mašinomis, televizija ir kitomis kultūrinėmis priemonėmis. Kapitalizmo materialistinės gėrybės, kurios verčia sovietus

siekti detente, pamažu silpnina Sovietinį komunizmą. Paskaitininkas buvo itin labai optimistiškai nusiteikęs ne tik detentės, bet ir Europos Saugumo Konferencijos atžvilgiais.

Antrai sesijai vadovavo VLIKO pirmininkas dr. Kęstutis Valiūnas. Iš visų trijų sesijų ši antroji - buvo pati svarbiausia. Joje dalyviai aptarė baigiamąją Europos Saugumo ir Bendradarbiavimo Konferencijos sesiją, kuri, pagal vėliausias žinias, turinti įvykti Helsinkis, Suomijoje liepos mėnesio gale. Visi vienbalsiai sutiko, kad, nepaisant p. Binder'io teigimų, Europos Saugumo Konferencija baltams yra tikras pavojus.

Pasaulinės Baltų Santalkos suvažiavimas sutarė, kokių būdu baltiečių vadai ir masės į tą Konferencijos sesiją turės reaguoti ir sudarė savo veiklos planą.

Vakare suvažiavimo dalyviai matė vokiečių televizijos dokumentinį filmą apie Baltijos kraštus 1918-1968 metų laikotarpyje. Nors šios dokumentinės programos turinys buvo ne visai tikslus, tačiau surinktos filmų ištraukos buvo labai įdomios, jau vien dėl to, kad tokių iš viso mažai tėra pagamintų, dar mažiau užsilikusių.

Paskutinę sesiją jau sekmadienio rytą pravedė JAV Estų Tarybos pirmininkas Ilmar Pler. Buvo tariamasi dėl baltų ateities veiklos. Ypatingas dėmesys buvo atkreiptas į baltų organizacijų informacinių ryšių stiprinimą ir į baltų veiklą tarptautiniame forume.

Cleveland, Ohio skautininkų gretos padaugėjo dviem skautininkais. Tai Kun. S. Kijauskis ir A. Negevičius. Jie darė skautininkų išodžius.

V. Bacevičiaus nuotr.

...teatras ne pramoga ir ne poilsis:

J. Miltinis

☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆

TEATRAS

Gegužės mėn. Vilniuje įvyko V-asis Lietuvos teatro d-jos suvažiavimas. Buvo aptarta teatrinė veikla nuo IV-ojo suvažiavimo, kuris įvyko 1971, apžvelgtos gairės ateičiai. Draugijos prezidiumo pirmininku buvo perrinktas solistas V. Noreika, o jo pavaduotojais tapo P. Dabulevičius ir A. Maksvytis. Suvažiavimą atydziai stebėjo ir jam toną davė Lietuvos kompartijos centro komiteto kultūros skyriaus vedėjas S. Simkus ir kultūros ministras L. Sepetys.

Nežiūrint teatrų populiarumo Lietuvoje, jie finansiškai neišsilaiko ir trečdalią išlaidų padengia iš valstybės išdo.

Lietuvoje veikia 11 profesinių teatrų: penki Vilniuje - akademinis dramos, akademinis operos ir baleto, jaunimo lėlių ir rusų; trys Kaune - dramos, muzikinis ir lėlių ir po vieną Klaipėdoje, Panevėžyje ir Šiauliuose. Be profesinių teatrų veikia daugiau kaip tūkstantis dramų ratelių.

Kadangi teatro veidą nulemia jo repertuaras, pravartu susipažinti su Lietuvos scenos, Kauno valstybinio dramos teatro šių metų sausio mėnesio programa. Sezoņo pradžioje jame dar režisavo dabar Miunchene gyvenantis J. Jurašas. Mėnuo pradėtas lenko J. Korčako pasaka vaikams "Karalius Motiejukas I". Toliau sekė rusų I. Ustinovo ir O. Tabakovo "Snieguolė ir septyni nukštukai" taip pat vaikams, J. Grušo "Barbora Radvilaitė" ir šveicaro M. Frisch "Biografija: vaidinimas". Didžiausio pasisekimo susilaukė naujas Keturakio komedijos "Amerika pirtyje" pastatymas. Taip pat buvo parodyta norvegų H. Ibsen drama "Nora" ir K. Sajos "Dilgėlių šilkas".

Tarptautine tradicija buvo tęsiama su latvio R. Blaumanio "Siuvėjų dienomis Silmačiuose, amerikiečio T. Williams "Geismų tramvajumi" ir J. Drucės "Mūsų jaunystės paukščiais". Mėnesio antroje pusėje žiūrovai išvydo K. Borutos "Baltaragio malūną", M. Baidžijevo "Šventę kiekvienuos namuos", R. Loulerio "Septynioliktos lėlės vasarą", A. Lindgren "Mažylį ir Karlsoną, kuris gyvena ant stogo" ir I. Bukovčano "Kol gaidys užgiedos".

Taigi 15 vaidinimų ir 38 spektakliai tik viename teatre per mėnesį. Paprastai visiems pastatymams visi bilietai būna išparduoti.

Bendrai Lietuvos teatrai pastato ko ne keturis tūkstančius spektaklių per metus, kuriuos aplanko beveik pusantro milijono žiūrovų.

Gegužės pabaigoje Kauno dramos teatras gastroliavo Vilniuje ir žiūro-

TRADICIJA GYVA. - Praėjusių metų gruodžio 31-ąją naujuosiuose Vilniaus operos rūmuose skambėjo Verdi Traviata. V. Noreika dainuoja ariją Išgerkim, išgerkim mes taure linksmybės [Nuotr. V. Zalatorius]

vams dovanojo J. Grušo dramos "Svitrigaila" premjera. Veikalą statė J. Jurašo ipėdinis teatro vyr. režisierius V. Cibiras. Pagrindinius vaidmenis sukūrė A. Gabrėnas, R. Staliliūnaitė, A. Tarasevičius, L. Zelčius ir kiti. Kiek anksčiau teatras turėjo K. Sajos "Medinių balandžių" premjera.

KNYGOS

Kita gyva lietuvių kultūros apraiška tėvynėje yra knyga. Čia ją išleidžiama virš tūkstančio pavadinimų per metus bendru 10 milijonų tiražu, neskaitant knygų kitomis kalbomis. Štai neseniai pasirodė J. Būtėno atsiminimai apie išymius rašytojus, meno ir kultūros darbuotojus "Literato duona" ir tradicinis almanachas "Poezijos pavasaris 1975". Neretai dėmesio susilaukia ir modernieji amerikiečių rašytojai. Tik ką išleista J. O'Haros "Lockwood bendrovė". "Vaga" taip pat išleido švedės S. Lagerlef trilogiją "Liovenšeldų", žiedas. Scharlotta Laewenscheld. Ana Sverd". Ypač naudingas Amerikos lietuviams leidinėlis "Kalbos kultūra", kurio 28-asis sasiuvinys taip pat neseniai išėjo iš spaudos. Tiems, kurie domisi II Pasaulinio karo istorija išėjo Stalingrado gynėjo ir Berlyno nugalėtojo maršalo V. Čiukovo atsiminimai "Trečiojo reicho žlugimas".

Gal didžiausią dovaną Lietuviškos knygos mylėtojams ruošia naujai įsteigta enciklopedijos leidykla, kuri jau pradėjo priiminėti prenumeratas dvylikatomai "Lietuviškajai tarybinei enciklopedijai". Akstina šiam leidiniui be ko kito galėjo duoti ir Bostono J. Kapočius, 1969 m. pabaigė leisti 36 tomų "Lietuvių enciklopediją". Nei šiaip, nei taip buvo valstybei atsilikti nuo vieno

emigranto pastangų. Ir dar gi valstybei, kuri labai didžiuojasi savo knygų leidyba! Tiesa, tomų skaičiumi tarybinė didžioji enciklopedija nepralenks Kapočiaus - teturės tik 12, vidutiniškai po 640 puslapių kiekviename. Užplanuota 70 tūkstančių straipsnių ir 18 tūkstančių iliustracijų, dalinai spalvotų, 800 žemėlapių. Darbą atliks K. Požėlos spaustuvė Kaune ofseto technika. Leidinio tiražas 60 tūkstančių. Spalvotas prospektas jau pasirodė. Pirmojo tomo laukiama dar šįmet. 1971 m. buvo baigta leisti "Mažoji tarybinė enciklopedija" trijuose tomuose, maždaug po 900 puslapių kiekviename. Mažoji visumoje apsiribojo lietuviškuoju pasauliu, kai tuo tarpu didžioji bus universalinė, kaip ir Kapočiaus Amerikoje išleistoji.

KELIONĖS

Birželis - vasaros pradžia. Ir tai ne tik filmos pavadinimas. Tą mėnesį vaikus paleidžia iš mokyklos atostogoms, išgalioja nauji lėktuvai, traukinių, autobusų tvarkaraščiai, na, žinoma, ir žmonės pradeda masiniai keliauti. Taip yra Amerikoje, taip yra ir Lietuvoje, kur šiemet vien aviatoriai tikisi pervežti 700 tūkstančių keleivių.

Nuo 1970 m. šis skaičius neauga, nors ir atidaromos vis naujos oro linijos. Štai pradeta skraidyti ilgiausia trasa: iš Vilniaus per Turkmenijos sostinę Aščabada į Uzbekijos sostinę Taškentą. Tai 4,300 km kelias (1 mylia - 1,6 km). Kitas naujas šiemetinis reisas yra iš Vilniaus į Voronežą, kuriuo daugiausia naudojasi pramonės vadovai.

Į Palangą kasdien iš Vilniaus skrenda net 15 lėktuvų, į Maskvą 9, į Kijevą šeši ir į Minską ir Odesą po tris. Iš viso iš Vilniaus be persėdimo

galima nusukti į 50 miestų, įskaitant ir Varšuvą, į kurią lėktuvus skrenda kas šeštadienį. Lyginant su vakarietiškomis oro linijomis Aerofloto lėktuvų techniniai duomenys ne blogesni, bet vidaus įrengimai ir patarnavimas prastesni. Bet naujoje linijoje tarp Vilniaus ir Taškento jau yra ir naujovė - bus servuojami pietūs, kurie keleiviams sutaupo ne tik pinigų, bet ir laiko.

Yra naujovių ir geležinkelio transporte. Pradėjo kursuoti dizeliniai traukiniai iš Vilniaus į Uteną, praplatus senąjį "siauruką". "Lietuvos" traukinys, kuris kursuoja tarp Vilniaus ir Maskvos sykį į dieną, gavo rytų Vokietijoje gamintų modernių vagonų-restoranų, kuriuose oras vėsinamas. Pridėtas vagonas į Paryžių Leningrado-Berlyno traukinyje, kuris eina per Vilnių. Geležinkeliais Lietuvoje pervežama maždaug 20 mil. keleivių per metus.

65% visų keleivių keliauja autobusais. Veikia 460 tarp miestinių maršrutų, 70 jų - "broliškujų respublikų" miestus. Dar pernai atidaryta ilgiausia autobusų linija Vilnius-Leningradas - 760 km. Daugiausia naudojamos vengriškos "Ikarus" firmos mašinos. Šįmet Lietuvoje gauta dar 40 šių autobusų.

1974 pavasarį Kauno kunigų seminarijos rektorius klierikams pranešė, kad valdžia šiais metais žadėjo leisti daugiau kandidatų priimti į Seminariją - maždaug apie 13. Religijos reikalų tarybos įgalotinio patvirtinimui Seminarijos vadovybė nusiuntė 17 kandidatų. K. Tumėnas su savo patarėjais iš Valstybinio saugumo komiteto, partijos Centro Komiteto ir kt., nubraukė penkis kandidatus.

Vienybė, 1975 m. liepos 11 d.

Kaip Lietuvoje ruošiamasi dainų šventei

Apie šios vasaros dainų šventę Vilniuje jau seniai skaitome spaudoje, girdime per radiją skelbimus, raginančius rašyti į ekskursijas, kurios keliaus į Vilnių, bet mažai ką konkrečiai žinome.

Vilniuje einančiame Literatūros ir Meno savaitraštyje buvo atspausdintas pasikalbėjimas su Liaudies meno rūmų direktoriaus pavaduotoju Algimantu Čižausku. Ten sukaupta visa pagrindinė informacija, kuri, atrodo, gali būti įdomi Vienybės skaitytojams.

Pasakoja pats Lietuvos Liaudies meno rūmų direktorius Algimantas Čižauskas:

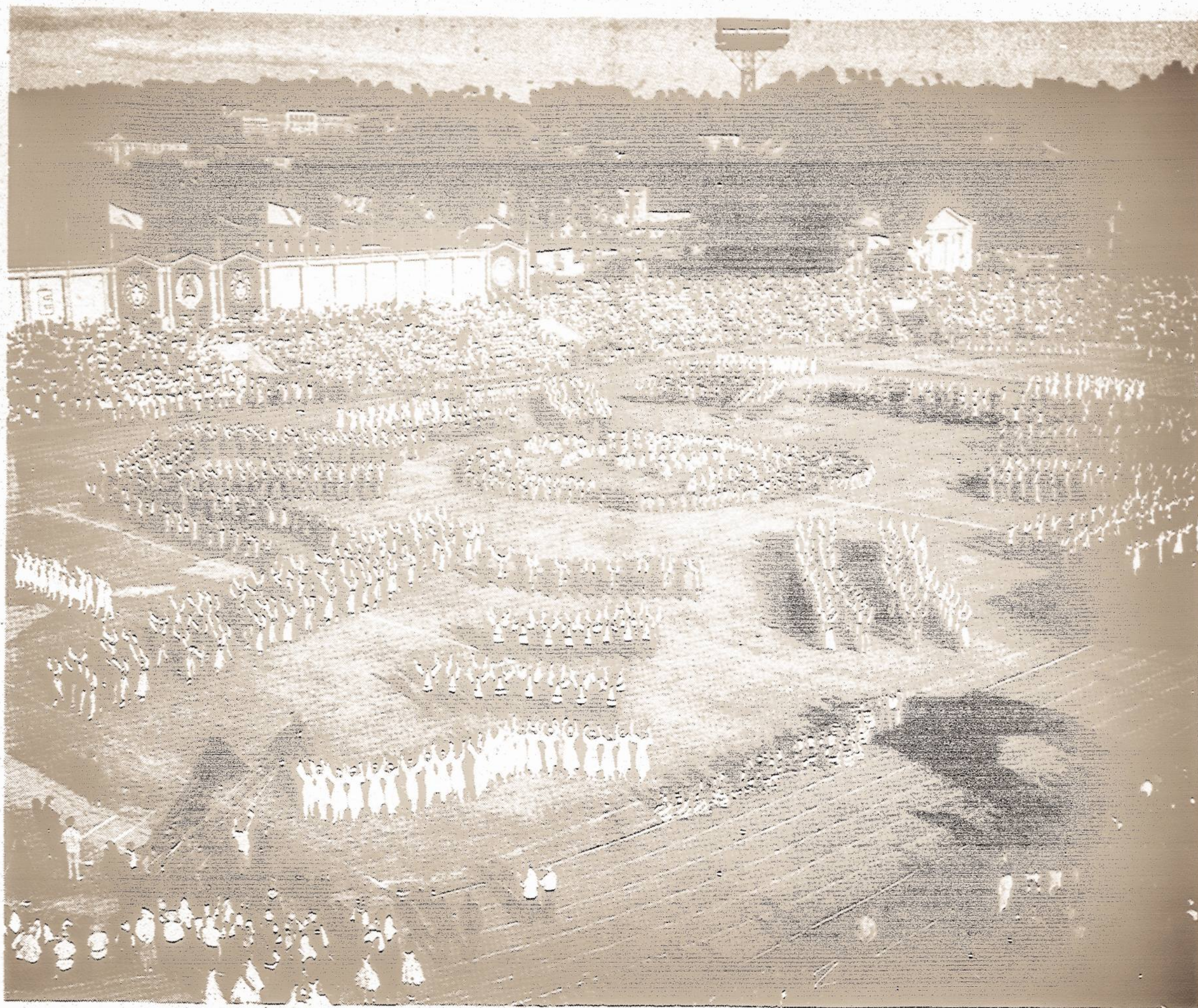
Pokario metais jau įvyko šešios Lietuvos dainų šventės. Nemažą patyrimą sukaupė jų organizatoriai ir meno vadovai. Tačiau kiekviena šventė iškelia ir naujų uždavinių. O etapiniai jų - repertuaro sudarymas, jo išmokymas ir viso ankstesnio kūrybinio darbo įprasminimas, t. y. pačių koncertų paruošimas ir surengimas.

Pirmieji darbą pradėjo poetai, kompozitoriai, baletmeisteriai. Dar gyvenant Lietuvos 1970 m. dainų šventės išpūdziais, buvo paskelbti konkursai naujoms dainoms, orkestriniams kūriniams sukurti, kompozitoriams, choreografams buvo duoti konkretūs kūrybiniai uždavymai. Būsimoje dainų šventėje taip pat skambės lietuvių ir kitų tautų liaudies dainos. Vakarų klasikų kūriniai. Prireikė daugelio žmonių kūrybinių pastangų, kol buvo parinktas repertuaras, kuris meho kalba geriausiai išreikštų šventės idėją ir temą.

Pirmą kartą šventei ruošėmės, vadovaudamiesi detaliu penkmetiniu meno saviveiklos ugdymo planu. Tai leido gerai paskirstyti jėgas, dirbti sistemingai ir kryptingai.

Kiekvienas atskiras meno saviveiklos renginys (choreografinių kolektyvų konkursai "Pora už poros" ir "Tautų draugystė", respublikinis mišrių chorų konkursas, respublikinis vyrų ir moterų chorų sąskrydis Šiauliuose, respublikinė liaudies ansamblių šventė Vilniuje ir Kaune, eksperimentinės šokių šventės Alytuje ir Klaipėdoje, pučiamųjų orkestrų sąskrydis Šiauliuose, pernykštė dainų šventė Kaune ir kt.) kūrybiškai brandino choras, šokių kolektyvus, orkestrus, sudarė sąlygas "patikrinti" repertuarą, šventės vyriausiųjų baletmeisterių, dirigentų kūrybinius sumanymus. Seminarai ir kursai Vilniuje, Kaune, Kretingoje, Panevėžyje, daugelyje kitų Lietuvos vietovių padėjo muzikinių ir choreografinių kolektyvų vadovams ruošti šventei, kelti kvalifikaciją.

Konkrečią kvalifikuotą paramą saviveiklininkams teikia apie 300 žymių respublikos meno darbuotojų. Analogišką darbą atlieka Lietuvos Svetimo ministerija, dainų Vienybė, 1975 m. liepos 11 d.

Vaizdas iš 1970 metų Dainų šventės Vilniuje. Šokėjai išsirikiavę Sporto aikštėje.

šventei ruošiant moksleivių meno saviveiklos kolektyvus: artėjančios šventės 30,000 dalyvių armijoje bus ir nemažai moksleivių.

Kaip tie 30,000 šventės dalyvių bus atrinkti iš 300,000 Lietuvos dainininkų, šokėjų, muzikantų būrio?

Pirmiausia rajonų ir miestų kultūros skyriai, gerai apsvarstę savo jėgas, tradicijas ir vadovų pajėgumą, pasiūlė kandidatus. Jų tarpe buvo ir kolektyvų, dar tik numatomų suburti. Taigi kiekvienas kolektyvas turėjo dirbti pagal individualų planą. Kaip tas darbas jiems sekasi, pamatėme pernai rudenį kaimo meno saviveiklos apžiūros rajoniniuose turuose. Su pačiais geriausiai vėl susitikome sausio mėnesį Vilniuje vykusiame respublikiniame apžiūros ture. O jau vasario-kovo mėnesiais įvyko pirmoji kandidatų atranka. (Didžiųjų Lietuvos miestų kolektyvai buvo mažiau tikrinami ir kontroliuojami. Šiuo metu vykstančios apžiūros rodo, kad rajonų saviveiklininkai kai kuriems iš jų gali būti rimti konkurentai.)

Gegužės mėnesį galutinai atrenkami šventės dalyviai. Tačiau jau dabar aišku, kad yra nemaža gerai pasiruošusių kolektyvų, ir pirmenybę nulems daug komponentų. Pavyzdžiui, atrenkant pagyvenusių šokėjų kolektyvus, didelę reikšmę turės jų kostiumų etnografinis autentiškumas, pučiamųjų orkestrus - ne tik geras grojimas, bet ir sugebėjimas žvaliai žygiuoti. Kelia-

lapio į Vilnių negavusiems kolektyvams teks pasitenkinti savo rajonų, miestų dainų šventėmis (gegužės-birželio mėn.); kurios taip pat turi būti masiškos ir išpūdingos.

Rengimasis šventei labai suaktyvino Lietuvos saviveiklininkų darbą. Reikia tikėtis, kad šių metų dainų šventėje bus atstovaujama visiems Lietuvos miestams ir rajonams.

Dainų šventės organizacinis komitetas, vadovaujamas Lietuvos Ministrų Tarybos pirmininko pavaduotojos L. Diržinskaitės, sudarė geras sąlygas sistemingam darbui. Iki šventės likus trims mėnesiams, prasidėjo paskutinis pasirėngimo etapas. Sudarytas šventės kūrybinis štabas (viršininkas - Lietuvos kultūros ministro pavaduotojas D. Trinkūnas). Pagal dailininkų J. Balčikonio, R. Songailaitės, O. Vincevičienės, V. Vincevičiaus, S. Andriulienės projektus Lengvosios pramonės ministerijos įmonės gamina kostiumus šventės dalyviams. Informacijos grupė jiems ruošia pažymėjimus, diplomus, garbės raštus, taip pat atmintines, programas, kvietimus žiūrovams.

Iš Rygos atkeliavo "Melodijos" firmos gražiai išleistos trys respublikinės 1975 m. dainų šventės repertuaro plokštelės. Tai gražus suvenyras, be to, jos pravers repeticioje.

Valstybinės filharmonijos simfoninis orkestras, ansamblis "Lietuva", Valstybinio televizijos ir radijo komiteto choras, lengvosios muzi-

kos orkestras ir kaimo kapela, M. K. Čiurlionio meno mokyklos choras įrašinėja į magnetofono juostą šokių akompanimentus. Įrašas bus stereofoninis. Todėl jo atgaminimui centriniame "Žalgirio" stadione turi būti įrengta speciali aparatūra.

Sudarinėjamas šventės repeticijų tvarkaraštis. Tai nėra lengva. Juk vien šokių kolektyvai vienu metu repetuos 7 stadionuose. Siekiant sutrumpinti repeticijų Vilniuje laiką, tuose miestuose ir rajonuose, kur yra daugiau šventės dalyvių, dar gerokai prieš šventę bus rengiamos chorų, orkestrų jungtinės repetacijos. Didelį darbą dirba organizacinio komiteto ūkio komisija, vadovaujama Vilniaus miesto vykdomojo komiteto pirmininko A. Vileikio.

Šventės dalyvius reikės patogiai apgyvendinti, sudaryti jiems geras buities sąlygas. Nemažai triūso reikalauja šventinio sostinės rūbo paruošimas.

Šventės vietose šiomis dienomis galima dažnai sutikti vyriausiuosius režisierius ir dailininkus. Kiekvienas režisūros elementas turi būti iš anksto detalai apgalvotas ir patikrintas.

Problemos, kurias teko spręsti, ruošiantis šventei, nėra vienadienės. Antai buvo tam tikrų sunkumų, parenkant repertuarą, - matyt, mūsų kompozitoriai turėtų rašyti daugiau skambių dainų, kūrinių orkestrams, kaimo kapeloms. Žymiai didesnio aktyvumo laukiama ir iš šokių kūrėjų.

THE ENGLISH VIENYBĖ

JONAS MEKAS ON THE AMERICAN SCENE

By VYTAUTAS ŠIRVYDAS

The short film "A matter of BAOBAB" by Pola Chapelle (described as "from Terre del Fuego, singer and motel operator"), was shown at the Montreal Film Festival in 1967 during Expo 67. Jonas Mekas, poet and film-maker from Lithuania, reviewing an avant garde film in *The Village Voice* "Don't forget, I'm a farmer's boy" (Jan. 15, 1970).

Born in 1922, Jonas grew up as a farmer's boy when Lithuania, for a tantalizing short period between two world wars, was free from her age-long encroachers and denationalisers, the Germans and the Russians. During that short period, the farmers of Lithuania, by organizing a government, supported an efficient system of Commercial semi-cooperatives, with flying colors competed in the world markets of London with the famous Danish bacon and butter, and, also, with the hams of Germany's Westphalia. This was another example of what the Lithuanians can do, when not shackled.

The number of Lithuania farm boys and girls admitted to the United States as immigrants since 1869 has been, more or less reliably, estimated at 340,000 (before 1914 one out of four returned home). The first shipload of seven Lithuanian immigrants landed in New York on March 11, 1969, after a Columbus like three months voyage by sail from Hamburg, Germany. Thousands and thousands of them since then established themselves successfully in the United States, a goodly number becoming outstanding in various fields of endeavor. It's a pleasure for an American Lithuanian to hear of their success stories.

Coming to the United States in 1949 as a displaced person, who lost his home and country by being deported for forced labor by the German military authorities, who seized Lithuania during World War II, Jonas Mekas (and brother Adolfas) staged a Horatio Alger success on American shores by climbing to a pinnacle in a field which seems a far cry from the ordinary life of a Lithuanian farm boy, - in the "underground" cinema, also called the avant garde and the New American Cinema. By this achievement the two brothers again proved the reality of the American Dream. A Lithuanian may lose his home and country, and be educated in a foreign land (in Jonas' case, the German university at Mainz where he studied philosophy and literature), but if he has it in him, he will make a mark under conditions of American freedom.

A Lithuanian does well, it is true, even under adverse conditions. After Stalin, by devious means and the threat of force, extinguished the independent republic of Lithuania and forced its farmers into Soviet kolchozy, his successor Krushchev was forced to admit publicly that the Lithuanian farmers, were still the best bacon and ham producers in the whole of Soviet Union.

Landing in New York, Jonas Mekas somehow got hold of a film camera and, remembering some glimpses of the avant garde cinema movement which started in Berlin, Germany around 1921, began to search for a "New Man", more by improvisation and intuition, than by formal method and study, and using the emotions rather than logic. He soon became, as Br. Goštautas states in an article in the 1966 Spring number of the journal *Lituanus*: "The founder, leader, and one of the most significant moving forces of the new American Cinema".

The aim was to separate the commercialized "Hollywood" stuff from the art of cinema, to start it on the road of becoming a truly human art. Anyone with a little talent, lots of ambition and a roll of film was welcome to produce what his taste and technique could do. Jonas said: "The New American Cinema is not an esthetic but primarily an ethical movement". So, it was not really "a thing of beauty" to be a "joy forever", but was a search for something more important: a New

Nijolė Šalčius ir Jonas Mekas

Man. Old American Lithuanians remember that their illustrations figure, Dr. Jonas Sliupas, by his movement of "Free Thinkers", sought to establish a new ethical movement among the Lithuanians. Mekas is seeking something similar for the United States. First, Jonas was seeking the creation of a New Lithuanian Man, secondly - a New American (and, probably, human) Man. The first used the colorful expressive word, the other the colorful expressive new art of the cinema.

In 1954 Jonas Mekas started a bi-monthly *Film Culture* on the lines of the Paris *Cahiers de Cinema*. In 1958 he started a weekly column in the *Village Voice*, and his column here was eagerly awaited and his opinions sought. He also contributed articles to many other publications, including one in *Rome*.

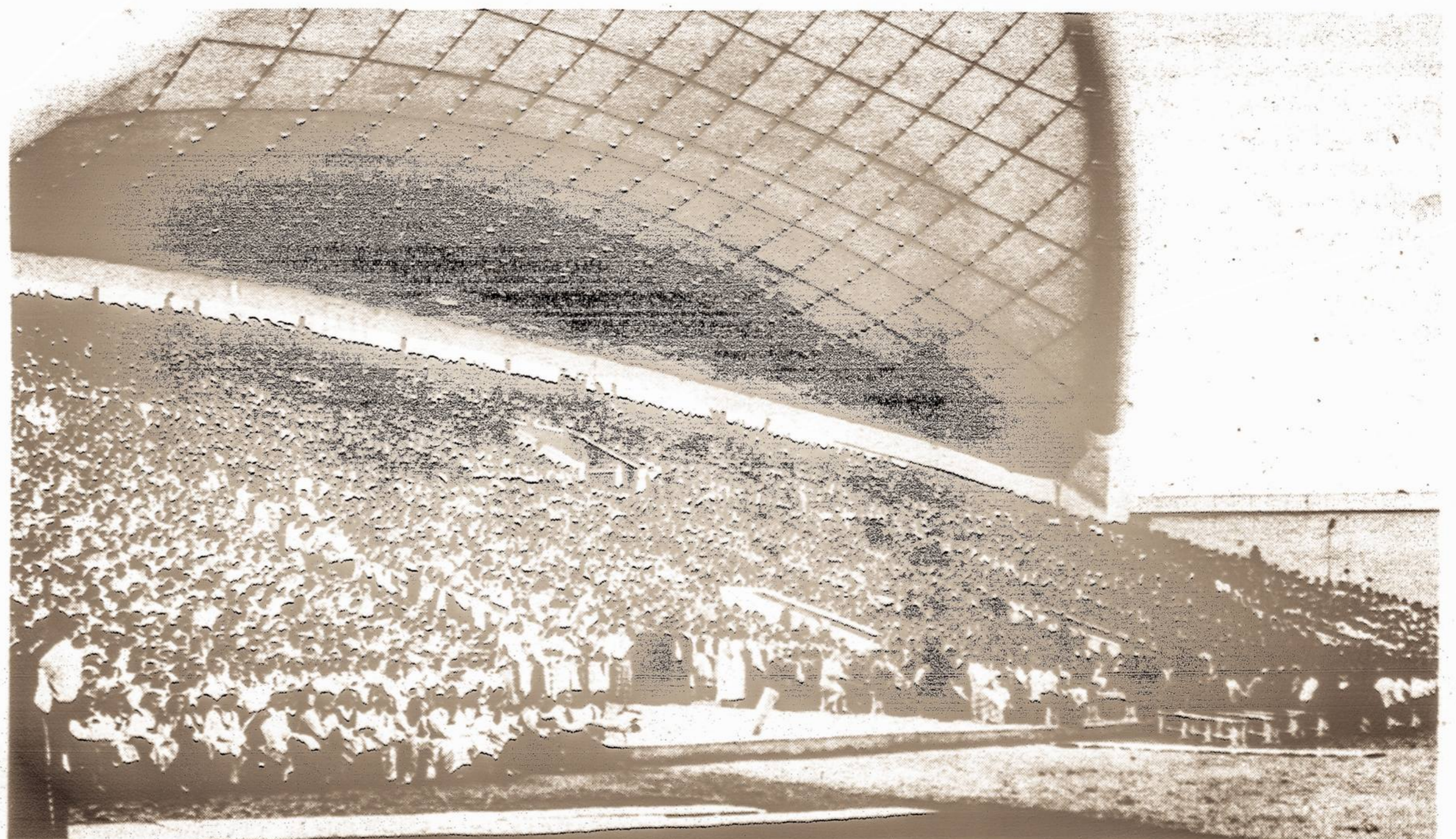
He had a hand in organizing the Film-Makers Cooperative, a film-rental agency, whose latest catalogue No. 6 lists over 1600 "underground" films, produced by over 600 eager beavers and available to

public at rentals from \$2 to \$400.

The basic make-up of the "inner man" in Jonas Mekas may be gleaned from his review of an avant garde film by Robert Frank "The Sin of Jesus", which is 16 mm, runs for 40 minutes and can be rented for \$50. The year of its production is not stated, as also the date of Mekas' review in *The Village Voice*, but Jonas is quoted as saying:

"In the Sin of Jesus, Robert Frank continues his documentation of the soul of modern man. Formally, the film is an attempt to merge the best of the old with the best of the new cinema. Despite its formal faults, the presence of the director is unmistakable. The self-expression of an artist, however, is a universal act, it expresses a universal content. The lonely woman's desperate and recriminatory cry in the dark, doomed and desolate fields of New Jersey expresses the despair of our own existence. This pessimism, this desolation, doom, or despair revealed in the Sin of Jesus is the inner landscape of the twentieth-century man, a place that is cold, cruel, heartless, stupid, lonely, desolate. There are movies which are tested by the audience. The Sin of Jesus is one of those few movies which test the audience".

Maybe, the United States will be lucky enough to land another farmer's boy from Lithuania with a creative and daring talent to start a Newest New Cinema (or TV), which will also be an ethical movement, perceiving that the "desolate" twentieth century is producing green shoots for a more hopeful twenty-first century, in which the Newest New Man will triumph over the desperate troubles now plaguing humanity. Who knows?

Vingis park, Vilnius, where the 1975 Song Festival will open on July 18th. There are 30,000 singers from every section of Lithuania gathered under the huge dome. This event is attracting many Lithuanians from USA and other countries.

LIETUVIAI AMERIKOJE IR PASAULYJE

Londonė mirė Petras V. Bulaitis

Gegužės 31 d. Londono lietuvius sukrėtė liūdna žinia, kad St. Bartholomew's ligoninėje mirė Petras Vladimiras Bulaitis.

Mirtis buvo staigi ir netikėta. Tos dienos rytą (tai buvo šeštadienis) dar aptarnavo į jo siuvyklą atvykusius klientus. Po kiek laiko apsirgo, greitai nuvežtas į ligoninę. Ir ten apie 17:25 val., būdamas pilnoje sąmonėje, staiga mirė.

Velionis buvo žymus visuomenininkas, kultūrininkas, organizatorius ir spaudos darbuotojas.

P. V. Bulaitis gimė 1895 m. balandžio 19 d., Aradnikų km., Beržniko vls., Seinų aps. Iš pat mažens jau turėjo didelį palinkimą į mokslus. Sualukus 5 metų amžiaus jo "dziedukas" Mokevičius, buvęs vadinamojo lenkmečio sukilimo dalyvis, išmokė jį lenkiškai kalbėti ir skaityti. O lietuviškai skaityti ir rašyti išmokė kaimo daraktorius. Baigęs mokyklą pradėjo mokytis siuvėjo amato ir greitai pasidarė

savistoviu siuvėju. Ir tuo žmatu vertėsi iki savo mirties. Bulaičių firma turi Londone dvi darbužių siuvyklas ir kartu medžiagų krautuves.

1911 m. atvyko į Angliją ir apsigyveno Londone. Pasitaręs su kitais Londone lietuviams įsteigė Vaidybos Meno Draugiją. Vėliau ši draugija buvo pavadinta Rūtos vardu. Ši draugija pastatė nemažai veikalų, daugiausia kultūrinio ir patriotinio turinio. Didelė darbo našta čia visada tekdavo Bulaičiui: vaidinti, sakyti monologus, skaityti paskaitas ir vadovauti vaidybos grupei.

Darbavosi organizacijose, kurios anksčiau veikė ir dabar veikia Londone. 35 metus dirbo parapijos komitete, kuriam 33 m. pirmininkavo. Visą laiką dalyvavo bažnytiniam chore, buvo seniausias ir ilgiausiai tame chore išbuvęs choristas. Visur ir visuomet buvo renkamas į vadovaujančias vietas, visur pasirodė energingas ir atsidasvęs lietuviškiems reikalams.

Vytautas Širvydas savo darbo kambaryje, jo rezidencijoje Nashua, N. H. Čia jis rašo Vienybei ir kitai spaudai. Greta stovi jo žmona Ona.

S. Narkėliūnaitės nuotr.

Connecticut lietuviai

NEW BRITAIN, CONN.

Graži L. B. gegužinė

Birželio 1 d. L. B. New Britaino apylinkė surengė metinę gegužinę. Kadangi tą dieną lijo, tai gegužinė vyko bažnyčios salėje.

Gegužinės dalyviai salėje turėjo geros progos palošti šachmatais ar kortomis, o kiti - pasikalbėti apie eilinius ir politinius reikalus, žinoma, ramindami troškuli "aukštais sviedinukais" (highbolais).

Šeiminkės pateikė skanių užkandžių.

Jaunimo pasirodymas

New Britain, Conn., neseniai suorganizavo jaunimo choras, kuris gegužės 29-30 d. d. surengė su ta pačia programa du pasirodymus. Pasirodymuose dalyvavo dešimt jaunuolių - berniukų ir mergaičių; visi lietuvių kilmės, bet ne visi kalba lietuviškai, tad abi dienas programą davė anglų kalba.

Vadovas ir direktorius buvo Robertas Kelly, koreografas - Dawn Kelly, pianu akompanavo Geraldine Ganzer.

Šis jaunimo choras padainavo daug dainų, kurios imtos iš Adamso, Strauso, Herrimanno ir kitų. Buvo ir solo bei duetų: iš "My Fair Lady", "The Sound of Music", "Music Man", "Words and Music", "West Side Story".

Solo ir duetuose pasirodė: A. Berezowski, L. Thibeault, J. Thibeault, J. Ganzer, P. Kelly, S. Pozniak ir V. Liudžiūtė.

Reikia pažymėti, kad jaunimo dainos buvo ne tik dainuojamos, bet ir vaidinamos.

Vienybė, 1975 m. liepos 11 d.

Pasisekusi L. A. P. klubo gegužinė

Birželio 8 d. L. A. P. klubas Lietuvių Parke (Lighthouse Grove Park), East Hartforde, surengė gražią gegužinę, kuri prasidėjo vidudienį ir tęsėsi iki sutemos. Šią gegužinę surengė naujoji klubo valdyba, tad kai kas buvo pagal naują stilių - iš įvažiuojančiųjų nebuvo imama mokestis. Be to, buvo pakviesti futbolo žaidėjai, kurie teikė bežaisdami malonų įspūdį, ypač megejams.

Kaip visada, žmonės turėjo progos čia skaniai pavalgyti: kugelio, šviežių dešrelių su kopūstais, kavos su tortais ir kita. Čia veikė ir lauko keptuvė, kur jaunimas kepė dešreles, "hamburgerius" ir paruošę pateikdavo svečiams. Jonas Bernotas

Dalis svečių SLA 38 Kp. pobūvyje Onos Yozėnienės rezidencijoje, Jamaica, N. Y. Iš kairės sėdi: O. Petrash, J. Valaitis, Terri ir Roger Briedžiai, B. Spūdienė. Stovi M. Vosylka, A. Šalčius, O. Yozėnienė, Zubkai, B. Valen

ŠAULIŲ SAJUNGOS STOVYKLA

Lietuvių Šaulių Sąjungos kultūrinė stovykla su įvairia programa įvyks šiais metais pirmą kartą Kanadoje. Sąjungos kultūros vadovo Alf. Mikulskio pavesta, paruošiamuosius darbus atlieka Vl. Pūtvio šaulių Kuopos valdyba Toronte su Kuopos pirm. St. Jokubaičiu, kuris bus stovyklos vadovas.

Stovykla ruošiamą T. Pranciškono vasarvietėje Naujoje Wasagoje. Stovyklavietė gerai įruošta, gali talpinti iki 150 stovyklautojų, turi salę, patalpas poilsiui, tris cemen-

tuotas aikštes sportui ir yra 25 akru plote, apaugusiame medžiais ir nuošaliai nuo triukšmo, kelios minutės nuo Georgian Bay paplūdimio. Šauliai ir šaulės iš Amerikos ir Kanados kviečiami stovykloje dalyvauti. Ras šaulišką nuotaiką, šviežią ir sveiką orą, ramų poilsį, St. Petkevičienės ir talkininkų gerą, skaniai pagamintą lietuvišką maistą.

Bus įvairi programa: paskaitos, šauliškasis laužas, banketas, meninis pasirodymas, šokiai, šaudymo varžybos. Stovykloje dalyvauti galės ir šaulių bičiuliai - draugai. Stovykla prasidės liepos 3 d., ketvirtadienį, baigsis liepos 6 d., sekmadienį popietį.

Atvykimas mašinomis į minėtą stovyklą patogus. Visą laiką važiuojama keturių-šešių linijų ekspresways, tik paskutines 25 mylias geru dviejų linijų plentu.

LIETUVĖ - PROFESORĖ

Nuo balandžio mėnesio Bostono Universiteto medicinos mokykloje profesoriauja dr. Judita Vaitukaitytė, gimusi 1940 m. Hartford, Conn.

Medicinos mokslus ji baigė 1967 m. Bostono Universitete.

JAV Lietuvių Bendruomenės Krašto Valdyba pati pirmoji atsiliopė į UBA-BATUNO atsišaukimą ir paskyrė BATUNO vasaros stipendijos prie Jungtinių Tautų fondui \$300

SPORTAS

Edvardas Šulaitis

APIE LIETUVOS SPORTINĮ GYVENIMĄ

Respublikiniame pasitarime Lietuvos kūno kultūros ir sporto klausimais pagrindinį pranešimą padarė Kūno kultūros ir sporto komiteto prie Lietuvos ministrų tarybos pirm. A. Balčiūnas, kuris ne tik išskėlė Lietuvos sportininkų pasiekimus, bet taip pat sužymėjo ir nedateklus bei trūkumus.

Jis savo pranešime taip kalbėjo:

Lietuvoje dabar yra daugiau kaip 550 tūkstančių fizikultūrininkų, o tai reiškia, kad sportuodami laisvalaikį praleidžia 25,2 procento visų 10-60 metų amžiaus gyventojų. Per praėjusius metus fizikultūrininkų gretos pasipildė 80 tūkstančių naujų narių. Tai nebloga augimo sparta, tačiau ji dar atsilieka nuo kitų sąjunginių respublikų masinio sporto ugdymo lygio, o procentinis vidurkis nesiekia sąjunginio lygio. Reikia pasistengti, kad būtų įveiktas šis atsilikimas.

PASAULINIO IR TARPTAUTINIO MASTO SPORTININKAI

Pastaraisiais metais nemaža dėmesio skirta Lietuvos rinktinių komplektavimui, sportininkų ruošimui VI TSRS Tautų vasaros spartakiadai klausimams. Lietuvos sporto organizacijos paruošė 555 kandidatus į šalies spartakiados finalines varžybas. Kai kurie jų sėkmingai pasirodė įvairiose tarptautinėse ir sąjunginėse varžybose. Pasaulio čempionatuose laimėti 7 medaliai, Europos - 5, o Tarybų Sąjungos čempionatuose Lietuvos sportininkai pelnė 52 medalius, iš jų - 16 aukso. Pernai buvo pagerinti 63 Lietuvos rekordai, paruošti 7 tarptautinės klasės sporto meistrai ir 115 sporto meistrų.

Šie pasiekimai apibūdina Lietuvos sportininkų meistriškumą. Skačiuojant LTSR atstovų pernai laimėtas I-VI vietas pasaulio čempionatuose, tarp sąjunginių respublikų 8-ąją Lietuvai užima vietą (Latvijos TSR - 11-ąją. Estijos TSR - 13-ąją), tačiau, lyginant Tarybų Latvijos sportininkų ir Lietuvos respublikos atstovų pasiekimus

TSRS čempionatuose, pirmauja Lietuvos kaimynai.

SPORTINIŲ ĮRENGIMŲ STATYBA IR JŲ TRŪKUMAS

Palapsniui plečiama Lietuvos sporto bazė. Vien pastaruosiu metu Lietuvoje pastatytos 53 sporto salės, 4 uždari plaukimo baseinai, įrengtos 237 tinklinio, 236 krepšinio, 109 rankinio, 79 futbolo, 10 teniso aikštelių, 11 šaudyklų, 14 slidžių bazių ir kiti sporto objektai. Pradėta "Dinamo" draugijos pripučiamo angario statyba Vilniuje, Karoliniškių rajone, o metų pabaigoje stos rikiuotė toks pat angaras Kaune. Statomi Vilniaus bei Klaipėdos lengvosios atletikos maniežai, ruošiami aikštelė pripučiamo angario įrengimui Panevėžyje. Tačiau kai kurių sporto įrenginių tenka laukti pernelyg ilgai.

Lietuva vis dar stokoja geresnių sporto įrenginių rajonuose. Tačiau kai kurių rajonų sporto vadovai nededa pastangų, kad laiku būtų remontuojami esantys. Dar ne visos sporto bazės racionaliai panaudojamos ir miestuose. Laikas pagalvoti apie tai, kaip geriau planuoti sportininkų treniruotes, kad sporto įrenginiai būtų pakankamai apkrauti dieną, kaip sudaryti sąlygas, kad sporto salėse, stadionuose ir maniežuose galėtų kelti savo meistriškumą ne vien aukštesnės klasės sportininkai, bet ir eiliniai sporto mėgėjai, ypač vaikai.

NESUKAITYTĖ LAIMĖJO 10-TA KARTĄ

Violeta Nešukaitytė yra pirmoji sportininkė, kuri Kanados stalo teniso moterų meistrės titulą laimėjo net 10 kartų. Baigmėje ji nelengvai sutvarkė Jugoslavijos meistrę Ireną Čurdas. Taip pat ji laimėjo ir mišrų dvejetą (kartu su Kanados meisteriu Caltano), tuo tarpu moterų dvejete, kartu su savo 13 m. amžiaus sesute Glorija, turėjo pasitenkinti II vieta.

Ignas Žalys iš Montrealio, Kanados ir Donald McCory dalinosi 8-9 vietas 21st Golden Knights ir 10th US Open Postal Chess pirmenybėse.

ĮVAIRIOMS PROGOMS GĖLIŲ GAUSITE

ALICE'S FLOWER SHOP

107-04 JAMAICA AVENUE, RICHMOND HILL, N. Y.

Maloniai kviečiame kaimynystėje gyvenančius tautiečius atsilankyti arba paskambinti telefonu 846-5454. Vakare 835-4149.

CIA RASITE NUOŠIRDŲ LIETUVIŠKĄ PATARNAVIMĄ.

SILVER BELL BAKING CO.

A. Radziūnas, savininkas

Mūsų specialybė lietuviška duona, pyragai vedybiniams ir kitokiems pokyliams.

Tel. 779-5156

43-04 JUNCTION BLVD., CORONA, QUEENS, N. Y. 11368

HAVEN REALTY

TRAVEL AGENCY • MUTUAL FUNDS • INSURANCE

Perkant ar parduodant namus, išnuomojant butus, igyjant apdraudus, federalinių ir valstybių [Income Tax] užpildymu, pirkimui piniginių perlaidų [Money Orders] ir įvairiausiai kitais reikalais, — kreipkitės į

JOSEPH ANDRUŠIS

87-09 Jamaica Ave.,

Woodhaven, NY 11421

Bilietai parduodami visomis susisiekimo priemonėmis į visas pasaulio vietas

Telef. VI 7-4477

Atdara kasdien nuo 9 v. r. iki 9 v. v

Namų pirkimo, pardavimo, apdraudos ir visais reikalais kreipkitės į

John Orman Agency

REAL ESTATE & INSURANCE

PILDOMI MIESTO, VALSTYBĖS IR FEDERALINĖS VALDŽIOS MOKESČIŲ PAREIŠKIMAI.

Geriausias patarnavimas

110-04 JAMAICA AVE., RICHMOND HILL, N. Y.

Telefonas: Virginia 6-1800

WINTER GARDEN TAVERN, INC.

VYT. BELECKAS Savininkas

Tel. EVergreen 2-6440

SALE VESTUVĖMS IR KITOKIOMS PRAMOGOMS. BE TO, DUODAMI POLAIDOTUVINIAI PIETŪS.

Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

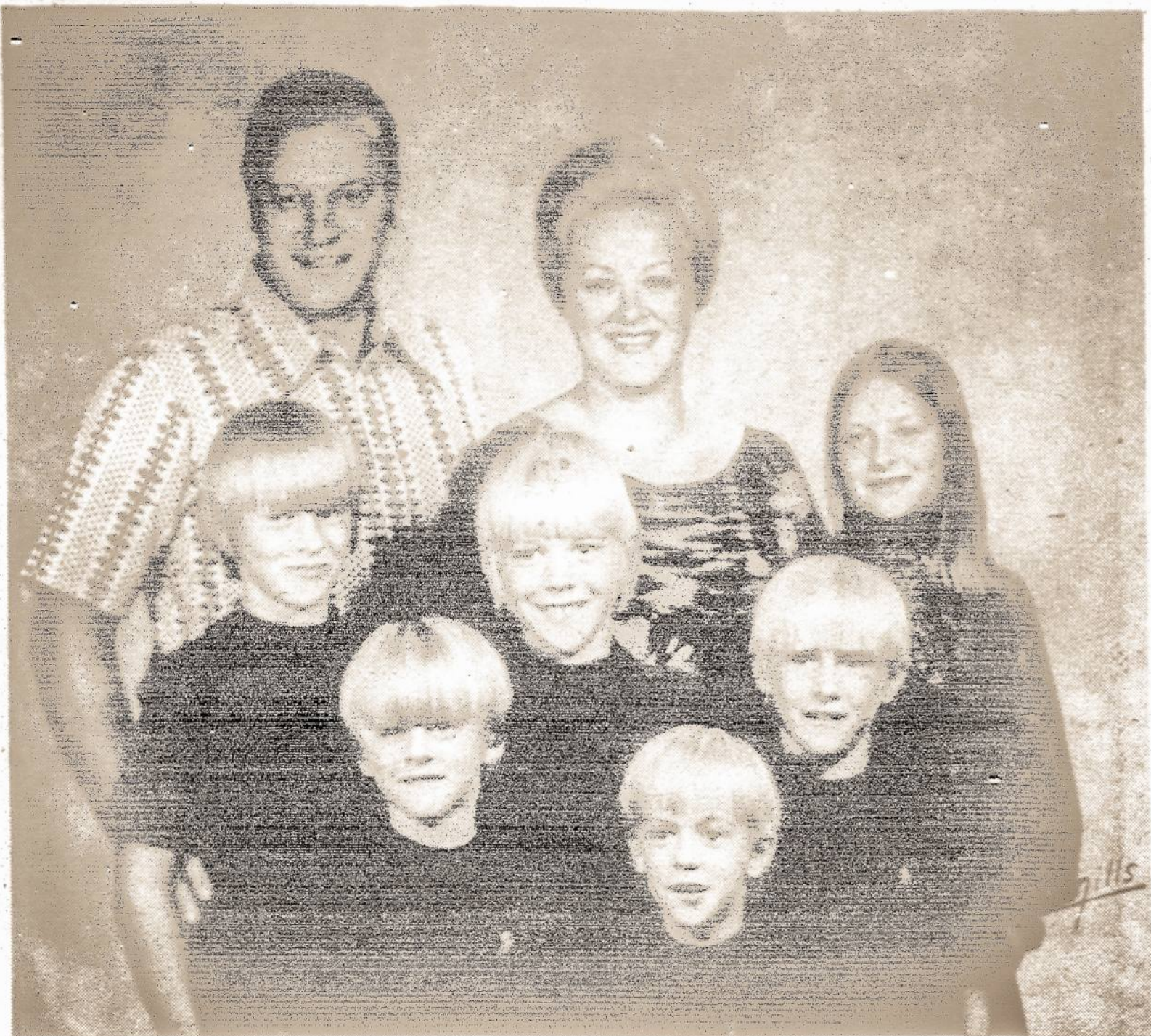

1883 MADISON STREET • BROOKLYN, N. Y. 11227

1975

1975

Patriotinių lietuvių newyorkiečių Vyšnių sūnus Algirdas Vyšnius, gražiai išikūres, Orlando, Fla. su žmona Vince, studijuojančia inžineriją ir vaikais: Chucky, Billy and Joe, Douglas Michael, Tony.

PERKŪNO CHORAS BAIGĖ SEZONĄ

Perkūno choras, baigdamas sezoną, surengė vaišes, į kurias susirinko choristų šeimos, choro bičiuliai birželio 14. Kultūros Židinio mažojoje salėje.

Dalyvavo choro kūmai - Lietuvos gen. konsulas A. Simutis ir J. Matulaičienė.

Programą pradėjo choro pirmininkas Stasys Karmazinas, primindamas, ką choras praeitais metais atliko. Lapkričio 23 koncertavo Bostone, kur kvietė veteranai, gegužės 10 į Philadelphiją pakvietė V. Krėvės vardo mokykla, gegužės 24 lankėsi Worcesterį. Kvietė šauliai. Dainavo 2 priėmimuose. Išleidžia plokštelę.

Choro valdyba: dirigentas Vytautas Strolia, pavaduotojas Vytautas Daugirdas, pirmininkas Stasys Karmazinas, archyvo vedėjas Jonas Jankus, finansinių reikalų tvarkytojas Antanas Razgaitis, ūkio reikalų tvarkytojas Algis Česnavičius, socialinių reikalų - Petras Tutinas.

Pavyzdgingiausi choristai J. Jankus, K. Balėnas ir A. Sakaitis.

Algirdas Kačanauskas parodė daug šamojo ir sklandžiai, su išdai-gomis pravedė visą programą.

Pasirodė choro kvartetas - Trupinėliai. Vadovavo Vytautas Strolia. Dainavo: Vytautas Daugirdas, Petras Tutinas, Juozas Nakas ir Zenonas Jurys. Padainavo Novakovskio - Pavasaris ir liaudies dainą Sėdžiu už stalielio.

Stasys Karmazinas paskaitė humoristines eiles apie narius, o Stasys Citvaras padainavo solo. Akomponavo V. Strolia. Dainavo ištrauką iš operetės Linksmosios Windsoro kūmutės. Dainavo vokiškai. Bisui padainavo Giliam rūsy. Stasys Vaškys paskaitė, kaip choras dainavo Worcesterį.

Vytautas Daugirdas paskaitė žemaitiškai Igno Pikturnos feljetoną

Vienybė, 1975 m. liepos 11 d.

apie žvejus ir audrą. Antanas Razgaitis, Petras Tutinas ir Vytautas Strolia paskambino maršą.

Choro vadovas prisiminė, kaip jis prieš 8 metus atėjo į chorą ir pradėjo darbą, nes tuo metu išvyko V. Baltrušaitis. Dabar choras baigė 12-ji sezoną. Išleido 3 plokšteles, turėjo 51 koncertą.

SĖKMINGA GEGUŽINĖ LONG ISLANDE

Amerikos Lietuvių Piliečių Klubo Suffolk apskrities pavasario gegužinė - piknikas įvyko birželio 22 d. Kings Park, L. I. Pasitaikė gražus oras, o A. Antanaičio sodyba buvo gražiai ir tvarkingai paruošta. Susidarė gera proga susitikti, praleisti laiką su senais pažystamais lietuviams. Naujo pirmininko adv. Valdo Duobos energinga veikla klube jau jaučiama. Prie pikniko pasisekimo darbavosi ir jo jauna žmona. Sekantis piknikas-gegužinė įvyks rudenyje. Data bus paskelbta spaudoje.

Adv. V. Duoba kreipia dėmesį ir į kultūrinę klubo veiklą: M. K. Ciurlionio ir vysk. M. Valančiaus minėjimai rengiami rugsėjo 14 d. 2 val. po pietų vokiečių Steuben Hall salėje, 6 Brightside Ave., E. Northport, L. I., N. Y.

Minėjimus praves iš New York atvykęs menininkas-rašytojas Paulius Jurkus. Klubas džiaugiasi turėdamas jauna pirmininką adv. V. Duobą ir jauną sekretorę Jakię. Jų jaunatviškos nuotaikos jau jaučiamos.

A. Mačionis

UBA-BATUNO šeštasis Baltijos Festivalis šiemet įvyks šeštadienį, rugpiučio 16, Plattdeutch Parke, Franklin Square, Long Island, N. Y. Šiam festivaliui atžymėti išleidžiamas specialus leidinys su programa.

NAUJA ALT VALDYBA BOSTONE

Amerikos Lietuvių Tarybos Bostono Skyrius sušaukė savo metinį susirinkimą gegužės 29 d. South Bostono Lietuvių Piliečių Draugijos patalpose. Dalyvavo Katalikų Federacijos, Tautinės Sąjungos, socialistų, Sandaros bei kitų visuomeninių organizacijų atstovai.

Pateikus veiklos pranešimus, Stasio Lušio vadovaujama valdyba atsisistatydino. Pagal nusistovėjusią tvarką 1975-1976 m. kadencijoje skyriui pirmininkaus Sandaros atstovas. Į naują ALT skyriaus valdybą įeina: Aleksandras Chaplikas - pirmininkas, Aleksandras Griauzdė - vicepirm., Edmundas Cibas - išdininkas, ir Andrius Keturakis - sekretorius. Jackus Sonda, Antanas Andriulionis ir Aleksandras Griauzdė išrinkti išdo globėjais. Griauzdė išrinkti išdo globėjais.

Priimdamas pirmininko pareigas, Aleksandras Chaplikas pareiškė susirinkusiems: "Esu laimingas, kad turiu tokius gerus vyrus valdyboje. Tikrai galėsime drauge dirbti ir veikti. Pasistengsime didingai suorganizuoti 1976 m. Vasario 16 d. minėjimą Bostone!"

Algirdas Budreckis

Inž. Algis Vasys

Linas Vasys šiemet baigė gimnaziją, o jo brolis Algis - universitetą.

Linas ir Algis yra inžinieriaus Jono ir Bronės Vasių sūnūs. Vasių šeimoje yra dar trečiasis sūnus, kurio universiteto baigimą minės šeima po dviejų metų.

Algis Vasys yra gimęs Amerikoje, lankęs ir baigęs Catholic Memorial High School West Roxbury, Mass. kaip National Honor list studentas. Tais pačiais 1971 metais įstojo į Worcester Politechnik Institute ir šimet gavo cheminės inžinerijos bakalauro laipsnį.

Algis Vasys yra baigęs ir Bostono lituanistine mokykla.

CAMBRIDGE, MASS.

Cambridge viešoji biblioteka birželio 14 d. surengė tarptautinę šventę JAV 200 metų sukakčiai paminėti. Programoje dalyvavo ir Onos Ivaškienės vadovaujamas lietuvių tautinių šokių ansamblis.

RENGIAMA TAUT. ŠOKIŲ ŠVENTĖ

Lietuvių Bėndruomenės rengiama V. Tautinių Šokių Šventė įvyks 1976 m. rugsėjo 5 d. International Amphitheatre Chicagoje. Visi tautinių šokių programos vienetai prašomi registruotis pas šventės programos direktorę Galiną Gobiene, 6849 Vernon Ave., Dearborn Heights, Mich. 48127.

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

Funeral Directors

Juozas Kavaliauskas

LICENSED PENNSYLVANIA AND NEW JERSEY

1601-S. SECOND STREET

PHILADELPHIA, PA.

Telefonas: DEwey 4-5136

Charles J. Roman Funeral Home

WILLIAM H. BEARD, SUPERVISER

1113 MT. VERNON ST., PHILADELPHIA, PA.

Telefonas: POplar 5-4110

M. P. Ballas Funeral Home

ALB. BALTRŪNAS-BALTON

660 GRAND ST., BROOKLYN, N. Y. 11211

NOTARY PUBLIC

Tel. STagg 2-5043

Joseph Garszva

UNDERTAKER AND EMBALMER

JOSEPH J. GARSZVA, Jr.

231 BEDFORD AVE., BROOKLYN, N. Y. 11211

Telefonas: EVergreen 8-9770

SIE LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA
AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

VIENYBĖ

Birželio mėnesį Vienybė neišėjo dėl rimtų technišku priežasčių. Atšilus orui ir dėl per daug didelės drėgmės, nubluko visas surinktas tekstas, kuris dabar renkamas fotografišku būdu ir reikalauja vienodos temperatūros. Vienybės patalpos dar nėra paruoštos vėsintuvais (air conditioners) vienodai - sausai ir vėsiai temperatūrai dėl per silpnų elektros laidų. O tam reikia nemaža pinigų, kurio stokojame.

JAV Paštas nuo liepos 1 d. vėl pakėlė "Second Class" (antrosios klasės) laikraščiams išsiuntinėti kainas. Pašto kainos vis keliamos, o patarnavimas blogėja, kaip ir visose srityse.

Tėvynė, SLA organas nebus išleista per liepos ir rugpjūčio mėnesius dėl tarnautojų atostogų ir taupymo sumetimais. SLA reikalais per tuos du mėnesius patarnaus SLA draugiška spauda, įimant Vienybę ir lietuvių radijas.

Kęstutis K. Miklas, UBA-BATUNO vykdomasis pirmininkas, nuo birželio 27 iki liepos 5 dalyvavo Amerikos Bibliotekų Sąjungos metiniame suvažiavime San Francisco mieste,

Kalifornijoje. Inž. K. Miklas dalyvavo seminaruose, kurie liečia valstybinę dokumentaciją ir jos išplėtimą platesniam panaudojimui bibliotekose. Šia proga jis susitiko su San Francisco apylinkėse gyvenančiais lietuviais, latvių ir estų veikėjais.

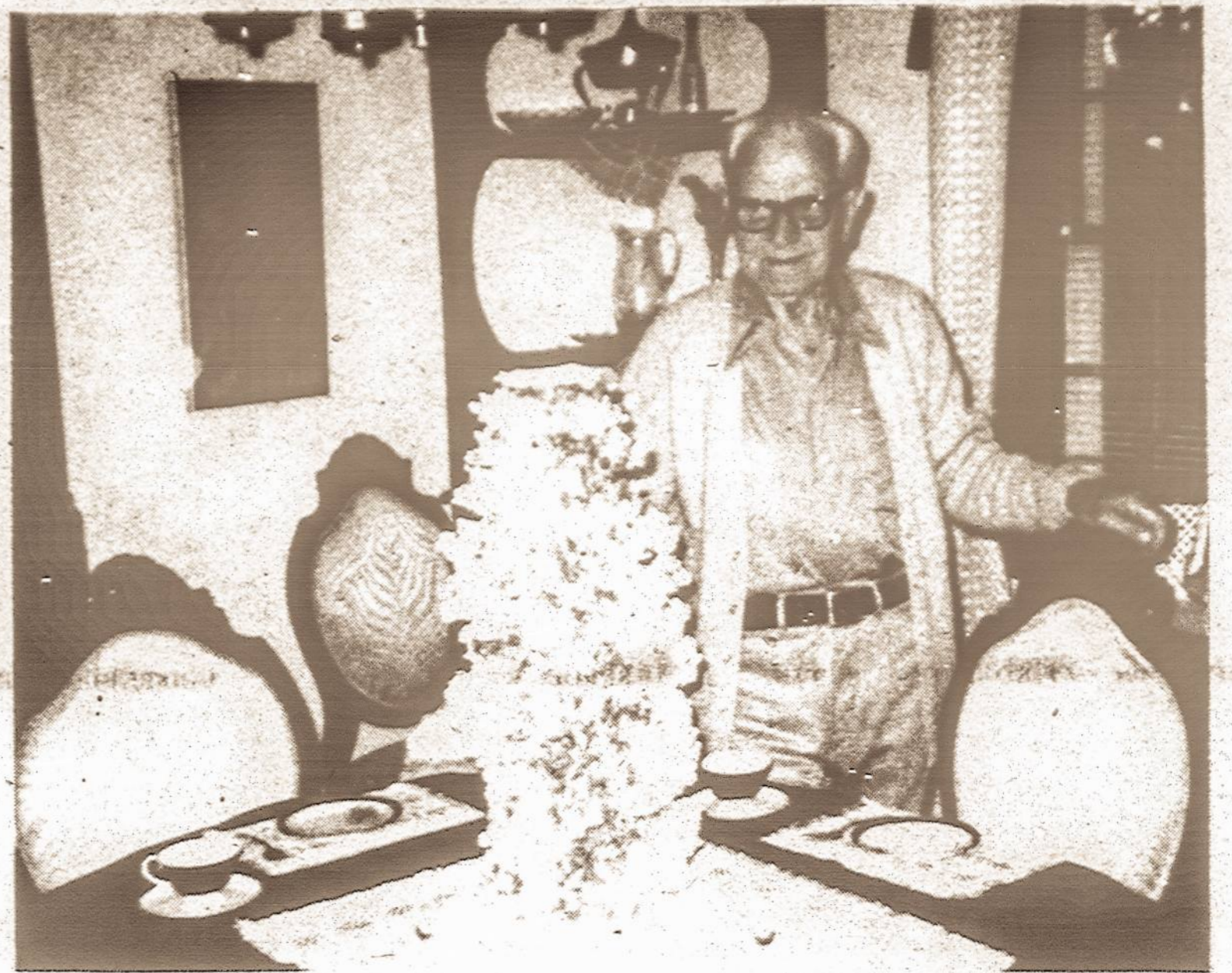
Elena Kulber-Kulbokienė, UBA-BATUNO vicepirmininkė, birželio 18 buvo išvykusi dalyvauti Jungt. Tautų sušauktoje Pasaulio Moterų Konferencijoje, Meksikos mieste, Meksikoje. Į šią konferenciją ją delegavo VLIKas.

Dariaus-Girėno komitetas rūpestingai ruošiasi surengti didvyrių lakūnų Dariaus ir Girėno pagerbimą liepos mėnesį 19 d., 3 v. p. p., - prie Dariaus-Girėno paminklo Brooklyne. Adv. Steponas Briedis išrūpins leidimą iš miesto Parkų Departamento susirinkti prie didvyrių paminklo, Lituanica aikštėje. Komiteto pirmininkė Bronė Spūdienė, išdėtininkas Petras Montvila ir kiti komiteto nariai rūpinasi programą sudaryti įdomią. Kalbės SLA 5-osios apskrities pirmininkas Antanas Diržys ir sekretorius Jonas Valaitis.

Trys seserys Vienybės pastogėje: birželio mėnesį JAV lankėsi žurn. Salomėjos Narkėliūnaitės seserys Anelė Prašmantienė (k.) ir Stasė Tilvikienė (d.), kurios, paviešėjusios pas seserį ir aplankiusios dėdę Karolį Detroite ir tetą Tafilę Lichfield, N. H., su šeimomis, liepos 6 d. sugrįžo į Vilnių. Kartu išskrido ir Salomėja, kuri ketina ten praleisti savo atostogas ir pamatyti bei nufilmuoti Dainų šventę.

J. Valaičio nuotrauka

Andrius Lapė, ilgametis visuomenininkas ir Vienybės remėjas, džiaugiasi iš Lietuvos gavęs didžiulį ragųotį. Jį atsiuntė Andriaus sūnėnas Juozas. Tokie raguočiai-tortai dabar Lietuvoje yra labai madoje per šventes. Šis, trijų pėdų aukščio raguočiai, atkeliavo "pilnoje sveikatoje", nė kiek neaplūžęs! Andrius, eidamas 87 metus, tebegyvena savo namuose Stony Brook prie Long Island Sound jūros. Kartais dar atvažiuoja ir į New Yorką į teatrą ar koncertą. Šį mėnesį ruošiasi su dukra Nele išgirsti Bolshoi Operos spektaklį.

KNYGA APIE M. K. ČIURLIONĮ

Minėjimai yra vienas populiariausių visuomeninės veiklos, visuomenės troškimas sąmoningumo, nes giliau suvokiant praeitį, galima tiksliau orientuotis dabarties tekme. Minima praeities įvykiai, žmonės, jų nuveikti darbai, jų gyvenimas, gimimas ar mirtis.

Siemet sukanka 100 metų nuo M. K. Čiurlionio gimimo. Čiurlionis muzikas ir dailininkas įstabiai savitas kūrėjas, gyvenęs dviejų amžių susitikime, kada meno pasaulyje brendo ir kilo gilūs idėjiniai perversmai, išreiškę kintantį žmogaus požiūrį į save, į būtį, į gyvenimą, į neaprepiamą visatą, Čiurlionio darbai, muzikos ir tapybos, kūrybiškai originalūs, ekspresyvi ir nuotaikingi, iškart patraukė jo amžininkų dėmesį, žymių dailininkų ir muzikų, ir jie nedvejodami stebėjosi Čiurlionio nuostabiai originaliu ir dideliu talentu.

Siemet Čiurlionis minimas visu platumu - Lietuvoje ir emigracijoje. Jis minimas ir kitose tautose. Minima įvairiai: rengiami koncertai, parodos, paskaitos. Bet yra dar ir kitokių minėjimų. Štai rašytojas Juozas Petrėnas, literatūrine pavarde Petras Tarulis, rašo plačią Čiurlionio apybraižą - esė (essay). Tai bus vidutinės apimties knyga - apie 150 psl. Apybraiža kalbės, apibūdins Čiurlionio gyvenimą ir kai kuriuos jo veiklos kūrybinius momentus. J. Petrėnas surinkęs apie Čiurlionį retos, įdomios ir intymios medžiagos, kuri įgalins jį plačiai ir giliai atskleisti mūsų didžiojo menininko gyvenimo eigą ir jos kai kuriuos mažai kam žinomus momentus bei kūrybinių impulsų versmes.

Lauktina ir tikėtina, kad knyga pasirodys dar šiais sukaktuviniais Čiurlionio gimimo metais. J. K.

Širvydų anūke baigė mokyklą

East Meadow High mokykla Long Islande šiemet įteikė 700 diplomų, jų tarpe keliems lietuviams. Nancy Ann Balchunas gavo ir Regents antrininkės stipendiją. Ji buvo veikli mokyklos laboratorijoje, anglų literatūroje ir orkestre. William Kiburis (tėvas New Jersey gimęs lietuvis, motina airių kilmės amerikietė) planuoja mokyti medicinos kursą. JAMES Stukonis tikisi užsidirbti kaip nors lėšų mokslui tęsti. Jo tėvas yra buvęs Worcester, Mass. gyventojas, apsigyvenęs East Meadow prieš 16 metų.

Diplomo sulaukusi Patricia Ann Dietz yra Vytauto ir Onos Širvydų vaikaitė. Seneliai atvyko iš Nashua, N. H. į iškilmes. Rudenį Patricia planuoja eiti, kaip ir 200 kitų šios

mokyklos abiturientų, į Nassau Community kolegiją. Vienas mokslus tęs Izraelyje.

Lankydamasis New Yorke Vytautas Širvydas telefonu plačiai pasikalbėjo Vienybės reikalais su leideja Vale Tysliaviene ir dalyvavo SLA Istorijos autorių ir Pildomosios Tarybos leidimo komisijos posėdyje Centro raštinėje New Yorke. Telefonu susisiekė su buvusiu Vienybės redakcijos nariu, Petru V. Jurgėla ir patyrė, kad jau baigė aptvarkyti 700 puslapių veikalą apie lietuvišką skautiją.

Gautas Muzikos Žinių naujas numeris, suredaguotas Algirdo Kačanausko. Baigiamas parengti ir kitas numeris. Jis bus atspausdintas dar šį mėnesį.

Vienybė, 1975 m. liepos 11 d.